

Demokrasi mücadelesi ve toplumsal devrim - 2 / H. Fırat

Bugün cumhuriyetimiz var ama onu demokratikleştirelim demek, mücadeleyi peşinen burjuva düzen sınırlarına hapsedmektir. Burada bir devrim perspektifi yok, burada

reformcu bir tutum, peşinen buna dayalı bir bakış açısı var.

Aynı durum diğer tarafta var, laiklik, bağımsızlık, devletçilik istemlerine dayalı bir program üzerinden. Bu da burjuva

demokratik sınırlarda bir program. Burjuva yurtsever ve burjuva demokratik! Solun iki kanadının, ulusalcı liberal sol ile liberal demokratik solun birbirinden farkı yalnızca budur.

s.14

Sosyalist
Siyasal Gazete

Sayı: 2025 / 11
29 Ağustos 2025

Kızıl Bayrak

kizilbayrak85.net

AKP-MHP rejimi: Zorbalık, "Saray entrikaları..."

Rejimin saldırılarını püskürtmenin ve bu düzeni tarihin çöplüğüne göndermenin yolu, işçi sınıfı ve emekçilerin örgütlü mücadelesinden geçmektedir.

1 Eylül Dünya Barış Günü'nün kökeni

1 Eylül Dünya Barış Günü'nün ne zaman ve hangi gerekçelerle ilan edildiğine dair ciddi bir bilgi kirliliği bulunmaktadır.

Zengezur Koridoru ve emperyalist kuşatma

Zengezur Koridoru'nun şekillendirdiği yeni bölgesel denklem, yalnızca Kafkasya'ya değil, jeopolitik çatışmalar zincirine doğrudan bağlı bir gelişmedir.

"Yeni süreç" ve Rojava-A. Engin Yılmaz

s.8

Engels'in sosyalizmin etik açıdan savunulması eleştirisi- A. Eren

s.19

Kriz, işçi hareketi ve aşılmayı bekleyen engeller

Ekonomi alanından yansıyan veriler kriz koşullarının tüm ağırlığı ile devam ettiğini gösteriyor. İktidarın manipülasyonları ve çarpıtılmış veriler dahi yüksek enflasyon gerçeğini örtemiyor. TL'deki değer kaybı devam ederken, emekçilerin alım gücü günbegün eriyor. Sanayi üretiminde yaşanan düşüş işsizliğin büyümesine, işten atılmaların yaygınlaşmasına yol açmış durumda. Sürekli büyüyen iç ve dış borçların, tüm zamanların en yüksek seviyesine ulaştığı belirtiliyor. TÜİK verileri dahi ekonomiye olan güvenin zayıf olduğunu ortaya koyuyor...

Görüldüğü üzere ortada büyük bir iktisadi yıkım var ve bunun tüm bedeli işçi sınıfı ve emekçilerin omuzlarına yüklenmiş durumda. Ekonominin tekleyen çarkını döndürmeye çalışan kapitalistler ve Erdoğan yönetimi, kapsamlı bir saldırı programı (OVP) üzerinden şimdilik gemilerini yüzdürmeyi başarıyorlar. Bu başarıyı en çok da toplumsal mücadelenin zayıflığına borçlular. Zira, yıllardır süregelen ağır tablo karşısında işçi sınıfı ve emekçiler cephesinden anlamlı bir karşı koyuş henüz sergilenenmiş değil.

Asgari ücreti belirleme dönemi, Ocak zamları süreci ve geride kalan TİS süreçleri bu olguyu açıkça doğrulamaktadır. Beklendiği üzere, kurulan masalarda iktidar ve kapitalistler "ücretleri baskılama politikası" kapsamında emekçilere katı bir sefalet dayattılar. 2025 yılı için belirlenen asgari ücret daha ilk anda açlık sınırının altına indi. Tekstil Grup Toplu İş Sözleşmesi, KÇP ve kamu emekçilerinin toplu sözleşme görüşmeleri satışla sonuçlandı. Bu durum işçi sınıfı ve emekçilerin tepkisine konu olsa da krizin faturasına karşı büyüyen öfke, sefalet dayatmasını püskürtecek bir mücadele

pratiğine dönüşmedi.

Kimi lokal ve sektörel bazda yaşanan çıkışlar ya da tabanda biriken basıncın ürünü olarak hayata geçirilen eylemler ise saldırılar karşısında etkisiz kaldı, sınıf hareketinin seyrinde esaslı değişiklikler yaratmadı. Ortaya çıkan bu tablonun gerisinde sınıf hareketinin yapısal sorunlarının yanı sıra, hareketin uzun yıllardır aşamadığı engeller yer almaktadır.

Örgütsüzlük, dağınıklık ve sınıf bilincindeki gerilik, işçi hareketinin bugünkü tablosunu ve gelişim seyrini belirleyen temel önemdeki yapısal sorunların başında yer alıyor. Keza sermaye iktidarının çok yönlü baskı politikaları, hareketin tepesine çöreklenmiş bulunan işbirlikçi-uzlaşmacı sendikal düzen ve ideolojik-kültürel kuşatma sınıf hareketini çevreleyen engeller olarak yerli yerinde duruyor.

Sınıf mücadelesinin bugünkü görünümü; yani işçi ve emekçiler içerisinde krizin faturasına karşı büyüyen öfke ile aynı emekçi kitlelerin mücadele pratiği arasındaki derin çelişki, bütünlüğü içerisinde bu sorunlar yumağından bağımsız değildir.

Bir örnek ile açmak gerekirse, örgütsüzlük ve sınıf bilincindeki gerilik bugünün Türkiye'sinde işçiler arasında "mevcudu koruma" eğiliminin güçlenmesine yol açıyor. Bu tutumun kendisi, (krizin faturasını reddetmek şöyle dursun) dayatılan sefaletle rıza göstermekle eş değerdir. Gerisinde kriz ortamında işten atılma kaygısı ve "eldekenden" de olma korkusu yer almaktadır. Elde olan ise sermayenin ve gerici-faşist rejimin reva gördüğü açlık ve sefalet koşullarıdır. Basit gibi görünen fakat derinliğine inildiğinde sınıfın kolektif yapısını darbeleyen, hareketsiz kı-

lan ve kölelik koşullarına mahkum eden bu durum, sınıf bilincindeki zayıflığın ve örgütsüzlüğün sınıf hareketinin gelişimi üzerindeki belirleyici rolünü ortaya koymaktadır.

Öte yandan, asgari ücretin belirlenmesinden ocak zamlarına ve son TİS süreçlerine kadar uzanan dönem; sınıf hareketini kötümlenştiren yapısal sorunların sermayeye ve sendikal bürokrasiye nasıl geniş bir manevra alanı açtığını ve sefalet sözleşmelerini imzalama konusunda ellerini ne denli rahatlattığını bir dizi örnek üzerinden ortaya koydu. Sınıf kitlelerinin geri yanlarını istismar eden bürokrat takımı, aylardır işçilere dönük sistematik bir manipülasyon süreci işleterek "eldekini korumayı" öğütlediler ve günün sonunda ihanet sözleşmelerini bir bir imzaladılar. Şimdi de Türk Metal çetesi MESS Grup TİS sürecinde aynı yoldan ilerliyor. Anketlerle, sosyal medya araçlarıyla ve hatta web sitesi kurarak metal işçilerine "ölümü gösterip" sefalet ücretlerine razı etmeye hazırlanıyor.

Ekonomik-mali krizin faturasını yeni bir düzeyde sırtlanan emekçilerin önümüzdeki süreçte çalışma ve yaşam koşullarının her geçen gün kötüleşmeye devam edeceği, bu durumun nesnel olarak sınıf çelişkilerinin derinleşmesine yol açacağı, yoğunlaşan sefaletin işçi ve emekçilerin öfkelerini büyüteceği ve yeni çıkış arayışlarına iteceği açıktır. Her ne kadar hareketi birleştirecek ve ileriye taşıyacak dayanaklara dönüşmeden sönmümlenseler de yakın dönemde yaşanan lokal direnişler, tek tek fabrikalarda gündeme gelen örgütlenme arayışları ya da eylemler, bu açıdan sınıf içerisinde biriken öfkeye ve mücadele potansiyel-

lerine ayna tutmaktadır. Dahası, 2022 yılında tek tek fabrikalarda öfke patlaması biçiminde kendisini ortaya koyan ve hızla yaygınlaşan fabrika eylemleri, yeni dönemde gelişebilecek sınıf merkezli çıkışların muhtevası hakkında fikir vermektedir.

İşçilerin öfkelerini büyüten ve harekete geçiren koşullar yerli yerinde durmakta, bunun kendisi sınıf hareketine müdahale açısından "potansiyel imkanlar" sunmaktadır. Yakalanması ve yüklenilmesi gereken halka ise, tam da bu imkanlara dayanarak, sınıfa dönük gündelik müdahale süreçlerinde (ister iktisadi-sosyal talepler üzerinden olsun, isterse siyasal hak ve özgürlükler kapsamında) sınıf hareketinin yapısal sorunlarını aşmayı esas almak, sınıfın bilincini, eylemini ve örgütlenmesini her adımda ileriye taşıma bakışıyla hareket etmektir. Zira, bu alanda mesafe alınmadan sınıf hareketinde kalıcı mevziler ve kazanımlar elde etmek mümkün olmayacaktır. Öfke ve tepkiye dayalı çıkışlar ya kısmi kazanımlarla ya da geriye hiçbir şey bırakmadan sönmümlenip gidecektir...

Öte yandan, sınıf hareketini kuşatan kabuğun bir yerlerinden çatlatılması, yani engellerin aşılması da hareketi ve mücadeleyi kötümlenştiren içsel-yapısal sorunların bir nebze olsun çözüme kavuşturulması ile mümkün olabilir. Zira, işçi sınıfı sermayeden ve sendikal bürokrasiden bağımsız, kendi taban örgüt-lülüklerine dayalı fiili-meşru mücadele sürecine kazanılmadan, bu mücadeleler içerisinde temel toplumsal-sınıfsal gerçeklerin bilinciyle donanmadan, kendisini kuşatan çok yönlü engelleri aşma iradesini yeterince ortaya koyamayacağı deneyimlerle sabittir.

Zorbalık, “Saray entrikaları...”

E. Bahri

AKP-MHP iş birliğiyle inşa edilen Saray rejimi, “yerli” kapitalist sınıflarla emperyalistlerin Türkiye’ye uygun gördükleri yönetim biçimini temsil ediyor. Bu rejim, belli bir döneme kadar, maharetli hilelerin de yardımıyla, ihtiyaç duyduğu seçmen desteğini sağlayabiliyordu. Ancak son yerel seçimlerde yaşadığı hezimetin ardından, ezberi bozuldu ve kendini tamamen baskı ve zorbalığa dayandırmaya başladı. Artık ne yasa, ne kural, ne de kaide tanıyor. Ele geçirdiği devletin zor aygıtlarını kullanarak, kendisine biat etmeyen kim varsa dize getirmeye çalışıyor. Bu pervasız saldırganlık, geçtiğimiz Mart ayından bu yana özellikle düzenin ana muhalefet partisi CHP’ye yönelmiş durumda.

Yargıyı basit bir aparat olarak kullanan iktidar, mahkeme, polis ve jandarma marifetiyle yol almaya çalışıyor. Bunların yetmediği yerde ise “mafya raconu” devreye giriyor. Muhaliflerini polis zoru ve yargı sopasıyla susturmak, milyonlarca kişinin oylarıyla (onların deyimiyle millet iradesiyle) seçilmiş kişileri kendine göre gerekçelerle toplayıp zindanlara atmak Saray rejimi için artık olağan bir yönetme biçimi sayılıyor. Rakiplerini yolsuzluk gibi iddialarla hapsilere atanların kendi ke-pazelikleri ortalığa saçıldığında başvurdukları yöntem ise pişkin açıklamalarla üste çıkmak oluyor. AKP kitabına bile uydurma zahmetine girmeden içeri attığı bazı muhaliflerine başka seçenekler de sunuyor tabii. “İtirafçılık” ya da son tahlilde iktidarın suç aygıtlarının dişlilerine gidecek olan duruma göre birkaç yüz bin, duruma göre birkaç milyon dolar rüşvet vermek bu kıskaktan az yara alarak kurtulmanın yolu olarak sunuluyor. Yargının şerhinden para ile kurtulmak isteyenler için mahkeme borsaları kuruluyor.

AKP-MHP iktidarı ve onların etrafında öbekteleşen güç odakları işi öyle bir noktaya vardırdı ki, düzenin bir tür “kutsalı” seçme ve seçilme hakkı ve buna dayalı siyasal rejim bile rafa kaldırılıyor. Seçim sandıklarında hezimete uğrayan dinci-faşist rejim yargı, polis, jandarma, çete, mafya gibi aparatları aynı anda kullanarak kaybettikleri belediyeleri geri alıyor. Yani “seçmen iradesi” küstahça ve göz göre göre çiğneniyor. On milyonlarca kişiye, “sizin tercihlerinizin bizim nazarı-

mızda hiçbir kıymeti yoktur” diyorlar. Hal böyleyken hiç utanmadan “millet iradesi” üzerine laflar edebiliyor, “Türkiye bir hukuk devletidir” diye vaazlar veriyor, “yetimin hakkını yedirmeyiz” naraları atabiliyor Tayyip Erdoğan’la müritleri.

Zorbalığı rüşvet, haraç, gasp gibi akçeli işler tamamlıyor. Yargı kurumu, mafya babaları, çete reisleri, kontrgerilla artıkları aynı anda harekete geçiriliyor. Birileri tehdit ve şantajla para sızdırıyor, birileri milyon dolarlar karşılığında suçsuz yere tutuklanan kişileri serbest bırakmayı vaat ediyor, birileri CHP’den şu veya bu belediye başkanını AKP’ye devşirmek için aracılık ediyor.

Saray rejiminin pis işlerde kullandığı bazı kişilerin suçları ve adlarıyla ifşa edilmesi, kurulan bazı kumpasların ortaya çıkarılması ise pek bir şeyi değiştirmiyor. Üç beş kişi feda ediliyor. Kimileri şimdilik mevki ve ayrıcalıklarını terk etmek zorunda kalıyor. Ancak aynı oyunlara dayalı yeni tutuklama furyaları devam ediyor. Dinci-faşist rejimin militarist aygıtları düzenin yasalarını ayaklar altına alarak işlerine devam ediyorlar.

Bu sıralar “Saray entrikaları” da eksik olmuyor. Dinci-faşist rejimin bileşenleri, zaman zaman birbirlerinin kirli işlerini ifşa ediyor. MHP, AKP bağlantılı çete mensuplarını suçüstü yakalatırken; AKP

de MHP bağlantılı silahlı çetelere operasyon düzenliyor. İktidar ve rant paylaşımından kaynaklanan gerilimler nedeniyle, Saray rejiminin klikleri birbirlerinin pis işlerini yer yer açığa vursa da, elbette çok ileri gitmiyorlar. Zira suç ortaklığı temelinde kurdukları “simbiyotik” ilişki nedeniyle AKP-MHP ikilisi hâlâ birbirine bağımlı durumda. Devletin kurumlarını ve iktidarı paylaşan bu dinci-faşist partiler, zorbalık rejimini ayakta tutmak söz konusu olduğunda, muhaliflerine birlikte saldırıyor, kumpasları birlikte kuruyor, aynı anda harekete geçiyorlar. Kendilerine direnç gösteren bir sınıf hareketi ya da güçlü bir toplumsal mücadele olmadığı için, kirli, kanlı ve akçeli işlere dayanan rejimlerini sürdürebiliyorlar.

Dört bir yana pis kokular saçan bir lağımı andıran bu rejimin şefleri, tüm bunlar yaşanırken pişkinlikle demokratikleşmeden söz etmeyi kimseye bırakmıyor. Güya Kürt sorununu çözerek ülkeyi demokratikleştireceklermiş. Bu dincilerle faşistlerin demokratikleşmeye öncülük edeceği iddia ediliyor. Oysa bu, eşyanın tabiatına aykırıdır. En basit demokratik haktan bile nefret eden bir zihniyetin, herhangi bir konuda gerçek bir demokratik adım atması mümkün mü? ki, Kürt sorunu gibi temel bir konuda adım atmaları bekleniyor.

Bu sorunun çözümünde temel rol

oynayacağı iddia edilen sözde çözüm komisyonuna Barış Anneleri çağırılıyor; ancak onlara orada bile Kürtçe konuşma yasağı getiriliyor. Böylece “ne kadar demokrat” olduklarını bir kez daha açıkça ortaya koyuyorlar.

**

Türkiye Cumhuriyeti, kurulduğu günden bu yana her türden “demokratik” anlayışla sorunlu bir yapıya sahip olmuştur. Zaten sınırlı olan demokratik hak ve özgürlüklerin işçi sınıfı, emekçiler ve ezilen halklar tarafından kullanılması ise her fırsatta engellenmeye çalışılmıştır. Bu değişmeyen politikanın vardığı kaçınılmaz sonuç, bugün AKP-MHP iktidarı olmuştur.

Cumhuriyetin tarihsel evrimi içinde ortaya çıkan ve bugünkü Saray rejimiyle doruğa ulaşan bu baskı ve zorbalık düzeni demokratikleştirilemez. Onlara geri adım attırmak ve belirli demokratik hakları kabul ettirmek ise geçmişte olduğu gibi, bugün de ancak örgütlü sınıf mücadelesinin yükseltilmesiyle mümkündür.

Bugün eksik olan da tam olarak bu güçtür. Rejimin saldırılarını püskürtmenin ve artık her yanından cürümüşlüğüne pis kokularının yayıldığı bu düzeni hak ettiği yere, tarihin çöplüğüne göndermenin yolu, işçi sınıfı ve emekçilerin örgütlü mücadelesinden geçmektedir.

“Yeni süreç” komisyonu ve dayanıksız hayaller

A. Engin Yılmaz

Büyük umut ve beklentilere konu edilen “yeni süreç” için bir komisyonun kurulması gerektiği üzerine ayları bulan tartışmalar yürütüldü. Kürt sorununun çözümü için TBMM’nin rol üstlenmesi çağrıları yapıldı. “Barışçıl ve demokratik çözüme” giden yolda büyük roller atfedilen “Komisyon” nihayet kurulmuş oldu. Meclis’te temsil edilen tüm partilerden üye katılımı varsayımıyla sayısı 51 kişi olarak belirlenen, fakat İYİ Parti’nin katılmaması nedeniyle 48 kişiyle toplanan Komisyon, kararlarını nitelikli çoğunluğa göre alacağı iddiasındadır. Temel amacı ise hiç değilse Kürt hareketi tarafından “Kürt sorununu parlamenter alana taşımak, böylece sorunun demokratik, barışçıl ve hukuksal zeminde çözümüne katkı sunmak” olarak tanımlanıyor.

Tarafların “tarihi önem” atfettikleri Komisyon, Türkiye’nin en temel tarihsel, toplumsal ve siyasal sorunu olan Kürt sorununun çözümünde temel bir araç kabul ediliyor. İlk toplantısını 5 Ağustos’ta TBMM Başkanı Numan Kurtulmuş başkanlığında yapan Komisyon konuşmalarında da bu yansıyor. Komisyon’un adı, “Milli Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonu” olarak belirlendi. 12 maddelik çalışma usul ve esasları oybirliğiyle kabul edildi. Açılış konuşmasını yapan Kurtulmuş, “Ülkemizin önünü tıkayan karanlık dönem geride kalıyor” iddiasında bulundu. Komisyon’un işleyişindeki ilkeleri açıkladı. Bunlardan ilkinin, şeffaflık, ikincisini açıklık, üçüncüsünü ise çoğunluk olarak sıraladı.

Kurtulmuş, meclisi “toplumsal barışın taşıyıcısı, kardeşliğin teminatı, çözümün meşru adresi” olarak sundu. “Kardeşliği kalıcılaştırmaya ve farklılıklarımızı zenginliğimiz olarak kabul edip ortak yaşamı güçlendirmeye” dikkat çekti. “Yarım asırdır milletimizin başına bela olmuş terör illetinden kurtulmak için tarihi bir dönüm noktasına gelindiğini” belirtti. Sorunu, aynı zamanda “Milletimizin başına bela olmuş terör illetinden kurtulma” olarak da gören Kurtulmuş, “yeni sürecin” “asla bir pazarlık sonucu” olmadığını vurguladı.

“Özgürlüğün, eşitliğin ve adaletin ... zamanı gelmiştir” diyen Kurtulmuş, Türk-Kürt kardeşliğini “coğrafyamızın asli kodu” olarak tanımladı. “Nazım’ın da ‘Bir ağaç gibi tek ve hür ve bir orman gibi

kardeşçesine’ dizeleriyle ifade ettiği hayali, kardeşliği büyüteceğiz” iddiasında bulundu. Kürt’ün onurunu korumayan bir dilin, Türk’ün gururunu hiçe sayan bir söylemin barışa hizmet etmeyeceğini vurguladı. HDK Eş Sözcüsü ve aynı zamanda DEM Milletvekili olan Meral Danış Beştaş ise “tarihi” olarak nitelendirdiği Komisyon’un 100 yıllık inkar politikası sonucu ortaya çıkan antideokratik sistemden demokratik sisteme dönüşümün başlangıç adımı olabileceğini belirtti.

Başka parti temsilcilerinin yaptığı konuşmalar da bu eksendeydi ve tümü de dayanıksız umut ve hayaller yaymaktaydı. Olup bitenler tümüyle bir tiyatrodan ibaret değil. Fakat sorunu çözmek değil, yatıştırmak, kısmi kısıntılarla denetim altına almak ve düzenin meşruiyet sınırları içine çekmek çabasıdır. Bu da atılacak adımların sınırlarını ve amacını ortaya koymaktadır.

BURJUVA KURUMLAR VE İŞLEVLERİNE İLİŞKİN BOŞ UMUTLAR

Kapitalist Türkiye düzeni ve sermayenin sınıf diktatörlüğü koşullarında komünist Nazım’a başvurmak zorunda kalan Kurtulmuş’un “Bir ağaç gibi tek ve hür ve bir orman gibi kardeşçesine” olan bir “hayali” büyütme iddiası, sayıklamada ölçülerin aşılmasıdır. Bir Komisyon’un, “100 yıllık inkar politikası sonucu ortaya çıkan antideokratik sistemden demokratik sisteme dönüşümün başlangıç adımı” olabileceği iddiası da M. Beştaş’ın dayanıksız hayalidir. Kürt hareketi başta olmak üzere tüm reformist ve liberal akımların sorunu hukuk zeminine çekerek çözüme ve bunu hukuksal güvenceye kavuşturma iddiası, emekçilerde boş umutlar yaymanın ötesinde anlam taşımamaktadır. Kapitalist devletin ihtiyaçlarına göre şekillenen hukuk, burjuvazinin çıkarlarını korur. Ezilen sınıfların ya da halkların haklarını ancak örgütlü ve güçlü mücadeleler sonucu ve sistem için tehdit oluşturmadığı sürece tanır.

Her şeyden önce kapitalist toplum düzeninde ve sermaye iktidarı altında meclisler/parlamentolar ve onların türevleri olan kurumlar, burjuva sınıf egemenliğinin sürdürülmesinin araçlarıdır. Bu araçlar, burjuvazinin sınıf iktidarını rıza yoluyla meşrulaştırma işlevi görür-

ler. Dolayısıyla Kürt sorunun çözümü iddiasıyla atılan Komisyon adınının asıl amacı, barış ve demokratikleşme kılıfı içinde Kürt halkının tarihsel mücadele birikimini, eşitlik ve özgürlük talebini düzen içinde eritmektir. İç ve dış faktörlerin bir sonucu olarak gündeme gelen süreci “ulusal güvenliğini korumak” için ilerletmek isteyen rejim, Kürt hareketinin attığı büyük geri adımları bir olanağa dönüştürme amacındadır. Karşılığındaki kısıntıların neler olduğu ise halen belirsizliğini korumaktadır.

Bir dizi faktörün bileşkesi sonucu sistem içinde kısıntı düzeyinde kimi reformlara razı olma yoluna gidebilecek olan sermaye düzeni, mevcut kurumları sorunları denetim altına almanın araçları olarak değerlendirir. Başta parlamento olmak üzere burjuva kurumlar, çözüm araçları değil, fakat kısmi reformlarla mevcut sermaye düzeninin egemenliğini yeni temeller üzerinde daha da güçlendirmenin “onarım araçlarıdır”.

Dinci faşist rejim, demokrasi ve Kürt sorunu gibi temel konuları çözmek iddiasında bulunuyor. Ama Kürt halkının temel ulusal talepleri ve emekçilerin hak ve özgürlükler istemi, sözde Komisyon masasında bulunmuyor. Bulunmak bir yana, aynı süreçte işçilerin en temel hakkı olan grev hakkı yasaklanıyor. Sınıf ve emekçi kitlelerin kısıntı düzeyinde kalmış hak ve özgürlüklerine saldırılar pervasızca sürüyor.

Modern burjuva devletin parlamenter biçimi, burjuvazinin bir yönetim aracıdır ve sermaye iktidarının egemenliğini sürdürme işlevi görmektedir. Kurulmuş bulunan Komisyon da buna hizmet etmektedir. Komisyonun süresinin iki-üç ayla sınırlı tutulmasını eleştiren Mustafa Karasu’nun, “İki-üç ayda ne çözecek? Kürt sorunu var, Türkiye’nin demokratikleşme sorunu var. Türkiye’nin demokratikleşmesi ve Kürt sorununun çözümüyle ilgili bir programının bir hedefinin olması gerekiyor, bunlar yok” açıklamaları da buna işaret etmektedir. “Türkiye’deki Kürt kardeşse Suriye’deki Kürt kardeş değil mi?” haklı sorusuyla iktidarın niyetine dikkat çekiyor. Zira Kürt hareketini yönetenler de “sorunun çözümünün”, ancak çok sınırlı tavizlere ikna oldukları durumda mümkün olabileceğini, ama gerçek bir ulusal özgürlük ve siyasal planda tam

eşitlik istendiğinde bunun olanaklı olmayacağını iyi bilmekte ama dayanaksız hayaller yaymaya devam etmektedirler.

KOMİSYON’UN DOLGU MALZEMESİ OLAN REFORMİZM

Şoven milliyetçiler hariç, kimi reformist akımlar da komisyona katılmayı sorumluluk sayıyorlar. Zira birer parlamenterist akıma dönüşmüş bulunan reformistler, iddiaları ne olursa olsun, parlamentoyu çözümün öznesi olarak görmektedirler. Kitlelerin dikkatini parlamenter demokrasiye çekiyor, emekçilerde parlamenter demokrasinin işlediği yanılsamasını yaratıyorlar. Karar alma süreçlerini “halkın katılımıyla” yürüyormuş gibi göstermek, sınıfsal çelişkileri görünmez kılmak gibi bir rol oynuyorlar.

Temel hak ve özgürlükler talebini sistem içine çekerek, “güvenli”, “kontrollü”, devlet denetimli bir çerçevede kısıntılar düzeyine indirgeyerek, sermaye iktidarını yeni düzeyde güçlendirme çabasına dolgu malzemesi oluyorlar. Oysa onlar komisyonu bir mücadele mevziisine dönüştürmek iddiasındadırlar. Demokrasinin en temel sorunlarından biri olan Kürt sorununda oyalama, sürece yayararak beklenti ve umut yaratma, kısıntılarla yatıştırma çizgisi sermaye iktidarının şimdi izlemekte olduğu politikasıdır. Devletin Kürt sorununu yeni bir açılıma konu etmek zorunda kalmasının sorunun kitleler nezdinde meşrulaşmasına hizmet etmek gibi bir rol oynadığı ve bunun bir imkana çevrilmesi gerektiği doğrudur. Fakat bu, düzen kurumlarını meşrulaştırmanın aracına değil, fiili meşru mücadelenin imkanına dönüştürülmelidir.

Devrimci tutum, bu politikanın payandası olmak değil, bunun iç yüzünü kitlelere teşhir etmektir. Kürt sorununun “barışçıl, demokratik” çözümünün parlamentoda tartışılmasını, devrimci politikaya bağlı olarak bir imkana dönüştürmek, ancak Kürt halkının barış, eşitlik ve özgürlük taleplerinin parlamentoda çözülemeyeceği gerçeğini emekçilere anlatmakla birlikte mümkün olabilir.

Soykırımcılara hizmet ve Erdoğan'ın timsah gözyaşları

E. Bahri

İsrail'in Gazze'de devam eden soykırımından dolayı en çok kıvranan kişinin AKP şefi Tayyip Erdoğan olduğunu söylemek abartı olmayacaktır. Zira hem İsrail'in işlediği suçları kınamak hem soykırımcı Netanyahu rejimine hizmet etmek, malzeme taşımak kolay tolere edilebilecek bir durum değil. Bu, her zaman riyakarlığın doruklarında dolaşan dinci-Amerikancıların bile üstünü örtmekte zorlanacakları bir sahtekarlık.

"YENİ ORTADOĞU" PLANINA HİZMET EDERKEN...

İsrail'in 7 Ekim 2023'te başlattığı soykırım ikinci yılını tamamlamak üzereyken AKP-MHP rejiminin "keskin" laflar etmek dışında yaptığı bir şey olmadı. Hal böyleyken yeni bir riyakarlık seremonisine girişen Erdoğan şu türden laflar etti: "Gazze'de son asrın en vahşi soykırımı yaşanmaktadır. Sadece çocuklar, bebekler değil, insanlık adına ne varsa bir avuç canının elinde yok edilmektedir..."

AKP şefinin bu türden pek çok açıklamasına rastlamak mümkündür. Burada İsrail için söylenenler elbette doğrudur. Sorun ise, bu doğruyu dile getiren kişinin başında bulunduğu rejimin İsrail'e birçok alanda çalışmaya devam ediyor olmasıdır. Üstelik mesele sadece Gazze'de soykırım yapan savaş aygıtına malzeme taşımaktan, Netanyahu rejiminin ihtiyaç duyduğu petrolün %40'ını Bakü-Ceyhan hattı üzerinden İsrail'e taşımaktan ibaret de değil. Bundan da beteri, emperyalist/siyonist güçlerin "Yeni Ortadoğu" oluşturma planına hizmet etmek için emre amade olmasıdır.

Erdoğan, yukarıdaki sözleri, Beşiktaş TÜPRAŞ Stadyumu'nda düzenlenen Türkiye Gençlik Vakfı (TÜGVA) Yaz Okulları Finali Programı'nda sarf etti. Çocukları ve gençleri dinci-mezhepçi ideoloji ile zehirlemek için kurulan TÜGVA'nın yöneticilerinden biri AKP şefinin oğlu Bilal Erdoğan'dır. Bu zatın "gemcikleri" ise Ceyhan'dan İsrail'e petrol taşıyan filoda yer alıyor.

Bu arada etnik, dinsel, mezhepsel ayrımları körüklemek ve halkları birbirine kırdırmak ABD-İsrail patentli "Yeni Ortadoğu" planının (Gazze'deki soykırım gibi) temel ayaklarından birini oluşturuyor. TÜGVA ve onun gibi gericilik yuvası kurumlar bu kirli işin Türkiye'deki temel

araçlarından biridir. Neresinden bakılırsa bakılsın, tiksinti verici bir riyakarlık sarımsıdır söz konusu olan.

"Suriye'de olduğu gibi Gazze'de zulüm sona erecek"

Gazze'de zulmün biteceğini söylerken, Suriye'yi örnek vermesi, Erdoğan'ın tam bir aymazlık içinde olduğuna işaret ediyor. Zira Suriye'de Filistin direnişine destek veren Baas yönetiminin yıkılmasından en çok memnun olan kişi, Tel Aviv'deki soykırımcı çetenin başı Binyamin Netanyahu'dur. Bunu hem Netanyahu hem diğer soykırımcı çete başları birçok kez dile getirdiler.

HTŞ'nin 8 Aralık 2024'te işbaşına getirilmesinden sonraki gelişmeler, Netanyahu'nun neden memnun olduğunu açıkça ortaya koyuyor: Suriye'nin hava sahası, adeta İsrail'in oyun alanına çevrildi. Suriye ordusunun elindeki tüm ağır silahlar ve askeri donanımlar sistematik biçimde imha edildi. Netanyahu rejimi, herhangi bir engelle karşılaşmaksızın Suriye topraklarına yaklaşık 700 hava saldırısı düzenledi. Golan Tepeleri'nin tamamını işgal etti, Şam'a yalnızca 16 kilometre mesafede mevziler kurdu. İsrail, Suriye'nin güneyinde, Gazze'nin tamamından daha geniş bir alanı kontrol altına aldı... Liste uzayıp gidiyor.

"Özgürleşen Suriye" ve onun hamisi Saray rejimi, İsrail'in tüm bunları daha fazlasını yapmasını sineye çekti. Ankara'dan "akıl" alan HTŞ rejimi ve onun şefi Colani, halen İsrail'e yaltaklanıyor. Erdoğan'ın dinci-faşist rejimi ise, tüm bunla-

rın ardından HTŞ ile İsrail arasındaki fiili işbirliğinin resmileşmesi için yoğun çaba harcıyor.

Saray rejimi, Suriye'de Filistin direnişine destek veren yönetimin yıkılması, İsrail'e yaltaklanan cihatçı terör rejiminin işbaşına getirilmesi için tüm imkanlarını seferber etmişti. İşbaşına getirilen IŞİD ve El Kaide artıklarının Alevi soykırımı, Şii etnik temizliği, Dürzi katliamı yapmaları ise Erdoğan'ın "özgürlük" anlayışının ne anlama geldiğini gözler önüne seriyor. Erdoğan'ın temsil ettiği ucube zihniyete göre bunlar "özgürleşmiş Suriye" yönetiminin "başarı" hanesine yazılan icraatlardır.

Sahi "özgürleşen Suriye" bu ise, "özgürleşecek Gazze" derken Erdoğan neyi kastetmiş olabilir?

ERDOĞAN-COLANI-NETANYAHU ÜÇLÜSÜ AYNI SAFTA...

Erdoğan, Colani'nin liderliğindeki HTŞ rejimine yalnızca tam destek vermekle kalmıyor; aynı zamanda hem ABD hem de İsrail nezdinde meşruiyet kazanması için özel çaba harcıyor. Trump'ın Colani ile poz vermesinde Körfez şeyhleri kadar Erdoğan'ın da etkili olduğu biliniyor. Colani ile Netanyahu heyetleri arasında yürütülen görüşmelerde ise saray rejimi etkin bir rol üstleniyor.

Alevi soykırımı yapan Colani rejiminin başa getirilmesini "Suriye'nin özgürleşmesi" olarak tanımlayan Erdoğan, Gazze'de soykırım yapan Netanyahu'yu ise Hitlerle benzetiyor. Benzetme haksız

değil elbet. Ancak Colani'nin vahşette Netanyahu'dan geri kalır yanı yok. İsrail'e esip gürleyen Erdoğan'ın, Netanyahu ile Colani arasındaki işbirliğini geliştirmek için özel çaba harcaması da ikili arasındaki benzerliğe işaret ediyor. İsrail'in HTŞ rejimine yönelik kimi saldırıları bu gerçeği değiştirmiyor. Bu, yaltakçısı çok olan Netanyahu rejiminin küstahlığından kaynaklanıyor. İşbirliği yetmez, tam teslimiyet dayatıyor.

Esad'ın yerine Colani'nin oturtulmasında kritik rol oynayan Erdoğan, "Suriye gibi Gazze'de özgürleşecek" diyor. Netanyahu'nun bu sözleri duymaktan memnun olduğunu tahmin etmek güç değil. Zira bu sözlerden çıkabilecek tek mantıksal sonuç var: O da "Gazze'de Netanyahu rejimiyle iş birliği yapmaya hazır bir yönetimin işbaşına getirilmesi."

Bu ise, Filistin direnişinin tasfiye edilmesi ve ağır bedeller ödeyen Gazzelilerin onur kırıcı bir köleliği kabul etmeleri anlamına gelir. Saray rejimi ile Körfez şeyhlerinin bu yönde çaba harcadıklarına dair İsrail medyasında haberler çıkmaya başladı.

Netanyahu-Erdoğan-Colani üçlüsü aynı safta duruyor: Halklara köleliğin dayatıldığı, her tür direniş damarının kurutulduğu "Yeni Ortadoğu"nun inşası için çalışıyorlar.

Maruz kaldıkları barbarlıklara rağmen Gazzelilerin sergilediği eşsiz direniş, bu kirli/vahşi oyunun bozulmasının mümkün olduğunu insanlığa gösteriyor.

1 Eylül Dünya Barış Günü'nün kökeni

E. Duman

1 Eylül Dünya Barış Günü'nün ne zaman ve hangi gerekçelerle ilan edildiğine dair ciddi bir bilgi kirliliği bulunmaktadır. Her yıl siyasi partiler, demokratik kitle örgütleri, sendikalar, yayın organları ve özellikle sol basın 1 Eylül'e ilişkin farklı anlatılar ortaya koymakta, kutlama mesajları ve makaleler yayınlamaktadır. Ancak yanlış bilgilere dayalı bir açıklama ya da yazı, başka kurum ve yayınlarca tekrarlandıkça hatalı ifadeler yaygınlaşmakta ve doğru kabul edilmektedir. 1 Eylül Dünya Barış Günü de bu durumdan nasibini almış, kökeni sık sık yanlış aktarılan bir gün haline gelmiştir.

TARİHSEL KÖKENİ

Dünya Barış Günü'nün çıkış noktası, Nazi Almanyası'nın Polonya'yı işgal ettiği 1 Eylül 1939 tarihi olarak kabul edilir. Bazı kaynaklara göre 1 Eylül'ün Dünya Barış Günü olarak günümüze kadar taşınmasına vesile olan ilk etkinlikler 1946'da Doğu Almanya'da gerçekleştirilmiştir. Keza ilk etkinliğin -barış günü kutlaması- yapıldığı belirtilen 1946 yılında Demokratik Alman Cumhuriyeti henüz ilan edilmediği gibi Kızıl Ordu da Almanya'nın doğusundan çekilmemiştir. SSCB'nin Doğu Almanya'dan çekilmesi ve Demokratik Alman Cumhuriyeti'nin kuruluşu 1949 yılında gerçekleşmiştir. Eğer kutlamaların 1946'da Doğu Almanya'da başladığını referans alırsak 1 Eylül'ün Varşova Paktı, SSCB, DSF ya da BM vb. tarafından ilan edildiği yönündeki iddiaları bir kenara bırakmamız gerekir. Özellikle BM'ye atfı yapılması tamamen yanlıştır; zira BM'nin ilan ettiği Dünya Barış Günü 1 Eylül değil 21 Eylül'dür.

Barış Günü'nün ilk olarak Doğu Almanya'da gündeme gelmiş olması son derece anlamlıdır. Alman komünistleri ve ilericiler, faşizme karşı verilen savaşta büyük bedeller ödemiştir. Sayısız militan işkence görmüş, hayatını kaybetmiştir. Nazi Almanyası'nın insanlığa karşı işlediği suçlar hem dünya halklarında hem de Alman toplumunda derin yaralar açmıştır. Bu nedenle, Nazilerin yenilgisinin ardından barışa özel bir vurgu yapılması ve "Bir daha asla!" şiarının öne çıkarılması, yaşanan büyük insan kıyımlarına karşı alınan bir tutum olmuştur.

Bu tutum 1949'da ilan edilen Demokratik Alman Cumhuriyeti'nin de temel

politikası olmuştur. Demokratik Alman Cumhuriyeti'nin kurucuları yeni devleti, "savaşın ve faşizmin kökünü kazıyan" niteliğinin yanında "Barış Almanya'sı" olarak da tanımlamışlardır. Demokratik Alman Cumhuriyeti'nin kuruluşundan sonra da 1 Eylül, anti-emperyalist/anti-faşist içerikle barış günü olarak çeşitli etkinliklere konu edilmiş ve yaygınlaştırılmıştır. Bugün dahi Almanya'da sol eğilimli kurumlar tarafından 1 Eylül çeşitli etkinliklerle anılmaya devam edilmektedir.

1 EYLÜL'ÜN DÜNYA ÇAPINDA YAYGINLAŞMASI

Nazi faşizminin yarattığı yıkım, ABD'nin Japonya'ya atom bombası atması, silahlanma yarışının devasa boyutlara ulaşması gibi gelişmeler, dönemin sosyalist ve ilerici aydınlarında güçlü bir barış eğilimi yaratmıştır. Bu atmosferde, SSCB'nin de yönlendirmesiyle farklı ülkelerden aydın, sanatçı ve bilim insanları 1948'de Polonya'nın Wrocław kentinde Dünya Barış Savunucuları Kongresi'ni topladılar. Kongre, savaş ve militarizm karşıtı kararlar almış, ardından daha kapsamlı bir Dünya Barış Konferansı düzenleme kararı vermiştir.

1949 yılında kurulan Dünya Barış Konseyi (DBK) ise, emperyalizme, faşizme, atom silahlarına ve militarizme karşı mücadele etmeyi, ulusal bağımsızlık hareketlerini desteklemeyi ve BM'nin barış girişimlerini güçlendirmeyi görev edinmiştir.

Dünyaca tanınan pek çok aydın, sanatçı ve bilim insanı DBK üyesi olmuş, çalışmalarına katkı sunmuştur. DBK'nin yürüttüğü faaliyetler ve DBK üyesi tanınmış aydın, yazar, sanatçı, bilim insanları vb. sayesinde 1 Eylül, yalnızca Almanya'ya özgü bir gün olmaktan çıkarak dünya çapında sahiplenilen ve farklı etkinliklere konu edilen bir gün haline gelmiştir. Özellikle SSCB'nin politik çizgisi DBK'nin yönelimlerini belirlemiş; 1970'lere gelindiğinde "barış içinde bir arada yaşama" politikasına biçtikleri anlam ve misyon DBK'nin temel hattını oluşturmuştur.

Dünya Barış Konseyi çalışmalarına katılan, katkı sunan Dünya Sendikalar Federasyonu da Dünya Barış Günü'nü yaygınlaştırmak için çeşitli kararlar almıştır. Bu kararlardan biri 1978 yılında Kıbrıs'ta

gerçekleştirilen DBK sekreteryası toplantısında, diğeri ise 1982 yılında DBK Küba Kongresi'nde alınmıştır.

TÜRKİYE'DE 1 EYLÜL

Dünya Barış Konseyi'nin, her ülkede anti-emperyalist/anti-faşist bir eksende barış faaliyetlerini yaygınlaştırma çağrısı Türkiye'de de karşılık buldu. TKP'nin girişimiyle, Behice Boran başkanlığında ömrü bir aydan biraz fazla süren Türkiye Barış Cemiyeti kuruldu.

1965 yılında Ankara'da öğrenci toplulukları tarafından bir barış derneği açıldı; ancak birkaç yıl sonra kapandı. 1970'li yılların ikinci yarısında sol hareketin toparlanmaya ve güç olmaya başlamasıyla birlikte barış derneği kurma çabaları da yeniden gündeme geldi. Türkiye'de kitlese ilk 1 Eylül kutlamaları da bu dönemde yapıldı.

1976'da İsmail Bilen'in önderlik ettiği TKP'nin girişimiyle İGD (İlerici Gençler Derneği) ve İKD (İlerici Kadınlar Derneği) öncülüğünde Dünya Barış Günü'nün Türkiye'de yaygın kutlanması için çalışmalar başlatıldı. Çok sayıda aydın, yazar, sendikacı ve siyasetçinin katıldığı bir komite kuruldu. İstanbul Barosu, Yazarlar Sendikası, İGD, İKD, meslek odaları, TÜTED ve TÖB-DER İstanbul Şubesi gibi kurumlar da komitede yer aldı. Komitenin sözcülüğünü dönemin Türkiye Yazarlar Sendikası Genel Başkanı Aziz Nesin yaptı. Bu girişimle Türkiye'de ilk kitlese 1 Eylül kutlamaları gerçekleştirildi ve ardından Türkiye Barış Derneği kuruldu.

1977'de etkinlikler daha da genişledi ve farklı kentlere yayıldı. O yılki Dünya Barış Günü etkinliklerine DİSK de katıldı. O dönem DİSK Genel Başkanı Kemal Türkler, İstanbul'daki kutlamaya gönderdiği mesajda, bundan sonra da Barış Günü'nü kutlayacaklarını ifade etti.

Aydınlık gazetesinin 1 Eylül Dünya Barış Günü'nü gündemine almasına rağmen Türkiye Barış Derneği'ne TKP çizgisinin (SBKP) politik olarak yön vermesinden dolayı eleştirel yaklaştığı görülüyor. Keza SBKP, ÇKP tartışması 70'li yıllarda daha belirgin bir hal almış ve Türkiye solunda derin ayrımlara neden olmuştur. SBKP'nin çizgisine eleştirel yaklaşan devrimci çevrelerin yayınlarında 70'li yılların ikinci yarısında Türkiye'de gündeme gelen 1 Eylül Dünya Barış Günü'ne dair

tutum, değerlendirme vb. yer almamaktadır. (1 Eylül Dünya Barış günü sol hareketin önemli bir kısmının gündemine 90 yılların ikinci yarısında, büyük ölçüde Kürt hareketinin etkisiyle girmiştir. Bu da çarpık bir barış anlayışının şekillenmesine neden olmuştur. Ya liberal, uzlaşmacı çizgiye yedeklenen ya da tamamen reddeden)

12 Eylül 1980 askeri-faşist darbesiyle birlikte Barış Derneği kapatıldı, yöneticileri yargılandı. 1990'lı yıllara kadar Dünya Barış Günü etkinlikleri yapılmadı. Uzun bir aradan sonra, 1994'te Birleşik Sosyalist Parti öncülüğünde Kadıköy'de düzenlenen kutlamalara Aziz Nesin, Atol Behramoğlu gibi birçok aydın ve yazar katıldı. Kürt hareketi de 1993'te ilan ettiği tek taraflı ateşkesi çift taraflı hale getirme talebiyle bu etkinliklere katıldı.

Türkiye'de Dünya Barış Günü, ilk kez 1976'da Tarihsel TKP'nin ve kısmen 2. TİP'in girişimleriyle politik bir içerik kazandı. Bu döneme, Sovyetler Birliği'nin kapitalist ülkelerle "barış içinde bir arada yaşama" politikası damgasını vurdu. Ancak 1990'lı yıllarda gerçekleştirilen etkinlikler zamanla Kürt hareketinin etkisine girdi. Başlangıçta emperyalizm ve kapitalizm karşıtlığı vurgusuyla kutlanan 1 Eylül, zaman içinde düzenin aşırılıklarını törpülemeye dayalı burjuva demokrasisini öne çıkaran bir "barış" anlayışına evrildi.

GERÇEK VE KALICI BARIŞ İÇİN...

1 Eylül Dünya Barış Günü, ilk kutlandığı yıllarda emperyalizme, faşizme ve her türlü gericiliğe karşı mücadele günü yönüyle öne çıktı. Zaman içinde SSCB ve farklı ülkelerin komünist partilerinin yaşadığı ideolojik-örgütsel çözümlere bağlı olarak farklı içerikler kazandı. SSCB, Doğu Bloku ve kapitalist ülkelerin komünist partilerindeki çözümlere rağmen 1 Eylül Dünya Barış Günü'nün anti-emperyalist ve anti-faşist mücadeleyi büyütme vurgusu emperyalist merkezleri rahatsız etmeye devam etti.

Bu nedenle, emperyalist-kapitalist dünyanın müdahaleleriyle içi tamamen boşaltılarak kuru bir "barış isteme günü"ne dönüştürülmek istendi.

Birleşmiş Milletler'in 1981'de her yıl Eylül ayının üçüncü salı gününü, 2001'de ise 21 Eylül'ü Barış Günü ilan etmesi de

bu amaca hizmet etti. Oysa bugün emperyalist/kapitalist dünya düzeni insanlığa ve tüm canlılara savaş ve yıkımdan başka bir şey sunmuyor. Gerçek ve kalıcı barış, ancak emperyalizme ve kapitalizme karşı mücadeleyle mümkündür. Kan, sömürü ve baskı üzerine kurulu düzende halkların, inançların ve emekçilerin barış içinde yaşamasını beklemek, kitleleri aldatmaktan başka bir şey değildir.

Gerçek barış için sosyalizm mücadelesini büyütme gerekir. Lenin'in şu tespitleri bu noktada yol göstericidir:

"Sosyalistler, ikiyüzlü laf cambazlarının, demokratik bir barış olasılığı üzerine söz ve vaatlerle halkı aldatmalarına fırsat vermemeli, her ülkede o ülke hükümetine karşı devrimci bir savaşım dizisi verilmedikçe, demokratik barışa uzaktan-yakından benzer bir sonuca varma olasılığı bulunmadığını yığınlara anlatmalıdırlar. Sosyalistler, burjuva siyaset adamlarının, ulusların özgürlüğü üzerine söylevler vererek insanları aldatmalarına fırsat vermemeli, ezen ulusların halk yığınlarına, öteki ulusların ezilmesine yardım ettikleri ve o ulusların kendi kaderlerini tayin hakkını, yani ayrılma özgürlüğünü tanıyıp yüce tutmadıkları sürece, kendilerinin özgürlüğe kavuşmayı beklememeleri gerektiğini anlatmalıdır. Barış sorunuyla ulusal sorunda, emperyalist siyasetten farklı olarak, bütün ülkelerde güdülecek sosyalist siyaset budur. (Lenin, Barış sorunu üzerine)

Kaynaklar:

1-TÜSTAV Barış Derneği Arşivi Broşürler vb. (<https://www.tustav.org/kutuphane/baris-kutuphanesi/>)

2- Emre Burak Demire; Türkiye Solunda Bir Praksis: Barış Dernekleri 1947-1980

3- Dünya Barış Konseyi (World Peace Council) : <https://www.wpc-in.org/about-wpc>

4- Türkiye Barış komitesi açıklamalar: Neden 1 Eylül; <https://haber.sol.org.tr/haber/faruk-bildiriciye-yanit-geldi-neden-1-eylul-13706>

5- 2.TİP Arşiv: https://turkiyeiscipartisi.org/php_liste_kronoloji_sayfax.php?KartNoX=94839

6-Dünya Sendikalar Federasyonu (World Federation Of Trade Unions) : <https://www.wftucentral.org/#>

7- Dünya Barış Günü Hakkında: <https://dogrudandemokrasi.co.uk/savas-ve-baris/dunya-baris-gunu-hakkinda>

8- Lenin: Ulusal Sorun Üzerine

9-Politika Gazetesi Arşivi (TÜSTAV)

10-aydınlık Gazetesi Arşivi (TÜSTAV)

1 Eylül Dünya Barış Günü

Veli Aydın

Dünya tarihi, barış çağrılarının en çok savaştan geçildiği dönemlerde yankılanıldığını gösterir.

1 Eylül, insanlığa savaşların karanlığı değil, barışın mümkün olduğunu hatırlatmak için ilan edilmiş bir gündür.

Bugün ise tablo daha yakıcı: Ukrayna üzerinden yürütülen emperyalist savaş, İran çevresinde tırmandırılan bölgesel gerilimler ve dünyanın farklı coğrafyalarında süren çatışmalar, insanlığı yeni yıkımlara sürüklüyor. Ve bütün bunların ortasında, bir soykırım olarak yaşanan Filistin işgali, 1 Eylül Dünya Barış Günü'nün anlamını en sarsıcı haliyle hatırlatıyor. Çünkü Filistin'de yaşanan bir askeri çatışma değil, tüm bir halkın yok edilmek istenmesine karşı yürüttüğü onurlu direniştir.

İsrail devletinin kendisini dayandırdığı "kurucu mit", yani "halkı olmayan bir toprağa, toprağı olmayan bir halk" söylemi çökmüştür.

Tarih, bu kurguların sonsuza dek ayakta kalamayacağını bir kez daha kanıtlıyor. Filistin halkı, bir asırdan beri devam eden işgal, sürgün ve şiddet politikalarına rağmen silinmedi; aksine tarih sahnesinde özneleşti. Artık Filistin sadece zulmün nesnesi değil, direnişin adı, belleğin ve umudun taşıyıcısıdır.

Bugün İsrail'in Haaretz gazetesinin bile Filistinlileri "dünyanın en dirençli halkı" olarak tanımlamak zorunda kal-

ması tesadüf değil. Bu, basit bir gazetecilik yorumu da değil. Siyonist ideolojinin kendi çatlaklarını açığa vuran bir itiraftır.

Çünkü bir sistem kendi meşruiyetini sorgulamaya başladığında, en güçlü görünen yapılar bile çöküş sürecine girmiş demektir.

İsrail'in üstünlük anlatısı, yani "yenilmez ordu" miti, bugün Gazze'nin yıkıntılarından yükselen direnişle sarsılıyor. Elektriği kesilmiş, susuz bırakılmış, enkazların altında yaşamaya zorlanmış insanlar, sadece silahlarıyla değil, hafızalarıyla, kimlikleriyle ve özgürlük inançlarıyla direniyor. İşte bu yüzden bu mücadeleye salt askeri değil; aynı zamanda belleğin, kimliğin ve onurun savaşısıdır.

Siyonist projenin krizi ekonomik bilançolarla ölçülemez. Her üç günde bir milyar dolara varan kayıp verilmesi elbette önemlidir ama asıl kayıp semboliktir: İsrail artık "aidiyet" üretemiyor. Dünyanın gözünde meşruiyetini yitiriyor, kendi yurttaşlarının bile güven duygusunu kaybettiği bir noktaya sürükleniyor. Kaba güç ve zorbalığa dayalı düzenler, kalpleri kazanmadıklarında çökmeye mahkumdur.

Bugün "barış" adına dillendirilen teklifler de aynı çaresizliğin dışavurumudur. Filistinlilere bir devlet verilmesi çağrılarını insani bir duyarlılığın değil, sistemin ayakta kalabilmesi için son bir nefes arayışının ifadesidir.

Bu, barışın özgürlükten değil, korkudan doğduğunu gösterir.

Filistinli beden, tüm yaralarına rağmen, işgalcinin hayalini kurduğu "sessiz toprak" rüyasını boşa düşürüyor.

Çünkü her işaretlenmiş, her sürülmüş beden; her yıkılmış ev, her öldürülen çocuk; hafızanın, köklülüğün ve geri dönüşün canlı bir hatırlatıcısı oluyor. Ölümlere bile ses veren bu hafıza, tarihin bastırılmayacağını gösteriyor.

Bugün bir İsrail gazetesinin başyazısında Filistinlilerin "atlarının üzerinde Tel Aviv'e tekrar tekrar geleceği" ifade ediliyorsa, bu aslında korkuyla dile gelmiş bir itiraftır. Çünkü tarih bitmedi, yeniden başlamak için sadece kesintiye uğradı.

Filistin halkı, varlığıyla bu kesintiye kapatıyor, tarihe yeniden ses veriyor.

1 Eylül Dünya Barış Günü'nde şu gerçek unutulmamalıdır: Barış, yalnızca ezilenlerin direnişi ve özgürlük mücadeleleriyle kazanılabilir.

Filistin halkının direnişi, sadece kendi toprakları için değil, tüm insanlık için bir hafıza ve onur mücadelesidir. Ve bu vesileyle, 1 Eylül'de doğan, adında barış olanların ve tüm barışseverlerin savaşlara karşı barış mücadeleleri daim olsun, başarılı olsun.

Mitler yıkılır, hakikat konuşur. Filistin konuşuyor. Ve bu konuşma, dünya barışının gerçek çözümüne de işaret ediyor...

“Yeni süreç” ve Rojava çıkmazı

A. Engin Yılmaz

İktidar tarafından “terörsüz Türkiye” olarak tanımlanan “yeni süreç”, çeşitli aşamalardan geçerek mecliste kurulan Komisyon ile yeni bir evreye taşınmış oldu. İsminin ve işlevinin ne olması gerektiği üzerine tartışılan ve çözüm araçlarından biri kabul edilen Komisyon’un kurulması için DEM ile Meclis Başkanı Numan Kurtulmuş arasında yoğun bir görüşme trafiği gerçekleşti. Kürt hareketi koşulsuz olarak attığı geri adımlarla, Türk sermaye devleti için Kürt reformu gerçekleştirmesi konusunda uygun koşullar yarattığını ileri sürüyor. Dolayısıyla devletten “demokratik entegrasyon yasalarının çıkartılması”nı talep ediyor ve “çözüm” için hukuki güvence istiyor. “Sürecin tek taraflı ve sadece bizim atacağımız adımlarla ilerlemeyeceği bilinmelidir” uyarısı eşliğinde devleti adım atmaya çağırıyor.

Erdoğan, “bir müzakerenin, bir pazarlığın, bir al ver sürecinin neticesi olmadığını” iddia ettiği “terörsüz Türkiye projesi”ni, “Büyük ve güçlü Türkiye’nin şafağı söküyor” diyerek yüceltmış, “ilk adım olarak TBMM’de bir Komisyon kuracak, sürecin yasal ihtiyaçlarını konuşmaya başlayacağız” demişti. Kurulan Komisyon ile devlet de bir adım atmış oldu. Kürt hareketi bu gelişmeleri, “Önder Apo’nun barış ve demokratik toplum manifestosu temelinde Kürt tarafı, teorik, felsefi ve stratejik büyük değişimlere imza attı” olarak sunuyor.

Erdoğan TUGVA Yaz Okulları Finali Programı’nda yaptığı konuşmada da, “Terörsüz Türkiye” hedefinde “Milletimizin hasretini çektiği büyük ve güçlü Türkiye’ye kavuşmamıza çok az kaldı. Zulümle, krizle, çatışmayla boğuşan coğrafyamızda barış rüzgarlarının esmesine inanın çok az kaldı. ... terörün olmadığı; her metrekaresinde huzurun, güvenliğin, refahın, kardeşliğin egemen olduğu bir Türkiye” müjdesi vermişti. Fakat arada aylar geçmesine rağmen, Komisyon’un kurulması dışında çizilen pembe tabloya ilişkin hiçbir veri bulunmuyor. Buna rağmen taraflar, sorunun çözülebileceğine ilişkin sahte umut ve hayaller yaymaya, vaatlerde bulunmaya devam ediyorlar.

Bu arada, sürecin seyrine etkide bulunabilecek, Suriye ve dolayısıyla Rojava’da tarafların umut ve beklentilerini gölgede bırakabilecek gelişmeler yaşan-

yor. Özellikle Türk devletinin temel ulusal güvenlik kaygısı ilan ettiği Rojava’nın statüsü sorunu, planlamaya uygun olarak ilerlediği iddia edilen “yeni süreç”in akıbetini belirleme potansiyeli taşıyor. Öte taraftan Kürt hareketi, son olarak Cemil Bayık üzerinden, “Atacağımız tek taraflı adımlar bitmiştir. Gerisi iktidarın-devletin adım atmasına kalmıştır. Şimdi onu bekliyoruz” diyerek, sürecin bu noktada tıkanabileceğine dikkat çekiyor. “Türkiye’de Kürt sorununu çözmek isteyen adını koyar. Şimdiye kadar adını koyma yoktur. ‘Terörsüz Türkiye’ var” diyen Bayık, “Türkiye’de Kürtleri kabul edecekler ve düşmanlıktan vazgeçeceklerse Suriye’de neden Kürtlerin yıkım ve tasfiyesine bu kadar yoğunlaşmışlar” biçiminde haklı bir soru sorarak, devletin sorunu çözmeye istekli olmadığını söylemiş oluyor.

Gelişmelerin nereye evrileceği, “yeni süreç”in hangi ihtiyaçların ürünü olarak gündeme geldiğiyle çok yakından ilgilidir. Bahçeli’nin çıkışıyla başlayan sürecin, dinci-faşist iktidar tarafından biri iç diğeri dış olmak üzere iki temel hedefi olduğu, hemen herkesçe paylaşılan bir olgudur. Sürecin içe dönük hedefinin “iç cepheyi tahkim etmek” olduğunu söyleyen ve sorunu “terörsüz Türkiye” olarak tanımlayan; dış hedefini ise ABD-İsrail ikilisinin Ortadoğu’ya yeni bir düzen getirme çabasının verdiği korkuyla belirleyen bir iktidarla yüz yüzeyiz. Bu nedenle Rojava’nın tasfiyesi üzerinden “yeni” bir Kürt

politikası geliştirmek zorunda kalan bir rejimin, Kürt sorununda çözüm eksenli adımlar atması olanaklı değil.

Dolayısıyla olup bitenlerin, Kürt sorununu “barış ve demokrasi” temelinde çözmek iddiasıyla hiçbir ilişkisi yoktur. Çözmek bir yana, dinci-faşist rejim onu kısmi reformlara tabi tutmak yeteneği ve isteğine de sahip değildir. İktidara geldiği günden itibaren her türlü hak ve özgürlüğe saldırarak sınırsız bir diktatörlük kurmak peşinde koşan ve kurmuş bulunduğu keyfi baskı rejimini pekiştirmek isteyen, burjuva muhalefete bile soluk aldırmanın dinci-faşist iktidar, Kürtlere hangi temel haklarını verebilir ki? Kürt sorununun, Türk burjuvazisi ve devletiyle uzlaşarak ve bu temel üzerinde devlet ve toplumla bütünleşerek çözülebileceği hayallerini yaymak, Kürt hareketinin trajedisidir.

SURİYE’DE KAOS, ROJAVA’DA BELİRSİZLİK!

Emperyalistlerin ve gerici devletlerin müdahalesine sahne olan ve HTŞ çetelerine teslim edilen Suriye’de ve Rojava’da yaşanan gelişmeler, Suriye halklarının yanı sıra Kürt hareketi ve halkı aleyhine rahatsız edici işaretlerle doludur. Şeriatçı katillerden oluşan HTŞ’nin, önce Ale-vileri ardından Hristiyan ve Süryanileri hedef alan kanlı saldırılar zincirinin yeni halkası, Dürzilere yönelik katliam oldu. Bu durum Suriye’deki kaosu-belirsizliği gösterdiği gibi, Rojava Kürtlerinde de

kendilerinin de hedef haline gelebileceği kaygılarına neden oldu. Tüm dünyanın gözleri önünde sergilenen bu pervasız katliamların ABD ve batılı emperyalistlere rağmen gerçekleşmesi olası görünmüyor. ABD’nin Türkiye büyükelçisi ve Suriye Özel Temsilcisi Tom Barrack’ın açıklamaları, katliamlara göz yumulduğunun, yanı sıra Türkiye’nin çıkarlarını gözetken bir politika izlendiğinin kanıtı niteliğindedir. Barrack’ın önerdiği “Osmanlı Millet Sistemi” modeli ise Türk devletinin “yeni Osmanlılık” hayalinin okşanmasıdır.

Ayrıca Barrack, SDG’yi “Sonsuza kadar bebek bakıcısı ve ara bulucu olarak burada kalmayacağız” türünden rencide edici sözlerle tehdit etmiştir. “Kürtlere devlet sözü vermedik”, “YPG PKK’dır ya da türevidir”, “tek devlet, tek bayrak, tek ordu” açıklamaları ile de ABD’nin Türk devletinin ve HTŞ’nin yanında durduğunu ilan etmiştir. Böylece Rojava Kürtlerini bir açmazla yüz yüze bırakmıştır. ABD ve batılı müttefiklerin yanı sıra Suriye’nin cihatçı rejimi ve Türk devleti, Rojava’da özerk yapı ve federasyon gibi çözümleri kabul etmeyecekleri konusunda hiç değilse bu aşamada anlaşmış görünüyorlar. Suriye Dışişler Bakanlığı ABD İşler Daire Başkanı Kuteybe el-İdlibi de, Rudaw’a verdiği röportajda, hem Suriye hükümetinin hem de ABD yönetiminin “ordu içinde ordu, devlet içinde devlet olmaz temel ilkesi üzerinde hemfikir oldukları”nı duyurdu.

Halihazırda Suriye ve Rojava’da tercihini Türk devletinin çıkarlarını gözeterek yapan ABD’nin, Türkiye ve Şam rejimini kendisi ile İsrail’in ekseninde birleştirdiği ve İran’a karşı konumlandırabildiği bir durumda, önceliğini Kürtlerden yana yapması için bir neden görünmüyor. İç kamuoyunu aldatmaya ve emperyalistler arasındaki çatlaklardan yararlanmaya dönük zaman zaman ABD ve İsrail karşıtı şovlar sergilese de, Ortadoğu’da ABD-NATO’nun tetikçisi ve İsrail’in örtülü müttefiki olan Türkiye, neden tercih edilmesin ki? Dolayısıyla sürecin nasıl ilerleyeceğini belirleyecek olan, Kürt hareketi ve dinci faşist rejim değil, asıl olarak emperyalist güç odaklarıdır.

HTŞ ile birlikte türlü kirli oyunların içinde olan Türkiye, efendilerinin tutumunda aldığı destekle de, kazanımları

korumak isteyen Rojava Özerk Yönetimi-ni, Hakan Fidan üzerinden “Kendi güvenliğimiz tehdit altına girerse askeri seçeneği devreye sokarız” sözleriyle tehdit ediyor. SDG’ye askeri yapısını dağıtmasını ve enerji kaynakları ile sınır kapılarını HTŞ yönetimine devretmesini dayatıyor. Bahçeli ise “PYD/YPG terör örgütünün Siyonist tuzağa kapılmadan, maksimalist heveslere aldanmadan 27 Şubat İmralı çağrısına müzahir hareket etmesi de en azından kendi hayrına olacaktır” tehditleri savuruyor. MGK’nın yayınladığı bildirgede de Rojava hedef alınıyor.

Tüm bu gelişmeler, Rojava kazanımını korumak isteyen Kürt hareketini önemli zorluklar ve açmazlarla karşı karşıya bırakmış bulunuyor. Bağımsız bir konumu olmayan ve düştüğü denizde yılanı sarılmış bulunan SDG ve Özerk Yönetim’in mevcut durum karşısında nasıl bir tutum ortaya koyacağı az çok bellidir. Bunun da sürmekte olan “yeni süreç” ve Suriye’deki gelişmeler üzerinde etkide bulunacağı muhakkaktır. Dolayısıyla “yeni süreç”te söz konusu olan, Kürt sorununun ulusal eşitlik ve özgürlük temelinde çözülmesi değil fakat Kürt hareketi ve halkının özlülerinin istismar edilmesi, Türk burjuvazisi ve emperyalistlerin çıkarlarına dolgu malzemesi yapılmasıdır. .

Batılı emperyalistlerin ve Türkiye başta olmak üzere gerici bölge devletlerinin dillerinden düşürmedikleri Suriye’nin “birliği, huzuru, kapsayıcılığı ve demokrasisi”ni inşa etme iddiası ise iğrenç bir yalandır. Sözü edilen “kapsayıcı birlik ve demokrasi”, yuları birden fazla güç odağının elinde olan, Suriye halklarını temsil etmeyen, ideolojik dokusu nedeniyle Alevilere, Dürzilere, Hristiyanlara, Kürtlere, hatta laik Sünnilere kin ve düşmanlık duyan, bunu da katliamlarla kanıtlamış bulunan çağdışı şeriatçı çetelerle mi sağlanacaktır? Ayrıca İngiltere, ABD ve diğer batılı emperyalistlerin yanı sıra İsrail ve Türkiye gibi gerici devletlerin müdahale ettiği hangi ülkede demokrasi ve huzur sağlanabilmiştir ki?

Sonuç olarak, bir mayın tarlasına dönüşen Suriye’de Kürtler başta olmak üzere Suriye halklarını daha büyük acılar bekliyor. Krizler, savaşlar ve faşizmin yükselişiyle belirlenen bir dünya ve bölge tablosu içinde, Ortadoğu’da halkların eşitliğe ve özgürlüğe dayalı kardeşçe birliğini ancak laik, demokratik ve devrimci bir program sağlayabilir. Ortadoğu halklarını yaşadıkları acı ve yıkımdan ancak böyle bir program kurtarabilir. Bunun dışında emperyalistlerin ve gerici devletlerin bölge halklarına dayattığı her seçenek, büyük bir sosyal yıkım ve acılar, gerici savaş ve boğazlaşmalar demektir.

1 Eylül “Dünya Barış Günü”

Kapitalizmin savaşa dayalı doğası ve barış mücadelesi

1 Eylül Dünya Barış Günü, birkez daha savaş ve çatışma dönemine denk geldi. 1 Eylül, insanlık tarihinde yaşanan en büyük vahşetlerden biri olan II. Emperyalist Dünya Savaşı’nın başladığı gündür. Nazi Almanyası’nın 1939’da Polonya’yı işgal etmesiyle patlak veren bu savaş, büyük bir insani ve maddi yıkıma yol açtı. 1 Eylül, savaşların dehşetini hatırlamamak ve bir daha tekrarlanmasını engellemek adına “Dünya Barış Günü” olarak ilan edilmiştir. Ancak 1 Eylül, aynı zamanda, savaşların, yoksulluğun, eşitsizliğin ve sömürünün kaynağı olan kapitalist dünya düzenine karşı bir mücadele günüdür.

Dünya Barış Günü kutlamalarının yapıldığı bu yıl ki dünya tablosuna baktığımızda, emperyalist sistem çok boyutlu krizlerle sarsılıyor. Dünyamız, dolu dizgin bir şekilde savaşlara doğru sürükleniyor.

Kapitalizmin emperyalist çağı, 20. Yüzyılın başında dünyaya damgasını vurmaya başladı. Emperyalizm çağı ile birlikte tekeller kapitalizmin genel bunalımı da başladı. Bu ise sistemin yapısal krizlerini ağırlaştırdı ve kapitalizmin çelişkilerini her alanda keskinleştirdi. 1914 yılına gelindiğinde insanlık, ilk emperyalist dünya savaşının büyük yıkımı ile tanıştı. 1914 yılında başlayan I. Dünya savaşı, kapitalist sistemin bunalımını daha da ağırlaştırdı. Bu, Rusya’da Büyük Sosyalist Ekim Devrimi’nin zaferi ile sonuçlandı ve Ekim devrimi, savaşın sonunu getirdi.

Birinci Dünya Savaşının son ermesinden kısa süre sonra, 1929’da kapitalizmin büyük bunalımı patlak verdi. Aynı yıllarda Kıta Avrupası devrimci yükseliş dönemi içindeydi. Kapitalizm, bu gelişmeyi faşizmle yanıtladı. Almanya’daki Nazi iktidarı faşist barbarlığı tüm Avrupa’ya yaydı. Avrupa’yı kasıp kavuran Hitler faşizmi, aynı zamanda yeni bir emperyalist dünya savaşını da kaçınıl-

maz kıldı. II. Dünya Savaşı, Avrupa’yı ve Sosyalist Sovyetler Birliğini harabeye çevirdi ve on milyonlarca insanın yaşamına mal oldu. Kızıl Ordu ve Komünistler önderliğinde savaşan devrimci Avrupa halkları Hitler faşizmini ezerek tarihe gömdü.

Emperyalist dünyanın tüm çelişkileri bugün de yerli yerinde duruyor ve giderek keskinleşiyor. Gelişmeler, I. ve II. Dünya savaşları öncesindeki dönemlerle paralellikler taşıyor. Bunalımlar, çelişki ve çatışmalar her yerde ve her düzeyde doruğa çıkıyor. 21. Yüzyıl’ın, daha ilk çeyreği bu çelişkilerin aldığı boyuta ışık tutuyor ve yeni bir dünya savaşının yolunu düzleyen askeri ve jeopolitik çatışmalar tırmanıyor. Yeni bir emperyalist dünya savaşını mümkün kılan sistemin hegemonya krizi derinleşiyor. Emperyalist müdahaleler, saldırganlıklar, yerel savaşlar ve dünyanın yeniden bölüşülmesi mücadelesinde, hegemonya krizi belirleyici bir rol oynuyor.

Kapitalizmin eşitsiz gelişme yasasının bir sonucu olarak emperyalistler arası güç dengesi değişmiş bulunuyor. Yeni güç dengesi, dünyanın yeniden paylaşılmasını kaçınılmaz hale getirmiş görünüyor. Zira “kuvvetler arasındaki ilişki değişikliğe uğradıktan sonra kapitalist düzende çelişkilerin çözümünü sağlayacak kuvvetten başka bir şey var mıdır?” (Lenin, Emperyalizm, syf.116)

Son yıllarda farklı ülkeler ve emperyalist bloklar arasındaki güç dengesinde yaşanan değişimler, çatışma ve savaşların ana nedenlerinden birini oluşturuyor.

Kapitalizmin gelişme yasalarının bir sonucu olan sistemin bütün çelişki ve çatışmaları daha da şiddetlenerek tırmanıyor. Dünya ölçüsünde emperyalist tekeller arsında süren rekabet, büyük emperyalist devletler arasında pazarlar, hammadde kaynakları ve nüfuz alanları uğruna süren mücadele, yeni bir dünya

savaşının dinamiklerini biriktiriyor. Zira uluslararası tekeller arasındaki mücadelelenin özü ve amacı, dünyanın yeniden bölüşümüdür. Bu bölüşüm, tarafların gücüne ve sermayelerinin oranına dayalı olduğu için bu güçler, ekonomik ve siyasi gelişme düzeyine bağlı olarak yeniden konumlanıp mücadeleye girişmektedirler.

Başta gelen emperyalist ülkeler çığgın bir şekilde dünyayı paylaşmakla meşgul iseler, Lenin’e göre bunu “kendilerinde bulunan hain duygulardan ötürü değil, ulaştıkları yoğunlaşma düzeyi, kar sağlamak için kendilerini bu yola başvurmak zorunda bıraktığında” yapıyorlar. Ve dünyayı mevcut “sermayeleri”, “güçleri” oranında paylaşıyorlar. Dolayısıyla savaşlar, “delilerin”, “çılğınların” ve “psikopatların” arzuları sonucu değil, emperyalizmin doğasının ve kriz üreten yapısının zorunlu sonuçlarından biridir. Bu sistemde kriz “kural”, istikrar “istisna” olduğu için krizden krize koşmak emperyalist kapitalizmin kurtulmayacağı bir döngüdür. Bu döngü, “geçici molalar” hariç, sürekli bir savaş tehdididir. Kriz her zaman savaşlar anlamına gelmez ama günümüz koşullarında ve kapitalizmin içinde bulunduğu şimdiki aşamada savaş tehdidi günceldir.

“Kapitalizmin tekelleri aşaması olan emperyalizm, kapitalizmin bütün çelişkilerini öylesine keskinleştirir ki “barış” ancak yeni savaşlar için bir soluk alma dönemi olarak kalır.” Dolayısıyla gerici-emperyalist savaşların ortadan kaldırılması, ancak onun kaynağı ve nedeni olan kapitalizmin ortadan kaldırılmasıyla yani, sömürücü sermaye sınıfının devrilmesi, sosyalizmin inşası ve sınıfların ortadan kaldırılması ile mümkün olabilir. “Gerçekçi” olduğu ne kadar iddia edilirse edilsin, bütün diğer teori ve öneriler, sömürü ve savaş devam ettirmek için ortaya atılmış birer aldatmacadan başka bir şey değildir.

Talan düzeni yoluna devam ediyor

E. Bahri

Sarayın Hazine ve Maliye Bakanı Mehmet Şimşek, Kur Korumalı Mevduat (KKM) uygulamasının sona erdiğini duyurdu. Bu uygulamanın sonlanmasıyla “finansal istikrarın daha da güçleneceğini” öne süren Şimşek, sahte umut pazarlamaya devam etti. Saray rejimi KKM uygulamasını gündeme getirdiğinde de aynı sahte vaatleri pazarlamıştı. Rejimin “fıtratında” yalancılık/sahtekarlık olduğu için, bir uygulamayı aynı söylemle hem başlatmak hem sonlandırmaktan utanmıyorlar.

Tayyip Erdoğan Mehmet Şimşek’i önce kovmuş bir süre sonra “kurtarıcı” diye pazarlayarak yeniden bakan yapmıştı. Kovulduğu Saray’a ikinci kez kapılanmakta sakınca görmeyen Şimşek, saltanatın ve sermayenin adamı olduğunu her icraatıyla ispatladı. Hem Saray hem sermaye tarafından “kurtarıcı” olan birinin işçi ve emekçilere daha derin sefalet dışında bir şey sunması beklenemezdi. Onu görevlendiren Saray rejiminin tüm ekonomi politikalarının esas amacı da emekçilerden çalıp sermayeye aktarmaktır. Dolayısıyla Şimşek, kapılandığı Saray rejiminin “ekonomideki tetikçisi” gibi hareket etti. Saray rejiminin kovulan ya da görev başında olan tüm bakanları gibi.

Saray rejimi, “enflasyonu kontrol altına almak”, “döviz kurunu düşük tutmak”, “sermayenin rekabet gücünü artırmak” gibi söylemler eşliğinde kapsamlı bir sosyal yıkım programı uyguluyor. Bu programla hedeflenen ise kriz içindeki ekonomiye çıkış aramak, işsizliği düşürmek, gelir adaletsizliğini azaltmak değil. Tersine, her koşulda kapitalistlerin, özellikle de “faiz lobisinin” kârlarını arttırmayı güvence altına almaktır. Kapitalistlere transfer edilen serveti tahsil etmek için emekçilere “kemer” değil “boğaz” sıkma programı dayatılıyor. Açlık sınırı altına çekilen asgari ücreti “ortalama ücret” haline getiren Saray-Şimşek programı, emekçilerden çalıp sermayeye transfer etme çarkını hiç olmadığı kadar hızlı çeviriyor.

KKM, 21 Aralık 2021’de “dövizdeki aşırı oynaklığa çözüm” adı altında uygulanmaya konulmuştu. Uygulama başladığında dolar kuru 18 liradan 12 liraya gerilemişti. Ancak bu düşüş geçici oldu

ve Aralık 2022’de dolar kuru yeniden 18 lirayı aştı. Mayıs 2023’te yeniden ekonominin başına oturtulan Şimşek, KKM uygulamasına yeni ivme kattı. Ne de olsa Şimşek, sermaye kodamanları nezdinde “makbul” bir figürdür. Nitekim göreve başlamasından sonra yatırılan para rekor seviyeye çıktı: 18 Ağustos’ta 2023’te KKM hesaplarındaki mevduat 3 trilyon 407 milyar TL’ye (143 milyar dolar) ulaştı.

Uygulama kurun yükselişini durduramadı. Doların 41 TL’ye ulaşması bunu kanıtlıyor. Nitekim Şimşek bakan olduktan kısa süre sonra uygulamayı sonlandırma hazırlığına başladı. KKM hesaplarındaki para zirveye çıktıktan sonra düşüşe geçti. 15 Ağustos itibarıyla 440,6 milyar TL’ye (11 milyar dolar) geriledi. Şimşek yeni hesap açılmayacağını açıklayarak, uygulamayı sonlandırdı. Merkez Bankası da 23 Ağustos’tan itibaren KKM hesabı açılmayacağını, var olanların ise yenilenmeyeceğini duyurdu.

Bu modelle TL ya da döviz cinsinden açılan mevduat hesaplarındaki paraya hem faiz hem döviz kuru farkı ödendi. Yani “faiz karşıtı” nutuklar atmaya meraklı olan AKP şefi, bu uygulama ile “faiz lobisini” ihya etti. “Faiz karşıtı” Erdoğan, her icraatıyla “yerli” ve yabancı mali sermayeye hizmet etti. Zaten kendisi de bunu sık sık dile getirerek, grevleri yasaklamakla, asgari ücreti açlık sınırının altına çekmekle, kapitalistlere “sınırsız

sömürü alanı açmakla” övünmektedir. Kendisi, yakınları, akrabaları kapitalist sınıfın organik birer parçası haline geldikleri için, mensup olduğu sınıfın çıkarlarını korurken, pervasızlıkta faşist cuntayı bile fersah fersah geride bırakmaktadır.

Son yıllarda sermayeye servet transferi bakımından en fütursuz uygulama KKM oldu. Örneğin kur farkını ödeyen Merkez Bankası, 2022 yılında 72 milyar TL kâr etmişken 2023 yılında 818,2 milyar TL, 2024 yılında ise 700,4 milyar TL zarar etti. 2025 yılındaki zarar henüz açıklanmadı. Zararın bu kadar yüksek olması, halkı soyup soğana çevirerek toplanan paranın “faiz lobisine” nasıl transfer edildiğini ayan-bayan ortaya koyuyor.

44 ay süren Kur Korumalı Mevduat uygulamasının ne kadara mal olduğu tam bilinmiyor. Ekonomistlerin değerlendirmesine göre, KKM’nin yarattığı zarar 60 milyar dolara (güncel kur ile 2 trilyon 456 milyar 201 milyon 826 bin TL) ulaştı. Kimi tahminlere göre gerçek miktar bunun iki katı olabilir.

KKM, Nureddin Nebati döneminde başlatılmıştı. Kovulan Şimşek göreve geri çağrılınca, uygulamaya yatırılan para zirve yapmış, sonrasında adım adım azaltılmıştı. Bu uygulamanın sona erdiğinin duyurulduğu günlerde, Erdoğan’ın Nebati ile yeniden görüştüğüne dair haberler çıkmaya başladı. Şu günlerde “Şimşek

kovulup Nebati yeniden bakan mı yapılacak?” tartışmaları yapılıyor. Elbette burada kişiler birer figürandan ibarettir. Şimşek, Nebati ya da başkası, hepsi emekçilere düşman sermayeye uşaktır.

Tayyip Erdoğan’ın kimi kovduğu kimi göreve atadığından bağımsız olarak, AKP-MHP rejiminin “sistemik yoksullaştırma” icraatlarında hiçbir değişiklik yaşanmıyor. Her icraatla işçilerin emekçilerin yoksulluk ve sefaleti derinleştiriliyor, kapitalistlere özellikle de Saray rejimine yakın olanlara büyük servet transferleri yapılıyor.

Erdoğan’la müritleri, bu konuda tüm emsallerinden daha pervasız daha gözü dönmüş olduklarını döne döne gösterdiler. Bu küstahlık bu pişkince vurdum duymazlık, yazık ki sınıf hareketinin zayıf olmasından da güç alıyor. Keza işçi sınıfı hareketi hem AKP-MHP rejimine hem kapitalistlere karşı örgütlü mücadeleyi yükseltmediği sürece bu gidişatın değişmesi mümkün değil. İşçi sınıfı ve emekçiler ya birleşik, fiili ve meşru mücadeleyi yükseltecekler ya da bu yağma ve talan düzeninin çarkları acımasızca dönmeye devam edecek.

Ormanlar yanıyor, sermaye kazanıyor...

G. Umut

ASIL "KUNDAKÇI" KİM?

Son yıllarda dünyanın pek çok yerinde büyük orman yangınları yaşandı. Avustralya, Yunanistan, Bolivya, Sibirya, Kanada ve Türkiye'de başlayan ve uzun süre söndürülemeyen yangınlar, büyük felaketlere yol açtı. Kapitalist sistemin ürünü olan iklim krizi bu yangınların çoğalmasının başat sebebi iken alınmayan önlemler, kaynakların doğru kullanılmaması, hükümetlerin kapitalist çıkarları önceleyen politikaları, doğa olayı olarak nitelendirilen yangınları yıkıcı felaketlere dönüştürdü.

Kapitalist sistemde, fosil yakıt kullanımının sürdürülmesi, neo-liberal politikaların kamusal önlemler için gerekli kaynakların aktarımını engellemesi, usulsüz ve yaygın madencilik faaliyetleri, turizm yoluyla yüksek kâr elde etme amacıyla yeşil ve tarım alanlarının ranta açılması, plansız yapılaşma ve doğanın kâr aracı olarak görülmesi gibi birçok unsur, doğa olaylarının felakete dönüşmesinin başlıca nedenleridir.

Bu yönüyle, yaşanan afetleri felakete çeviren şey doğrudan kapitalist sistemin kendisi ve bu sistemin çıkarlarını toplumun ve doğanın korunmasının önüne koyan siyasi iktidarların tercihleridir.

Bugün yangınlar, yaşanan can kayıpları ve yıkımla birlikte herkes tarafından tartışılırken ne yazık ki çoğu zaman göz ardı edilen, ya da özellikle unutturulmak istenen basit gerçek budur.

AYNI TARTIŞMALAR AYNI

İHMALLER(!) AYNI AÇIKLAMALAR

Ülkenin dört bir yanında ormanlar küle dönerken, 2021 yılında yaşanan büyük yangınların ardından yapılan tartışmaları yeniden yaşıyoruz: Yangına müdahale yetersiz, ekipman eksik, yangın öncesinde hiçbir önlem alınmamış ve yangınların yarattığı yıkımdan hiçbir ders çıkarılmamış... Artık yaşananları yalnızca "ihmal" olarak adlandırmak yetersiz kalıyor. Çünkü açıkça görülüyor ki, söz konusu olan bir ihmal değil, açık sınıfsal tercihlerdir.

Bursa, Mersin, Aydın, Uşak, Karabük, Elazığ ve Maraş başta olmak üzere birçok bölgede yangınlara havadan müdahale yine yetersiz kaldı, orman yolları üzerinden ulaşımda ciddi zorluklar yaşandı. Ha-

vadan müdahalenin geç ve sınırlı olması, gece görüşlü uçakların eksikliği, yangınların büyümesine neden oldu. Müdahaleler, önceden hazırlanmış bir plan ya da koordinasyona değil, daha çok gelişigüzel ve dağınık çabalara dayandı.

Bursa'da bir itfaiye işçisi hayatını kaybetti. Eskişehir'deki orman yangınına müdahale eden ekipten ise 10 kişi yaşamını yitirdi. Böylece yalnızca 2025 yılında, İzmir Ödemiş'te 3, Eskişehir Seyitgazi'de 10 ve Bursa'da 1 olmak üzere toplam 14 kişi orman yangınlarında hayatını kaybetti. Ayrıca bir yangın söndürme tankerinin yolda devrilmesi sonucu 3 kişinin daha yaşamını yitirmesiyle, 2025'in ilk altı ayında orman yangınlarında ölenlerin sayısı 17'ye ulaştı.

Geçtiğimiz beş yıl boyunca orman yangınlarında hava araçlarının yetersizliği sürekli tartışma konusu olmuştu. Gerekçe ise her seferinde "bütçe yetersizliği" olarak sunuldu. Ancak son yangınlarda da hava aracı yetersizliği sürdü. Dahası, Orman Genel Müdürlüğü'nün (OGM) orman koruma ve yangınla mücadele yatırımları bütçesinin 2024-2025 döneminde yarı yarıya azaltıldığı ortaya çıktı.

Saray rejiminin "tasarruf" politikaları kamu hizmetlerini hedef alırken, OGM'de çalışan işçi ve memur sayısında da ciddi azalmalar yaşandığı görüldü. Elbette mesele yalnızca "bütçe yokluğu" değildir. Tarım ve Orman Bakanlığı'na bağlı OGM, uçak alımına bütçe bulamazken, elindeki

arızalı uçakları tamir etmezken, yangın ekiplerine koruyucu kıyafet dahi sağlamazken, aynı kurumun bütçesinin bir kısmını faiz gelirine yatırdığı, Azerbaycan'da tesis yaptırdığı, geri kalan kaynakların ise makam odası dekorasyonu gibi "önemli" kalemlere harcandığı basına yansdı.

AKP'DEN BİLDİK OYUNLAR

Ormanlarda ormancılık dışı faaliyetlere izin veren, sermayenin doğayı talan etmesini kolaylaştıran yasalar çıkaran, doğasını savunan emekçilerin üzerine jandarma gönderen iktidar, pişkince açıklamalar yaparak suçu üzerlerinden atmaya çalışıyor. Gözaltı ve tutuklamalarla suçu bireylere yükleyip sorumluluktan sıyrılmaya çalışırken, bir yandan da her zamanki gibi "terör" demagojisiyle şovenist duyguları kışkırtarak toplumu bu yıkıcı gerçeklerden uzaklaştırmaya çalışıyor. Diğer yandan ise ihmaller nedeniyle yaşamını yitiren orman işçilerini "şehit" ilan ederek arsızca siyasi rant devşirmeye çalışıyor. Bursa'da yangını söndürmeye çalışan köylüler, elinde çakmak olduğu iddia edilen bir kişiyi linç etmeye kalkıştı. Bu tür tartışmalarla emekçilerin dikkatini dağıtmayı, günlerce söndürülemeyen yangınları, yetersiz teşhizatı ve bütçenin nereye harcandığını sorgulamalarını engellemeyi hedefliyor AKP. Bunun yanı sıra Diyanet yangınla mücadele için "dua programı" düzenledi. AKP-MHP iktidarı, ülkenin dört bir yanını saran orman yangınlarını "iklim krizi"

ya da "rüzgârın ters yönde esmesi" gibi gerekçelerle açıklamaya çalıştı. Köylüler çıplak elleriyle alevlere müdahale etmeye çalışırken yapılan bu açıklamalar, iktidarın yüzüzlüğünün yeni bir göstergesi oldu.

Orman alanlarından geçen elektrik nakil hatlarının yangınlara neden olduğu daha önce defalarca tespit edilmişti. Bu alandaki özelleştirmelerden büyük rant elde eden yandaş şirketlerin bakım ve onarım yapmaması, rejimin ise bunu yalnızca izlemekle yetinmesi, kundakçıların kimler olduğu hakkında açık bir fikir vermektedir. Meclis'ten geçirilen talan yasalarıyla ormansızlaştırmanın yasal kılıfı oluşturulurken, yangınlar sonrasında bu alanların hemen ranta açılması elbette bir tesadüf değildir. Maden şirketlerine peşkeş çekilen bölgelerde yangınların çıkması da tesadüf değildir.

Tekrarlanan yangınlar ve yarattıkları tahribatın sorumlusu, buna karşı hiçbir önlem almayan, ormanların yanmasını veya yakılmasını "yeni rant fırsatları" olarak gören yağmacı ve talancı rejimdir. Yangınları söndürme sırasında işçilerin toplu şekilde hayatını kaybetmesi de aynı politikaların doğrudan sonucudur. Evet, yangınlar bir doğa olayıdır. Evet, birçok yangında insan faktörü belirleyici bir rol oynar. Ancak asıl suçluyu görmek isteyen her işçi ve emekçinin sorması gereken ve esas faili ortaya çıkaracak olan sorular başkadır:

Yangınlardan sonra bu araziler ne oluyor? Birbiri ardına yaşanan felaketlerden kimler kâr sağlıyor? Yangınlara ve diğer afetlere karşı önceden neden önlem alınmıyor? Bizden toplanan vergiler nerelere harcanıyor? Kestel'de yanan alanın çevresine kısa süre önce maden arama ruhsatı verilmiş olması, bu sorulara verilecek en açık yanıtlardan biridir. Her yangında "suçlu" arayan iktidar, tüm bu yaşananlar üzerinden bakıldığında, esas kundakçının bizzat kendisi olduğunu bir kez daha gözler önüne sermektedir.

Her yıl tekrarlanan orman yangınlarında ortaya çıkan tablo, bu rejimin yalnızca insana değil, doğaya, hayata ve tüm canlılara da düşman olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Bugün esas mesele, emekçilerin bu çürümüş ve karanlık rejime daha ne kadar tahammül edecekleridir.

Kamu sözleşme sürecinin gösterdikleri

600 bine yakın kamu işçisinin 2025-2026 yıllarındaki ücret zamları ve sosyal haklarını belirleyen Kamu Çerçeve Protokolü, AKP iktidarı ile Türk-İş ve Hak-İş bürokratları tarafından imzalanan ihanet sözleşmesi ile sonuçlandı.

Türk-İş ve Hak-İş şubat ayında, AKP-MHP iktidarını temsilen TÜHİS'e (Türkiye Kamu İşverenleri Sendikası) teklif sunmuştu. Buna rağmen iktidar aylar boyunca sözleşmeye dair hiçbir teklif sunmayarak kamu işçilerini oyalayıp durdu. İlk teklifi mayıs ayında sunan iktidar, birinci 6 ay için %16 artış önererek işçilerle küstahça dalga geçti. Gelen tepkilerin ardından zam oranını %17'ye çıkardı. Üçüncü teklifte ise ilk altı ay için %24, ikinci altı ay için %16,7 artış önerildi. Bu teklifi geri çeken iktidar %16,7 oranını %11'e düşürdü.

Sendikaların, işçilerin taleplerini karşılamaktan uzak olan teklifi unutturularak tüm tartışma 2. 6 ay zammı üzerine kilitlendi. İktidarın grev yasağı sopasını sallamasının ardından sendika bürokratları Saray kapılarını aşındırmaya başladı. O süreçte yapılan görüşmelerde sendikaların talep ettiğinin %30'una tekabül eden ilk 6 ay %24, ikinci ay %11+50 TL seyyanen zam oranında satış sözleşmesine imza atıldı.

Saray rejimi, ekonomik krizin tüm yükünü işçi ve emekçilere yıkmak için gündeme aldığı IMF güdümlü "Mehmet Şimşek" programını kamu işçilerine de dayattı. Asgari ücretten tekil sözleşmelere kadar -sözde enflasyonu düşürmek adına- birçok alanda dayatılan ücretleri baskılama politikası, kamu işçilerine de uygulandı. İlk altı ay için %24 sefalet oranındaki zammın yanı sıra ikinci altı ay üzerinden dönen tartışmada ise sorun hiç de birkaç kuruş zam değildi. Geçtiğimiz yıllarda da çokça tartışılan, IMF'nin dayattığı "beklenen enflasyon oranına göre zam" politikasının hayata geçirilmesi idi. Kamu işçilerine dayatılan "beklenen enflasyon oranındaki zam", başta metal sektörü olmak üzere bundan sonra gerçekleşecek sözleşme süreçleri açısından da "olumsuz örnek" olarak kullanılacaktır.

Saray rejiminin kamu sözleşme sürecinde bu denli pervasız olabilmesinin gerisinde kuşkusuz ki kamu alanında örgüt-

lül sendikaların yönetimlerinin işbirliği/ihanetçi çizgisi yatıyor.

Türk-İş ve Hak-İş bürokratları sürecin başından itibaren AKP iktidarının orta oyununda figüran oldular. İktidarın aylar süren oyalama politikasının karşısında kıllarını kıpırtmadılar. Hak-İş şefleri, göstermelik de olsa eylem kararları almayarak Sarayın dalkavukları olduklarını bir kez daha kanıtlarken, Türk-İş ise tabandan gelen güçlü basınçtan dolayı eylem kararları almak zorunda kaldı. Eylemleri hayata geçirmek için çaba sarf etmeyen düşkün ağa takımı, "askerlerin zehirlenerek ölümü" bahanesine sarılarak eylemleri iptal etti. İşçilerin gösterdiği tepiden dolayı geri adım atan Türk-İş şefleri, yeniden alınan eylem kararlarını, "masada görüşmeler devam ediyor" gerekçesiyle gündeme bile getirmede. Bu süre zarfında yaptıkları şey, Saray'ın ve Bakanlığın kapılarını aşındırmak oldu.

Kamu Çerçeve Protokolü, ekonomik krizin tüm yükünün işçi sınıfı ve emekçilere yıkıldığı bu süreçte, kazanılmış hakların alabildiğine tırpanlandığı, "ayrıcalıklı" konumlarını çoktan yitirmiş olan kamu işçilerinin ekonomik ve sosyal haklarını kazanmak açısından büyük önem taşıyordu. Yanı sıra başta metal işçileri olmak üzere sözleşme sürecinde olan sınıfın diğer bölüklerine emsal oluşturmaları açısından da kritikti. Zira işçi sınıfına dayatılan kemer sıkma programında bir gedik açılması, krizin faturasını kapitalistlere ödetme mücadelesini geliştirmek açısından da bir imkan olurdu. Ancak KÇP süreci, yazık ki bu imkanlar değerlendirilmeden geride kaldı.

Kamu işçilerinde büyük bir öfke ve tepki birikmesine, mücadele isteğinin güçlü olmasına rağmen sözleşme süreci iktidarın istediği şekilde sonuçlandı. Bunun gerisinde, kamu işçilerinin bilinç ve örgütlülük düzeyinin geriliği ve sendikal bürokrasinin işçiler üzerindeki tahakkümü yatmaktadır.

Oysa kamu işçileri, Türkiye işçi sınıfı tarihinde önemli mücadele deneyimleri olan ve birikim yaratan sınıfın dinamik bir kesimini oluşturuyordu. 12 Eylül faşist darbesinin yarattığı boğucu atmosferin ardından sosyal yıkım programlarına karşı 2 milyonu aşkın işçinin katıldığı 89 bahar eylemlerinin temel dinamiği kamu

işçileri idi. Kamu işçileri, sendikal bürokratik çarkı da aşarak işyeri komiteleri, işçi platformları gibi taban örgütlerine dayanarak gerçekleştirdiği eylemlerde ekonomik/sosyal haklar kazanılmıştır. O mücadele genel anlamda sınıf hareketine önemli kazanımlar sağlamış ve bu, siyasal sonuçlar da yaratmıştı.

Ancak hakları kazanmak gibi korumak da mücadele ile mümkündür. Nitekim hareketin geri çekilmesini fırsat bilen sermaye iktidarı neoliberal politikaları esas alan saldırıyı başlattı. O süreçte taşeronlaştırma, sözleşmeli çalışma gibi sosyal saldırılar, işçi sınıfına dönük çok yönlü ideolojik-politik saldırılarla birleştirilerek işçi profilinde de değişiklikler yaratılmıştır. Bunlara sendikal bürokratik çarkın hareketi kötürümleştiren etkileri de eklenince, yazık ki mücadele ile yaratılan o birikim alabildiğine zayıflatılmıştır.

Kamu işçileri bugün de sermaye iktidarının saldırılarına karşı öfke ve tepki duyuyor, hatta "genel grev" çağrısını da yükseltiyor. Buna rağmen "işveren" konumundaki AKP-MHP iktidarına karşı, sendikal bürokrasiyi aşacak bir mücadele ortaya koyamamasının temel nedeni, verili sınıf bilincinin yetersizliği ve taban örgütlülüğünden yoksun olmasıdır. Bu tablo, sözleşme sürecinde olduğu gibi sözleşmenin imzalanmasından sonra da kendini belirgin şekilde göstermiştir.

Sefalet ücretini dayatıp grevleri yasaklayan saray rejimi olmasına rağmen, sendikal bürokrasinin çabalarıyla tepki Mehmet Şimşek'e yönlendirilmiştir. Daha da kötüsü, düşük ücreti Saray rejimi dayatmışken, bundan kamudaki memurlar sorumlu görülerek tepki kamu emekçilerine yöneltilmiş, hatta memurların maaşlarının düşürülmesi yönünde akla ziyan çağrılar yapılmıştır. Sözleşme de Saray rejiminin sergilediği kirli oyun-

lardan biri de primlerin bazı sektörlerde %7, bazılarında ise %3 olarak verilmesi oldu. Bu oyun, farklı iş kollarındaki işçiler arasında iç gerilimlere yol açmıştır. Kamu işçileri bir "sınıf" olarak davranmadığı gibi sınıf bilincinin geriliği de kendini her bir aşamada gösterdi. Bu zaafların farkında olduğu içindir ki, AKP-MHP rejimi pervasızlıkta sınır tanımamıştır.

Kamu sözleşmesinin iktidarın dayattığı çerçevede sonuçlanmasında kuşkusuz ki en büyük pay sendikal bürokrasiye aittir. Bu yozlaşmış kast kamu işçilerini oyalayarak, yorarak, eylemlerin içini boşaltarak, işçilerin grev taleplerine kulaklarını tıkayarak Saray rejiminin safında olduğunu göstermiş, Tayyip Erdoğan'ın salladığı grev yasakları sopası karşısında çaresizliği pompalamış, işçilerin onayı olmadan saray rejiminin dayattığı sefalet sözleşmesine imza atmıştır.

Önceki yıllarda "Uzasa işi karıştıracaktık, böyle kapattık iyi oldu!" diyen dalkavuklar, bu süreçte işçilerin biriken tepkisinden duydukları korkuya rağmen, tüm "maharetlerini" sergileyerek ihanet sözleşmesini imzaladılar. Kamu sözleşme süreci, sendika bürokrasinin işçi sınıfı üzerindeki uğursuz rolünü ve sınıfın mücadelesi önünde nasıl bir engel olduğunu bir kez daha gösterdi.

Kamu Çerçeve Protokolü imzalanmasına rağmen şimdi sırada protokole dayanarak tek tek sözleşmelerin imzalanma süreci var. Halihazırda her şey bitmiş değil ve süreç hala devam ediyor. Ancak geride kalan süreç bir kez daha kamu işçilerinin kazanabilmesinin yolunun "sınıf bilincini" kuşanarak sendikalardan bağımsız taban örgütlenmeleri inşa etmek ve hakları için kararlı bir şekilde mücadele etmekten geçtiğini gösteriyor.

TPI grevi ve gelinen aşamanın zorlukları üzerine

100 günü aşkın süredir devam eden TPI grevinde, başlardaki mücadele pratiği ve kararlılığı yerini belirsizlik ve karmaşaya bırakmış durumda.

Uluslararası bir sermaye olan TPI Composite'in geçtiğimiz günlerde Amerikan mahkemelerine iflasa doğru gittiği beyanıyla borç yapılandırması talebinde bulunması, doğal olarak herkesin kafasını karıştırdı ve yine haklı olarak birçok işçi arkadaşımızı, başta kıdem tazminatı olmak üzere haklarının ne olacağı kaygısına düşürdü. Elbette bu kaygılar anlaşılardır. Ancak mesele, bu konularda kaygılanmaktan değil, işçilerin böyle bir akıbetle karşı karşıya kalmasını engellemek için ne yapılacağıdır. Bunun doğru şekilde tespit edilebilmesi için ise önce bazı gerçekler konusunda hepimizin açıklığa sahip olması gerekir.

1-Öncelikle TPI'nın iflas tartışmalarını grev süreciyle ilişkilendirmek isabetli ve doğru değildir. Yıllarca işçilerin emeğini sömürerek zenginleşen, yüzlerce işçinin astım, alerji, bel-boyun fıtığı etme pahasına bunu yapan bu denli büyük bir tröst için işçi maliyetleri hiçbir zaman belirleyici bir yerde durmaz. İflas ya da kapatma, sermayenin sorumluluğunda gelişir. Finans yönetimi ve pazar ile ilgilidir. Hiç de bir kısım işçi arkadaşımızın düşündüğü gibi grevle ya da işçi ücretleri ile ilgili değildir. Bu tür şirketler bu duruma bir iki ayda gelmezler. Kaldı ki durumun ne olduğu, Türkiye fabrikalarının ne olacağı halen belirsizliğini korumaktadır. TPI Türkiye yönetimi ısrarla bu konuda tatmin edici bir açıklama yapmamakta, onlarca hukukçuyla çalışan Petrol İş genel merkezi ise böyle bir belirsizlik yokmuş gibi davranıp hızla sözleşmeyi imzalamanın yolunu aramaktadır.

2- İşçiler arasındaki tartışmalar her açıdan iç birliği zedeleyip bu konuda kalıcı hasarlar bırakırken, sendika yönetimi ve bazı temsilciler arasında eylemlerin olduğu ara dönem hariç süregiden sendikal rekabet sürmektedir. Sendika ve temsilciler bir araya gelip halen durumu değerlendirmemekte, durum ne olursa olsun hakların ve taleplerin kazanılması için ortaya bir eylem programı koymamaktadır. Oysaki belirsizlikler sürse bile hızla yerine getirilmesi gereken en acil görev değişik alternatiflere göre şekillenmiş bir eylem programının hızla oluş-

turulmasıdır. Bunu yerine getirmeyen, süreci bekleme içinde bırakan kendi mücadelesini değil de sermayeden gelecek haberi esas alan her yaklaşım iç bölünme ve tartışmaları artıracak gibi işçilerin hak ve taleplerinde önemli kayıplara yol açacaktır.

Grev sınıf mücadelesinin en önemli aracıdır. Greve çıkıldığında birçok risk beraberinde alınır. Kazanmak ya da kaybetmek işçinin birliğine, örgütlülüğüne, mücadele kararlılığına bağlıdır. Ama şimdi olduğu gibi bunun dışındaki faktörlerin belirleyici olduğu durumlar yaşanabilir. İflas tartışmasının yaşandığı tek işletme ne TPI'dır ne de son olacaktır. Eğer ortada iflas, kapatma, devir ya da benzeri bir şey varsa bunu netleştirmenin yolu TPI kapitalistinin bunu açıklamasıdır. Bu olmadığı sürece işçiye düşen grevine ve taleplerine kararlılıkla sahip çıkmak, örgütlülüğü güçlendirmek ve eylem kapasitesini genişletmektir. İç birliğin sürdürülmesi ve buna dayalı mücadele, eğer içeri girilirse hakların korunması ve işverenin artan baskısına karşı direnmenin, eğer iflas ya da kapatma kararı olursa hakların sökerek alınmasının tek yoludur.

3-Sermayeye karşı mücadeleyi örgütlemek yerine kolayından birbirini suçlamaya yönelen "geri bir bilincin" işçi sınıfı içinde varlığı ne yenidir ne de TPI'a özgüdür. Ama gelinen yerde bazı arkadaşlar

tarafından yapılan tartışmalar bu sınırların da ötesine geçmekte, yalnız kendi mücadelelerine değil bugün sahip olduğumuz hakların esas kaynağı olan genel sınıf mücadelesine de zarar vermektedir.

Özellikle sandık kurulması ve %80 teklifinin çoğunluk tarafından reddedilmesi üzerine koparılan fırtına gerçekleri zorlayan düzeydedir. Eğer ortada gerçekten iflas varsa sandıktan evet çıksa ve işçiler işe dönmüş olsa ne olacaktı? Madem bütün hesaplar blokelidir. Madem koca Amerikan sermayesinin daha taze olarak aldığı 83 milyon dolar Türkiye'deki fabrika için kullanılamaz durumdadır o zaman da yaşananın bugünkünden ne farkı kalacaktı? Hal buyken geleceği ve neler yapılabileceği tartışmak yerine sandık etrafında yaşanan saflaşmaya takılmak sadece TPI işçisine zarar vermektedir.

4-TPI grevcileri mali olarak çok zor durumdadır. 3 ayı aşan bir grev boyunca işçi sendika tarafından verilen 7500 liraya mahkûm bırakılmıştır. Bu durumda yapılması gereken sendikanın işçiye yaptığı grev ödemesini artırması, Petrol İş'in örgütlü olduğu diğer fabrikalardan destek kampanyalarının örgütlenmesi, sınıfın diğer bölüklerinin desteğinin alınmasıdır. Bunun yolu da grevin tekrar güçlendirilmesinden ve bu konuda ilgili kurumların zorlanmasından geçmektedir.

Bu konuda uzun zamandır dile getirdiğimiz önerilerimiz ne yazık ki önceki önerilemizin aksine ne sendika yönetimi ne temsilciler ne de şimdi birbirine karşı "militanca" polemik yürüten bazı işçiler tarafından dikkate alınmıştır. Süreç hızla şu veya bu biçimde çözülebilir ya da bazı başka grevlerde olduğu gibi uzayabilir. Üstelik iflas tartışmalarının yarattığı belirsizlik ortamında bunu tam olarak görebilmek mümkün değildir. Önerilerimizi tekrarlıyoruz. Sendika merkezinden grev ödemesinin artırılması talep edilmelidir. Hızla tüm Petrol İş üyelerini ve sınıfın diğer bölüklerini kapsayacak şekilde bir destek kampanyası örgütlenmelidir. Türk İş ve diğer konfederasyonlar bu konuda harekete geçirilmelidir. Grevdeki işçilerin ihtiyaçlarının karşılanması üzerinden atlanılamaz bir sendikal zorunluluktur. Bir sendika yıllarca topladığı aidatları bugünler için kullanmayacaksa ne yapacaktır?

5- Grevin tekrar toparlanması ve kamuoyunun gündemine taşınması için yeni bir eylem programı oluşturulmasının şart olduğunu söyledik. Eğer belirsizlik uzatılırsa bunu aşmanın yolu yalnız TPI kapitalistini değil Çalışma Bakanlığı'ndan Amerikan konsolosluğuna kadar geniş bir alanda TPI işçisinin sesini duyurmakla mümkündür. Bunun için de sendika yönetimi ve temsilciler hızla bir toplantı yapmalı, öneriler oluşturulmalı, yapılacak bir genel toplantı ile öneriler işçilerle paylaşıp kesinleştirilmeli ve hayata geçirilmelidir.

6- Sayfamız en baştan itibaren olduğu gibi elbette bütün TPI işçilerinin paylaşımlarına açıktır. Ancak iç birliği bozucu, işçiler arasındaki kutuplaşmayı artırıcı paylaşımlara yer verilmeyecektir. Bazı arkadaşların belli whatsapp gruplarında örgütlenip sayfaya kendince yüklenmelerinin bizim için bir önemi yoktur. Bizim için önemli olan tek şey TPI işçisinin, onun şahsında tüm işçi sınıfının kazanmasıdır. Grev alanına mümkün mertebe gelen, düzenlenen eylem ve etkinliklere katılan işçiler PİB'in nerede durduğunu yeterince görme ve gözlemleme imkânına sahiptir. İşçiler enerjilerini kısır tartışmalara değil mücadelenin sorunlarına yöneltmeli, omuz omuza vererek davranmalıdırlar.

PETROKİMYA İŞÇİLERİ BİRLİĞİ

Demokrasi mücadelesi v

Birinci bölümde amaç konunun VII. Parti Kongresi gündemine neden girdiğine açıklık getirmektir. Bu, Türkiye'deki güncel durumun yanı sıra dünyadaki süreçlerin ortaya çıkardığı sorunlar üzerinden de gerekçelendirilmeye çalışıldı. Yine de sorunun önemi, temel hak ve özgürlükler mücadelesinin önem kazandığı bir tarihi evreye vurgu yapmanın ötesindedir. Asıl sorun, bugünün koşullarında önemini ve aciliyetini gündelik yaşamda zaten yeterince hissettiren bu mücadelenin doğru devrimci bir teorik-politik perspektif içerisinde ele alınabilmesidir. Sorunun ilkesel çerçevesinin ve teorik temelinin yerli yerine oturtulmasıdır.

Konu üzerine tartışma, dolayısıyla sorunun marksist açıdan teorik çözümü oldukça eskiye dayanıyor. Birinci emperyalist dünya savaşı döneminde, Lenin'in incelemeleri ve gerek Kautskizmle gerekse de kendi bazı yoldaşlarıyla tartışmaları, konuya daha o zamandan yeterli bir açıklık kazandırmıştır. O tarihi dönem dünya ölçüsünde bir genel kriz ve bunun dolaysız ürünü emperyalist bir dünya savaşıyla belirleniyordu. Faşizm henüz tarih sahnesine çıkmış değildi, bu savaşın ardından ve savaşın yol açtığı devrimci çalkantıları boğmak üzere gerçekleşecekti. Ama militarizmin ve savaşın belirlediği bir ortamda siyasal gericilik yine de diz boyuydu. Savaş durumu bahane edilerek temel demokratik özgürlükler gasp edilmişti. Öylesine ki, Alman ve Hollandalı bazı marksistler ile Lenin'in kendi bazı "sol" yoldaşları, emperyalist savaşın pratikte cumhuriyet ile monarşi arasındaki farkı silmiş olmasından hareketle, cumhuriyet ve demokrasi uğruna mücadelenin artık tüm anlamını yitirdiğini, siyasal sorunları bir yana bırakarak dosdoğru sosyalist devrim için mücadele etmek gerektiğini savunuyorlardı. Tartışma tam da bu düşünceler, onların ifade ettiği eğilim (Lenin'in nitelemesiyle, "emperyalist-ekonomizm") üzerinden alevlendi ve sorunun birçok yönü tartışıldı.

Daha birinci emperyalist dünya savaşı yıllarında açıklığa kavuşturulmuş ve Ekim Devrimi'nin ardından daha da bir netlik kazanmış olan bu konuda, nasıl oldu da daha sonra dünya komünist hareketi bir ideolojik karmaşa içine girebildi? Daha önce de işaret etmiştim, bunun gerisin-

de 1930'lu yıllarda Komintern'in izlediği "halk cephesi" politikalarının rayından çıkması var. O tarihi evrede faşizm bütün Avrupa'yı sarsan güçlü ve saldırgan bir burjuva gericilik akımı olarak kendini göstermişti. Toplumlar için, ilerici insanlık kültürü için, özellikle de işçi sınıfının kazanımları için çok büyük, çok yıkıcı, çok öldürücü bir tehlike idi bu. Buna direnç göstermek ve bunun için de, olanaklı olduğunca en geniş anti-faşist güçleri birleştirmek ve harekete geçirmek gerekiyordu. O günkü koşullarda, faşizmin saldırısını püskürtmeye yönelik arayışlar bu çerçevede tümüyle meşru ve son derece anlaşılır idiler. Ama sonuçta bulunan çıkış yolu çok tartışmalıdır ve yol açtığı tarihsel sonuçlar komünist hareket için bozucu ve yıkıcı olmuştur. Tarihsel süreçlerin yarattığı açıklıkların ışığında, bunu bugün özellikle söyleyebiliyoruz. Burjuvazinin sözde anti-faşist kesimleri ile ittifak adına, burjuva düzenin temellerine yönelik stratejik mücadele, yani toplumsal devrim mücadelesi adım adım bir yana bırakıldı. Zira burjuvazi, ya da onun sözde anti-faşist şu veya bu kesimi, burjuva sınıf düzenine rıza göstermediğinin sürece sizinle zaten ittifaka giremezdi.

Tarihsel gerçekler üzerinden biliyoruz ki, 1930'ların ikinci yarısından itibaren izlenen halk cephesi politikaları, giderek

toplumsal devrimi bir yana bırakan bir seyir izledi. Faşizme, savaşa, gericiliğe karşı mücadele adına toplumsal devrim ufkunun yitirilmesiyle sonuçlanan bir süreç yaşandı. Bunun dünya komünist hareketinin bir bölümünü giderek düzen içi bir çizgiye götürdüğünü biliyoruz. Tarihsel süreci izlediğimizde, bunun, ilk önemli oportünist sonuçlarını savaşın sonlarına doğru açıkça gösterdiğini, sonra belli evrelerden geçerek Kruşçevci 20. Kongre ile birlikte kendini modern revizyonizm olarak ortaya koyduğunu, ardından '60'lı yılların sonuna doğru euro-komünizm evresine ulaştığını, böylece de aslında sosyal demokratlaşmayla sonuçlandığını görüyoruz. Demokrasi mücadelesi ve toplumsal devrime ilişkin leninist perspektif yitirildiğinde varılacak sonuç işte bu olur ve sonuçta bu oldu. Dünya komünist hareketinin bozulması ve zaman içinde yıkımı, elbette salt düşünsel nedenlere bağlanamaz. Ama biz burada daha çok sorunun teorik ele alınışıyla, dolayısıyla düşünsel boyutlarıyla ilgililiyiz.

Faşizm belasını savmak taktik kaygısı nedeniyle devrimci parti kendi stratejik hedeflerinden kopamaz, dolayısıyla toplumsal devrim ufkundan vazgeçemez. Geçerse devrimci kimliğini ve dolayısıyla tarihsel misyonunu yitirir. Nitekim öyle de oldu. Ama daha birinci emperyalist

savaş döneminde tüm açıklığı ile ortaya çıkan Kautskizm gerçeği, bu revizyonist ele alışı hiç de sonraki bir evrede faşizmin yükselişiyle bağlantılı olmadığını göstermektedir. Kaldı ki faşizmin yükselişi döneminde kendini ortaya koyan, gerçekte tam da Komünist Enternasyonal bünyesinde dibe çökmüş tortu olarak saklı duran İkinci Enternasyonal oportünizmiydi. Ekim Devrimi'nin karşı durulması zor basıncı altında Komünist Enternasyonal'e katılan partilerin hiç değilse bir kesiminde bu oportünizm dibe çökmüş halde saklı duruyordu. Uygun tarihsel koşullar ortaya çıktığında yüzeye çıkması hiç de zor olmadı. Yüzyılın başında bizzat Lenin tarafından sağlanmış açıklıklara rağmen, sonradan buna ilişkin oportünizmi doğuran ve dünya komünist hareketine yayan tarihsel kaynaklardan biri buydu.

Öteki bir kaynak, devrimin ağırlık merkezinin geri ülkelere, dolayısıyla geri toplumsal koşullara kayması olgusunun etki ve sonuçları olarak kendini gösterdi. Geri tarihsel-toplumsal koşullar geri ya da çarpık teorilere potansiyel olarak uygun bir zemin oluşturur. Yüzyılın başında modern burjuva toplumlar üzerinden tartışılmıştı bu konular. Konular açıklığa kavuştu ama daha sonra bir yandan dünya komünist hareketinin ideolojik evrimi,

e toplumsal devrim - 2

H. Fırat

yani bozulması, öte yandan da dünya devriminin ağırlık merkezinin, yani mücadeleye alanlarının kırsal ağırlıklı toplumlara kayması ve bunun da geri teorileri uygun toplumsal zemin oluşturmaları ayrıca güçlendirdi.

Nitekim '70'li yılların Türkiye'sinde konuya ilişkin tartışmalar üzerinden bunu açıklıkla görebiliyoruz. '70'li yıllarda hararetle savunulup da bugün hala yüreklice arkasında durulabilen pek az düşünce var. '70'li yıllardan bugüne az çok tutarlı teorik miras olarak pek bir şey kalmadı. Ya ileriye doğru aşıldı, partimiz şahsında olduğu gibi. Ya da geriye dönük olarak tümünden terkedildi, bir dizi tasfiyecilik akım şahsında olduğu gibi. Dönemin devrimci akımları yeni dönemde devrimi bıraktılar, düzen içi konumlara yerleştiller, buna uygun görüşleri savunur hale geldiler. Devrimci bir teorik-politik yenilenme, geri teorileri bir yana bırakarak, Ekim Devrimi ile birlikte olgun halini bulmuş devrimci teorinin temel doğrularına dönmeyi, devrim, demokrasi, demokrasi mücadelesinin toplumsal devrimle ilişkisi türünden temel önemde konuları buradan giderek ele almayı gerektirdi.

Bu konularda Lenin'e döndüğünüzde belirgin biçimde açıklığa kavuşuyorsunuz. Dolayısıyla da bugünün sorunlarını doğru bir biçimde kavrayabilme olanağı elde ediyorsunuz. TKİP'yi doğuran düşünsel gelişmenin açıklaması da buradadır. Ortada bir teorik-ideolojik başarımız varsa eğer, bunun gerisinde temelde bu var. Bunu daha en baştan da böyle dile getirdik. Teorinin sınıf özü ve diyalektik materyalist yöntemi söz konusu olduğunda klasiklere dönmeli, tarihsel gelişmenin ortaya çıkardığı yeni sorunlara açıklıklar getirmek söz konusu olduğunda ise günümüz dünyasına bakmalıyız, dedik. Sorunlar söz konusu olduğunda bugünün dünyasına bakmalı, ama bugünün dünyasının ortaya çıkardığı sorunları anlayabilmek için de yüzyılın başına, teorinin bilimsel yöntemine ve sınıf özüne dönmeli, oradan öğrenmeli ve dolayısıyla buradan giderek bugünü çözümlemeli ve anlamalıydık. Halkçı oportünizme karşı mücadele içinde yapmaya çalıştığımız bu oldu. Demokrasi ve kapitalizm, demokrasi ve sosyalizm, demokrasi mücadelesi

ve toplumsal devrim gibi temel önemde sorunları yerli yerine oturtmamız da bu sayede olanaklı olabildi.

'70'li yıllarda sol grupların bir kısmı demokrasi mücadelesini sosyoekonomik tahlillerle gerekçelendirirlerdi. Türkiye yarı-feodal bir ülkedir, toprak sorunu çözülmemiştir, dolayısıyla bir köylü-toprak sorunu vardır; tarihsel olarak öncelikle bu sorunu çözmek, dolayısıyla kesintisiz devrim bakışı içinde öncelikle demokratik devrimi gerçekleştirmek gerekir, diyorlardı. Düşünce çizgileri buydu. Toplumsal gerçeklik dedikleri gibi olsaydı, bu yaklaşımın bir mantığı olurdu. Öyle toplumlar vardır ki, bunu örneğin Çarlık Rusya'sı ya da devrim öncesi yarı-feodal Çin toplumu üzerinden görebiliyoruz; devrim tarihsel-toplumsal zorunluluklar nedeniyle demokratik devrim aşaması üzerinden sosyalist devrime doğru büyüme zorundadır. Çin toplumu yarı-sömürge, yarı-feodal bir toplumdu. Çarlık Rusya'sı geri toplumsal ilişkileri barındıran, yüzde 90'ı köylülükten oluşan bir toplumdu. Böyle toplumlarda demokratik devrim zorunlu bir ön tarihsel evredir. Geri toplumsal ilişkileri tasfiye etmeden daha ileri bir safhaya geçemezsiniz.

Burada, Lenin şahsında marksistlerin üstünlüğü, bunu kesintisiz devrim perspektifi içerisinde ele almalıydı. Döne-

min marksistleri arasında Rus devriminin gündemdeki ilk aşamasının karakterine ilişkin bir tartışma yoktu. Bütün sorun bu devrim sürecinin nasıl ele alınacağıydı. Menşeviklerin tavrı belliydi; söz konusu olan burjuva devrimiydi, dolayısıyla önderliği de kazanımları da bu sınıfa aitti. Devrim başarıya ulaştığında burjuvaziye iktidara getirecek, kapitalist gelişmenin önünü açacak, gelişip serpilmesini sağlayacaktı. Egemen konuma yükselmiş burjuvaziye karşı geleceğin sosyalist devrimi için uzun dönemli bir mücadele de ancak böylece gündeme gelebilecekti. Yani önce bir burjuva demokratik aşama, burjuva toplumunun yerleşmesi, oturması, demokratik biçimler içinde açılıp saçılması, ardından bu yeni zeminde geleceğin sosyalist devrimi için yeni bir mücadeleye dönemi... Diyelim ki otuz yıl ya da elli yıl, üç ya da beş kuşak sürecek yeni bir tarihsel evre. Soruna menşevik bakış buydu.

Lenin ise, daha 1905 Devrimi'nin ateşi içinde, ikili bir strateji formüle etti. Devrimin ilk aşamasında proleterya önderliğinde ve burjuva demokratik devrimin zaferine kadar köylülüğün bütünüyle ittifak, burjuva demokratik devrimin başarısının hemen ardından ise bu kez yoksul köylülükle birlikte sosyalist devrim mücadelesi... Yarı yolda durmayaca-

ğız, devrimi sonuna kadar götüreceğiz, diyordu Lenin. Bu kesintisiz devrimin özlü bir formülasyonuydu. Bu, yarı-feodal ilişkiler ve onun siyasal üstyapısı olan Çarlık rejimi devrildikten hemen sonra, bu kez burjuvaziye karşı ve sosyalist devrim mücadelesi, daha doğrusu devrimin ilk aşamasından bu ikinci aşamasına kesintisiz bir geçiş demektir.

Burada çok önemli bir başka nokta daha var, metinlerimizde ve polemiklerimizde yeri geldikçe altı çizilen. Bu da klasik burjuva devrimleri de dahil tüm köklü devrimlerin izlediği gelişme seyridir. Rosa Luxemburg'un bu konuda, büyük devrimlerin seyri ve gelişim diyalektiği üzerine tarihsel bir gözlemi var: Şubat Devrimi'nden başlayarak Ekim Devrimi'ne doğru sürecin gidişatını, 1640 İngiliz Devrimi ile 1789 Fransız Devrimi'nin gelişme şemaları ile karşılaştırır. Klasik devrimlerin açıklıkla gösterdiği gibi der, devrim ılımlı bir çizgide ve sınırlı taleplerle başlar, sonra git gide radikalleşerek, böylece önderliği de bir süreliğine daha alt sınıf ya da katmanların temsilcisi gruplara geçerek ilerler. Böylece tarihsel koşulların o sıra elverebildiği daha ileri sonuçlara varır.

(...)

Rosa Luxemburg, burjuva devrimler çağının iki klasik örneği üzerinden sözü

Ekim Devrimi'ne bağlar. Şubat Devrimi'yle birlikte önce menşevikler ve sosyalist devrimcilerin desteklediği Kadet burjuvazisi öne çıktı, Geçici Hükümet bunun ifadesiydi. Sovyetlerin varlığı üzerinden ikili iktidar durumu, bunun basıncıyla Kadetlerin geçici hükümetten çekilmek zorunda kalmaları, böylece sosyalist devrimciler ile menşeviklerin öne çıkışı ve Kerensky hükümeti... Ve ardından büyük tarihsel sıçrama, Sosyalist Ekim Devrimi... Bolşevikler önderliğindeki işçi sınıfı iktidarı...

Rosa Luxemburg, Rusya'daki devrimin gelişim seyrinin bir evresinde itibaren kesin alternatifler açıklıkla belirdi der: Ya Lenin ya Kaledin! Kaledin Kazakların askeri lideri, karşı-devrimin o zamanki en önemli adamlarından biri. Ya Bolşevikler devrimi sonuna kadar, yani sosyalist devrim aşamasına götüreceklerdi, böylece emekçi köylülüğün de desteğiyle proletarya iktidarı kurulacaktı. Ya da devrim tıkanacak, belirli bir aşamada çakılacak, dahası ezilerek, böylece o güne kadarki kazanımlarını da yitirerek, gerisin geri savrulacaktı. Bu kez ya burjuva biçimi içerisinde olmak üzere monarşiye dönüşecek ya da geçici bir karşı-devrimci biçim olarak burjuva bir askeri diktatörlük kurulacaktı.

Emperyalizm çağının toplumsal devrimlerinde klasik burjuva devrimlerinden farklı olarak gelişim seyrinin mantığı budur. Burjuva devrimi sınırlarını bir süreliğine aşılıyor, ama ardından kendi normal yatağına çekiliyordu. 1840'da İngiltere, 1789'da Fransa'da olan buydu. Rusya'daki devrim de bir burjuva devrimi olarak başladı, ama bu artık bir başka çağdı. Devrime proletaryanın önderlik ederek onu burjuva sınırlarının ötesine, kesin-tisiz olarak sosyalist devrime taşımasının tarihsel koşulları oluşmuştu. İlk kez olarak Ekim Devrimi'yle burjuva sınırlar aşıldı, devrimci süreç kesintisizliği içinde sosyalist devrime ulaştı. Burjuva demokratik devrim olarak başlayan süreç, belirli ara evrelerden geçerek köklü bir sıçramayla sosyalist devrimle taçlandı.

Daha ortada Ekim Devrimi deneyimi yokken 1915-1916'da tartışmalar var. Demokrasi sorunu, genel olarak demokratik siyasal sorunlar, önemli ölçüde de ulusal sorun üzerine tartışmalar bunlar. Temelde konu siyasal sorunlar, emperyalizm çağında demokratik siyasal sorunların ele alınışı idi. Ama tartışmalara büyük ölçüde ulusal sorun vesile oluyor, konular bu ekseninde tartışılıyordu.

Bu dönemde sağ bir eğilim olarak Kautskizm var. Görünürde savaşa, militarizme, siyasal gericiliğin uç biçimlerine bir karşıtlık içinde. Ama gerçekte, burjuva düzeni kendi temelleri üzerinde ihya et-

mek amacına sahip. Bu amaç doğrultusunda demokrasi mücadelesini burjuva demokratik bir düzene ulaşma perspektifi içinde, yani reformist bir çerçevede ele alıyor.

Öte yandan özellikle Bolşevik partisi bünyesinde, yanı sıra Hollandalı marksistler ve Almanya'da Rosa Luxemburg'un liderlik ettiği sol bir eğilim var. "Gemi azağa almış bu emperyalizm çağında", burjuva demokratik kapsamdaki siyasal sorunlarla, dolayısıyla da ulusal sorunla uğraşmanın bir anlamı yok, zira savaşın açığa çıkardığı gerçekler bunu anlamsız hale getirdi, emperyalist savaş monarşiyi demokrasiyi eşitledi, artık arada esaslı bir fark kalmadı, diyordu bu eğilim. Fransız Devrimi'nin ürünü Cumhuriyetçi Fransa, monarşik Almanya, Çarlık Rusya'sı, burjuva demokrasisinin beşiği İngiltere, tümünün bir arada savaş üzerinden demokrasiyi boğması, buna kanıt olarak sunuluyordu. Böylece siyasal sorunlarla zaman kaybetmeye değmez, bunlara ilgi gösterdiğimiz ölçüde proletar devrim perspektifinden uzaklaşıyoruz diyen bir eğilimdi bu.

Lenin bu akımı, kendi kavramlaştırmasıyla, "emperyalist ekonomizm" olarak niteledi. Rusya'da marksist hareketin doğduğu bir evrede klasik ekonomizm var. Klasik ekonomizm kapitalizm geliştiriyor ve giderek egemen olacak; bu durumda siyasal sorunlarla uğraşmanın bir anlamı yok, bunu burjuvaziye bırakalım ve biz işçilerin ekonomik sorunlarıyla uğraşalım diyordu. Klasik ekonomizmin mantığı buydu. Peki emperyalist ekonomizmdeki mantık ne? Kapitalizm gelişmiştir, emperyalist aşamaya varmıştır, bu da krizler, savaşlar, militarizm ve siyasal gericilik üretmiştir. Böyle bir çağ-

da artık demokrasiydi, burjuva anlamda özgürlüktü, ulusların kendi kaderini tayin hakkıydı, bunlar uğraşmanın anlamı yok, dosdoğru burjuvazinin kendisini devirmek gerekir. Demokratik siyasal sorunlarla uğraşmak proletar devrime giden perspektifi yalnızca bulandırır ve geciktirir. Siyasal sorunların, özellikle de ulusal sorunun çözümü, kapitalizmin bu yeni koşulları altında artık imkansız ve sosyalist devrim sonrasında ise oluşan tümüyle farklı koşullar nedeniyle de artık gereksizdir. Lenin'in "emperyalist ekonomizm" olarak nitelediği bakış açısının mantığı kabaca buydu.

Lenin ise, evet, emperyalizm çağı, emperyalist düzen, demokrasiyi büyük ölçüde bir hayale çevirdi; tekelci kapitalizm doğası gereği siyasal demokrasiden siyasal gericiliğe geçişi hazırlar, ekonomik tekel kendini siyasette siyasal gericilik olarak üretir, bütün bunlar doğru diyor. Emperyalist düzen sadece ulusların kendi kaderini tayin hakkını değil tüm öteki demokratik siyasal sorunların çözümünü de alabildiğine zora sokar. Şu veya bu sorun kazara bir ölçüde çözülmüş gibi görünse bile, gerçekte bu köklü ve kalıcı bir biçimde olmaz. Çözüm geçici ve iğreti kalır, kurulu düzen bu sorunları yeniden yeniden üretir. Bütün bunlar doğru diyor Lenin. Ama bu gerçeklikler yine de demokratik siyasal sorunların, dolayısıyla onlar uğruna mücadelenin anlamını ve çok büyük önemini ortadan kaldırmaz. Zira emperyalist kapitalizm, siyasal gericiliği üretip demokratik kurumları, ilişkileri, hakları gasp ettiği ölçüde, böylece kitlelerde buna ilişkin duyarlılıklar, istemler, özelemler uyandırır, bu ise bunlar uğruna mücadelelere yol açar. Bu durumda görevimiz, bu sorunlardan, istemlerden,

özlemlerden hareketle kitleleri mücadeleye çekmek, bu mücadeleler içinde onlar siyasal bakımdan eğitmek ve böylece de mücadeleyi toplumsal devrimin zafere doğru büyüttürmek. Dolayısıyla siyasal sorunlar, savaşa ve militarizme karşıtlık, barış sorunu, kadın sorunu, ulusal sorun, sömürgeler sorunu, demokratik hak ve özgürlükler sorunu, bütün bunlar, kitleleri bu duyarlılıklar üzerinden mücadeleye çekmek, birleştirmek, örgütlemek, eğitmek ve böylece devrimci süreci burjuvaziyi devirme mücadelesine götürüp bağlayabilmek için büyük olanaklar sunarlar.

Lenin'in düşünce çizgisi buydu. Nitekim bunu, bu konuyu her ele alışımızda aktarmak ihtiyacı duyduğumuz o çok veciz sözlerde en güçlü bir biçimde dile de getirmiştir: "Demokrasi sorununun marksist çözümü, proletaryanın, burjuvazinin devrilmesini ve kendi zaferini hazırlamak üzere, bütün demokratik kurumları ve bütün özelemleri, kendi sınıf savaşımında seferber etmesidir."

Başından itibaren, özellikle de '90'lı ilk yıllarda, tüm bunlar halkçı demokratizmin eleştirisi vesilesiyle enine boyuna irdelenip ortaya konulmuş sorunlar hareketimiz payına. Biz tam da halkçı küçük-burjuva demokratizmini eleştirirken, kapitalist düzen koşullarında demokrasi mücadelesinin anlamını, önemini ve gereklerini de tüm açıklığı ile ortaya koyduk. Eleştirdiğimiz nokta, bu konuların ele alınışındaki küçük-burjuva oportünist çarpıklıklar ve sapmalar idi. Sorun hiçbir biçimde demokratik siyasal istemlerin önemini yitirip yitirmediği değildir. Kapitalizm koşullarında bu sorunlar önemini yitirmez, tersine daha çok önem kazanır. Zira artık bizzat kapitalizm bu sorunla-

rın verimli bir kaynağıdır, onları yeniden yeniden üretir. Bugün Avrupa'ya bakın, kapitalist rejim şovenizm ve yabancı düşmanlığı üretiyor, militarizm, emperyalist saldırganlık ve savaşlar üretiyor, polis rejimi ve faşizm üretiyor vb. Tüm bu sorunları kapitalizm döne döne yeniden üretiyor. Toprağı, zemini, kaynağı artık bizzat kapitalizmin kendisidir. Eğer toprağı ya da kaynağı kapitalizm ise, bütün sorun, kitlelerin buradan kaynaklanan duyarlılıklarından ve istemlerinden hareketle, bu enerjiyi sistemin kendisine yöneltebilmektir. Dolayısıyla da demokrasi mücadelesini toplumsal devrime bağlayabilmektir.

Bu temel önemde bir bakış açısı sorunudur. Bu sorunda reformist oportünizm ile devrimci Marksizm birbirinden keskin hatlarla ayrılır. Lenin, kautskistler siyasal sorunları programa koymakla yanlış yapıyor değiller, bu siyasal sorunlar tabii ki önemli ve programımızda bunlara yer vermeliyiz diyor ve ardından ekliyor: Sorun şu ki, kautskistler bunu geleceğin toplumsal devrimine göre değil, tersine geriye doğru, yani kurulu düzen perspektifi içinde, yani barışçıl kapitalizme göre ele alıyor, böyle formüle ediyorlar. Bütün sorun bu, temel ayrım noktası burada.

Bunu bugünün Türkiye'sinde kendini ortaya koyan güncel bir eğilim üzerinden örnekleyebiliriz. Abdullah Öcalan ne diyor? Cumhuriyet kuruldu yüz sene önce, ama demokratikleşemedi, görev birlikte kurduğumuz Cumhuriyeti demokratikleştirmek, Kürt sorunu da bunun içinde çözümünü bulacaktır... İmralı teslimiyetini izleyen yeni dönemin, yani son yirmi yılın yeni bakış açısı artık budur. Bu, demokrasi mücadelesini kurulu düzeni kendi içinde demokratikleştirmeye bağlamak demektir. Ve Türkiye'de bir dizi siyasal parti, grup ya da çevre bu bakış açısıyla hareket ediyor, yani demokratik cumhuriyet çizgisi izliyor. Öcalan, geleneksel halkçı hareketin önemli bir kesimini düzen içi bir demokrasi mücadelesi perspektifine kazanmış durumda.

Öteki bir kesim ise görünürde demokrasi mücadelesini önemsemiyor. Bunu da birtakım keskin söylemlere bağlıyor. Oysa bu tümüyle bir hile, kaba bir aldatmaca. Siyasal özgürlükleri, bu arada sosyal-şoven bir tutumla Kürt sorununu önemsemeyen bu aynı kesim, ama öte yandan laiklik, bağımsızlık ve devletçilik gibi temaları ana eksen olarak kullanıyor. Oysa bunlar da burjuva demokratik kapsamda siyasal sorunlar. Laiklik örneğin, demokratik siyasal bir sorun tamı tamına. Aynı şekilde bağımsızlık, aynı şekilde milli ekonomi ya da devletçilik... Bu kesim bu sorunlar üzerinden ulusalcı bir program savunuyor. Öcalan çizgisindeki demokratik cumhuriyet, yani burjuva

demokratik bir program izliyorlar. Sosyalizm maskeli kemalist sol ise burjuva ulusalcı bir programı savunuyor. İkisi de siyasal sorunların belli unsurlarını alıp, onu kendi içinde bir programa çeviriyorlar. İkisi de kurulu düzenin sınırları içinde, dolayısıyla reformist.

Bütün bu sorunlar; laiklik, siyasal bağımsızlık, temel özgürlükler, Kürt sorunu, kadın sorunu, çevre sorunu vb. elbette önemlidir. Ama marksist açıdan bütün sorun, bu sorunlar üzerine mücadelenin toplumsal devrim perspektifi içinde ele alınabilmesidir. Türkiye'de bugün emperyalist dünya sistemine bin bir bağla bağlı çıplak bir sermaye diktatörlüğü var. Böyle bir ülkede kendi içinde bir demokrasi ya da bağımsızlık mücadelesi kurulu burjuva düzenin sınırlarını aşmayan bir mücadeledir. Kendi içinde demokrasi mücadelesi, burjuva toplumunun demokratik biçimini yaratma mücadelesidir. Kendi içinde bir bağımsızlık mücadelesi, en iyi durumda siyasal bağımsızlık demektir. Bu da doğası gereği kurulu düzeni aşamayan bir mücadeledir. En tam bir siyasal bağımsızlık koşullarında bile emperyalist dünya sisteminin iktisadi-mali ilişkileri belirleyicidir.

Lenin'in makalelerinden söz ettim. Büyük ölçüde bunlar ulusal sorun eksenli makaleler ama bu yanıltıcı olmamalıdır. Bugüne kadar Lenin'in ulusal soruna ilişkin makaleleri daha çok ulusal sorun, dolayısıyla Kürt sorunu üzerinden ele alındı. Oysa Lenin, makalelerinde net bir biçimde, ulusal sorunu demokratik sorunlardan yalnızca biri olarak görür. Ulusal sorunun ele alınışına ışık tutan bakış açısı, aynı biçimde, tüm öteki siyasal sorunlara da uygulanabilir. Sorunun özü demokrasi ve kapitalizm, aynı şekilde demokrasi ve toplumsal devrim ilişkisi sorunudur. Kitlelerin demokratik siyasal istem ve özelemlerini nasıl bir mücadele perspektifi içerisinde anlamlandırılacağıdır. Bunlar uğruna mücadeleyi sermaye egemenliğine karşı mücadeleden kopardığınızda reformizme, önemsizleştirip bir yana ittiğinizde ise emperyalist ekonomizme düşmüş olursunuz.

Lenin'in tartıştığı kişiler ciddi, kapasiteli, son derece yetenekli marksistlerdi. Rosa Luxemburg ve Spartakistler, Anton Pannekoek ve Hollanda solları. Bu arada elbette kendi yoldaşları, Buharin, Pyatakov ve ötekiler. Bu insanlar gerçekte devrimci marksist ve enternasyonalist. Ama emperyalist savaşın sarsıntıları içinde, tartışma konusu sorunlarda yanlış bir bakış açısına sürüklenmişlerdi. Esas olan emek-sermaye çelişkisi, dolayısıyla dosdoğru sosyalist devrim, öteki her şey işçi sınıfının dikkatini dağıtır, perspektifini bozar, ona zaman ve enerji kaybettirir diye düşünüyorlardı. Bu tür sorunların

devrimci partileri zaman içinde düzen içi mücadelelere bağlayabildiğini tarihsel deneyim gösteriyor. Ama bu, sorunun özünde kaustkist ele alınışının yarattığı bir akıbetir. Oysa aynı sorunları Lenin'in çizgisindeki Bolşevik Partisi gibi ele almak da var. Bu sorunları önemsemek, bu sorunlar uğruna mücadeleyi önemsemek, kitleleri bu mücadeleye çekmek, bu mücadeleler içerisinde eğitmeye çalışmak, ama bunu da şaşmaz bir biçimde burjuva sınıf egemenliğinin yıkılması hedefine bağlamak... İşte buna, demokrasi mücadelesi sorununun marksist ele alınışı ya da demokrasi sorununun marksist çözümü diyoruz.

Lenin bu tartışmalarda demokrasi sorununu basitçe burjuva demokrasisi sınırları içinde ele almıyor. Demokrasi sorununa marksist diyalektikte dayalı bir bakışı var. Lenin'in derinlemesine diyalektik çalıştığı bir evre bu. Bir taraftan emperyalist savaş evresi, çelişkiler alabildiğine keskinleşmiş, dolayısıyla birtakım sorunları anlamak için bir tarihsel açıklık zemini var. Öte yandan Lenin'in çok iyi bir teorik felsefe hazırlığı var. Hegel'i ayarla incelediği bir dönem bu. Sorunun özünü marksist açıdan başarıyla ortaya koyabiliyor. Demokratik siyasal sorunları ayrımsız önemsemeliyiz; ama bunlar uğruna mücadeleyi de, geriye dönük olarak barışçıl kapitalizme göre değil, fakat ileriye yönelik olarak proleter devrim perspektifi içerisinde ele almalıyız diyor. Böylece sorunun devrimci marksist ele alınışını ortaya koymuş oluyor. Nitekim Nisan Tezleri'ndeki temel bakış açısı da buna dayalıdır. Sonunda sürecin gidip toplumsal devrime bağlandığını, sosyalist devrimin zaferiyle taçlandığını görüyoruz.

Lenin'in savaş dönemi çalışmaları içinde temel önemde makaleler ve konuya ilişkin olarak ortaya konulmuş çok özlü formülasyonlar var. 1916 Ocak-Şubat'ında kaleme alınmış olan "Sosyalist Devrim ve Ulusların Kendi Kaderini Tayin Hakkı-Tezler" başlıklı metin bunun çok iyi bir örneği. Tezler'de demokrasi mücadelesi teorik ve tarihsel bir çerçevede ortaya konuluyor. Konu burjuva düzenin emperyalizm çağındaki gerçekliği üzerinden ele alınıyor. Formülasyonlar çok açık, net ve güçlü.

Bu sorunları aynı dönemde tartışan öteki devrimcilerin bakış açısı teorik yönden bulanık, siyasal yönden ise devrimi güçten düşüren sol sekte bir nitelikte. Rosa Luxemburg, Ekim Devrimi sonrasında bile hala köylü sorunu ya da ulusal sorunu doğru bir biçimde ortaya koymuyor. Kuşkusuz her iki sorunun da önemini biliyor ama çözümü gerçekçi değil. Köylü toprak istiyor diye köylüye toprak veremeyiz, verirse büyük bir küçük-bur-

juvalar denizini bizzat kendi ellerimizle yaratmış oluruz diyor örneğin. Ama bu sizin keyfinize kalmış bir tercih sorunu değil ki. Siz burjuvaziyi devirmek, bunun için de köylülüğün devrimci enerjisinden en iyi ve etkin biçimde yararlanmak istiyorsunuz. Köylülük ise bu enerjiyi ortaya koyabilmek için toprak istiyor. Toprağı vermediğiniz bir durumda köylülüğün devrimci enerjisini de değerlendiremiyorsunuz. Sorun basitçe bu.

Bolşevikler köylülere toprak verip bir küçük-burjuvalar denizi yaratmaya, bir küçük mülkiyet ülkesi yaratmaya çok meraklı değillerdi. Ama köylünün talebi çok netti, topraklara el koymak ve paylaşmak istiyordu. Lenin, Şubat Devrimi'nden sonra, köylü temsilcilerinin ortaya koyduğu programı olduğu gibi benimsedi. Ve nitekim Ekim Devrimi'nin ardından da uygulandı bu programı. Kapitalist ilişkilerin egemen hale geldiği büyük çiftlikler hariç, yarı-feodal ilişkilerin egemen olduğu alanlardaki bütün öteki topraklar, bizzat köylü komiteleri eliyle köylüler arasında paylaştırıldı. Ama bu program izlenmeseydi, böylece köylülüğün desteği alınmasaydı, işçi-köylü ittifakı kurulmasaydı, devrim zaten zafere ulaştırılmazdı.

Rosa Luxemburg, köylüye topraklar dağıtılsa küçük-burjuvalar denizi olur diyor ama dağıtmadığınız bir durumda da devrimi zafere ulaştıramıyorsunuz, ya da bir biçimde ulaştırırsanız bile iktidarınızı uzun süreli olarak koruyamıyorsunuz. 1919'daki Macar Sovyet Cumhuriyeti deneyimi bunun çok açıklayıcı bir örneğidir. Macar Sovyet Cumhuriyeti Rosa Luxemburg'un kine benzer doktriner kaygılarla köylülüğün toprak istemine ilgisiz kaldı, böylece de desteğinden yoksun kaldı. Bu da yıkılışını kolaylaştırdı ve hızlandırdı. Bu, Macar devriminin en temel derslerinden biridir. Köylüye toprak dağıtmamak, dolayısıyla köylünün devrimci enerjisini açığa çıkaramamak, yaşadığı yenilginin temel nedenlerinden biridir. Sorunu daha bir de yarı-feodal ilişkiler ağındaki toprakları köylülüğe dağıtmayıp da ne yapacaksınız gibi daha temel iktisadi-toplumsal bir yönü var ki, ona hiç değinemedim. Buradaki amacım sorunların daha çok siyasal yönü olduğu için.

Aynı mantık ulusal sorun için de geçerlidir. Rosa Luxemburg ulusal eğilimlere prim veremeyiz diyor ama sorun bu değil ki. Çarlık denilen rejim yüzyıllar boyunca başka ulusları zorla köleleştirmiş. Siz ezilen ulusların özgürce ayrılma hakkını tanımaz ve içtenlikle savunmazsanız eğer, o ulusların işçileri ve emekçileri ile ezen ulusun işçi ve emekçilerini birleştirip bütünleştiremezsiniz, bunun için gerekli olan kardeşçe güveni yaratamazsınız. Eski düzenin yüzyıllar içinde

yarattığı tarihsel tahribatı onarmak, bunun ürünü güvensizliği kırmak durumundasınız. Bolşevikler ulusların ayrılıp ayrı devlet kurmasına çok da hevesli değillerdi. Tam tersine, öyle bir politika izleyelim ki, ezen ve ezilen ulusun proletaryasını öyle bir eğitelim ki, yarın eşit koşullarda özgür birleşmenin koşulları yaratabilelim diye bakıyorlardı soruna. Sorunun esası ve özü budur. Lenin'in bu konudaki bakışı ve politikaları emsalsizdir, tarihsel deneyimle tam olarak doğrulanmıştır.

Polonya ve Finlandiya ayrıldı. Devrim buralara da yayıldı ama başarısız oldu. Finlandiya Devrimi burjuva toplumunun iki temel sınıfını karşı karşıya getiren bir proleter devrimdi. İşçiler dosdoğru burjuvaziye karşı savaştılar, ama yenilgiye uğradılar. Başarıya ulaşıyorlardı Finlandiya da muhtemelen Sovyet Cumhuriyetleri birliği içerisinde yer alacaktı. Devrim ezildi, burjuvazi egemen oldu, Bolşevikler ayrılmak isteyenlerin ayrılma hakkını tanıdılar. Bu doğru bir politikaydı, teorik olarak da, tarihsel olarak da. Başka yolu, sorunun başka türlü bir çözümü yok.

Ama sosyal-şovenler ezilen ulusa bu hakkı tanımıyorlar. Devrim başarıya ulaştığında baskı ve eşitsizlik zaten bitecek, buna ne gerek var mantığı ile bakıyorlar soruna. Bundan dolayıdır ki Kürtlerin kendi kaderlerini tayin hakkı üzerine söz etmiyorlar, temel belgelerinde bu konuya yer vermiyorlar. Ulusal eşitsizlikler ve ayrımcılık son bulacak demekle yetiniyorlar, dolayısıyla sorun da böylece çözülmüş olacaktır demek istiyorlar. Lenin'den ve Ekim Devrimi'nden sonra tutup sorunu böyle koymak sosyal-şovenizmin dipsiz kuyusudur. Devrimden sonra ayrımcılık uygulanmayacaktır demek bir şey demek değildir, bu içi boş bir vaattir. Mesele ayrımcılığın uygulanıp uygulanmaması değil. Mesele bir halkı zorla bir bünyede tutma durumu ortadan kaldırılacak mı, aynı bünyede kalıp kalmamak tercihi bu halkın kendi özgür iradesine bırakılacak mı sorunudur. Bu konudaki tutumunuzu ve samimiyetinizi bugünden en tam bir açıklıkla ortaya koymalı, her günkü mücadeleler içinde işçileri ve emekçileri bu doğrultuda eğitmelisiniz. Geleceğin özgürlüğe ve eşitliğe dayalı gönüllü birliğini ancak böyle bir çizgiyi bugünden izleyerek hazırlayabilirsiniz.

İdeolojik-manevi önderliğini Öcalan'ın yaptığı kanat ise benzer bir oportünist tutarsızlığı başka sorunlar üzerinden gösteriyor. Seçim döneminde bildirge yayınlıyorlar örneğin, ama bir tek anti-empyralist şıara ya da talebe yer vermiyorlar. Devrimci anti-empyralist geleneği bu kadar güçlü olan bir ülkede, üstelik bir NATO ülkesinde, bu yapılabiliyor. Türkiye'de devrim NATO'ya karşı da

devrim demektir. NATO alt edilmeksizin Türkiye'de bir devrim olanaksızdır. Oysa birileri seçim bildirgelerinde buna bir cümleyle bir yer vermiyorlar. Kürt hareketinin önlerine koyduğu perspektifi olduğu gibi onaylıyorlar. Günümüz sol hareketinin liberal demokrat kanadının durumu da bu.

Bugün cumhuriyetimiz var ama onu demokratikleştirelim demek, mücadeleyi peşinen burjuva düzen sınırlarına hapsedmektir. Burada bir devrim perspektifi yok, burada reformcu bir tutum, peşinen buna dayalı bir bakış açısı var. Aynı durum diğer tarafta var, laiklik, bağımsızlık, devletçilik istemlerine dayalı bir program üzerinden. Bu da burjuva demokratik sınırlarda bir program. Burjuva yurtsever ve burjuva demokratik! Solun iki kanadının, ulusalcı liberal sol ile liberal demokratik solun birbirinden farkı yalnızca budur.

Devrimlerden, devrim süreçlerinden gerçekleşmiş tarihsel örneklerden söz etmişken, sorunun bir başka yönüne de kısaca değinmek istiyorum. 1920'lerde Komintern bünyesinde yapılmış tartışmalara baktığımızda, bir dizi ülkeden adı sanı daha az bilinen insanların ortaya gerçekten dikkate değer düşünceler koyduğunu görüyoruz. Bu şaşırtıcı da değil. Çünkü Ekim Devrimi'yle başlamış büyük devrimci süreçlerin içinden geliyorlar. Sadece teoriden değil ama aynı zamanda devrimci çalkantıların son derece aydınlatıcı tarihsel verilerinden de besleniyorlar.

Örneğin birçok bakımdan tartışmalı bir konumda olan George Lukacs'ın, Lenin'in ölümü üzerine kaleme aldığı kitapçıkta, Lenin'in devrim perspektifini ortaya koyarken kullandığı çok veciz bir tanım var. Çağdaş devrimlerin öncelikle burjuva demokratik sınırlarda başlaması gerçeğinden hareketle, gerçek devrim burjuva demokratik devrimin proleter devrime diyalektik dönüşümüdür diyor. Nitekim Ekim Devrimi'ne varan süreç de dahil, dönemin bütün devrimleri burjuva demokratik sınırlarda, buna dayalı sorunlar ya da istemler üzerinden patlak veriyor. Ama sürecin gerçek bir toplumsal devrim düzeyine ulaşabilmesi, bu sınırlarda başlamış bir devrimin proleter devrime sıçrayabilmesiyle olanaklı olabilir ancak.

Bu düşünce bugün için de doğru ve geçerlidir. Bugün hiçbir ülkede salt sosyalist istemlerle devrim patlak vermez, veremez. Savaş sorunundan, ulusal sorunundan, büyük bir iç skandaldan, kadın ya da hatta çevre sorunundan patlak verilir... Hemen bütün devrimler teorik anlamıyla burjuva demokratik saydığımız istemler üzerinden patlak verirler. Ama

sürecin gerçek bir devrime dönüşüp dönüşmemesi, o dar sınırları aşıp aşmamasına, kurulu düzenin temellerine yönelip yönelmemesine bağlıdır. Gerçek devrim burjuva demokratik sınırlardaki bir devrimin proleter devrime diyalektik dönüşümüdür formülasyonu bunu anlatır.

Devrim burjuva demokratik sınırlar içinde kaldığı sürece devrim olmaktan çıkıyor, dahası karşı-devrime bile dönüşebiliyor. Rosa Luxemburg'un "ya Lenin ya Kaledin!" demesi bundan. Ya bütün sonuçlarına giden gerçek bir devrim ya da gerisin geri karşı-devrim! Bunun içindir ki, 1918 Alman Devrimi aynı zamanda bir karşı-devrimdir. Devrimin ezilmesiyle yerini karşı-devrim almıştır. Buna rağmen devrimci çalkantılar aralıklarla birkaç yıl daha sürdü, ama süreç sonuçta karşı-devrimin başarısıyla noktalandı.

1948'de de böyle olmuştu. Engels'in 1848 Devrimlerinden Alman devrimini konu alan kitabının başlığı "Almanya'da devrim ve karşı-devrim"dir. Almanya'da Mart Devrimi var, 1848'de. Ama çalkantılı bir sürecin ardından bu devrim sonunda karşı-devrim tarafından ezildi. Engels'in konuya ilişkin incelemesine "Almanya'da devrim ve karşı-devrim" başlığını uygun görmesi bu açıdan açıklayıcıdır.

Gerçek devrim burjuva demokratik devrimin proleter devrime diyalektik dönüşümüdür formülasyonuna bunun ışığında bakılmalıdır. Emperyalizm çağında ve modern bir burjuva toplumunda burjuva demokratik sınırlarda başlamış bir mücadele ya da devrim eğer proleter devrimine doğru büyüyemiyorsa, o devrim gerçek bir devrim sıfatına hak kazanamaz, süreç karşı-devrimin zafarıyla sonuçlanır. Geleceğin devrimleri de gerçekte burjuva demokratik sınırlarda başlayacaktır. Savaşa karşı barış istemiyle, faşizme ya da siyasal gericiliğe karşı özgürlük istemiyle, dinsel yobazlığa karşı laiklik istemiyle vb. başlayabilir bir devrimci durum pekâlâ. Geride kalan yıl içinde İran'daki büyük toplumsal çalkantı kadın sorunu üzerinden, kadına dayatılan örtünme zorunluluğu üzerinden patlak verdi. Türkiye'de Gezi Direnişi çevre duyarlılığı üzerinden patlak verdi. Bunlar açıklayıcı örnekler.

Bütün sorun, devrimin başladığı dar sınırlarda kalıp kalmaması sorunudur. O sınırlarda kalması gerçek devrime doğru büyümediğini gösterir. Bu durumda salt bir direniş ya da isyan olarak kalır, en iyi durumda belli tavizlerin elde edilmesiyle sonuçlanır. Başladığı dar sınırları parçalayıp aştığında, kurulu düzenin temellerine yöneldiğinde ise, gerçek bir devrim halini alır ve toplumsal devrime doğru sıçar.

1974 Portekiz Devrimi deniliyor örneğin, ama izah etmeye çalıştığım anlamda hiç de gerçek bir devrim düzeyine

ulaşamadı 1974 hareketi. Çünkü devrim belli sınırlarda çakıldı kaldı. Burjuva düzeni siyasal biçim değiştirdi. Salazar diktatörlüğünden kalan biçimler yumuşadı ama kurulu düzen, dolayısıyla mevcut sınıf ilişkiler olduğu gibi kaldı. Toplumsal ilişkiler alanında, mülkiyet ilişkileri alanında hiçbir şey değişmedi. Salazar diktatörlüğünün yarattığı kurumlaşmalar tasfiye oldu, siyasal kısıtlılıklar yumuşadı. O sahte ve güdük biçimi ve anlamıyla burjuva demokrasisi, belli sınırlar içinde egemen hale geldi. Dolayısıyla 1974'de söz konusu olan hiç de gerçek bir devrim değildi. Burjuva demokratik sınırlar içerisinde kalmış bir devrimci çalkantıydı söz konusu olan, reform sınırlarında bazı sonuçlar yaratarak son buldu. Ama devrime de büyüyebilirdi; nitekim işçiler, emekçiler, kısmen köylüler ve ordunun alt kademeleri bunu zorladı da. Ama başarılı olamadı.

Çağdaş dönemde devrimci çalkantılar proleter devrime doğru büyümeyince gerçek devrim düzeyine ulaşamıyor. Nepal bunun günümüzdeki bir başka örneği oldu. Nepal'de büyük mücadeleler verildi, çok büyük bedeller ödendi. Ama süreç gidip burjuva parlamentarizmi ile noktalandı. Kurulu düzen, temel sınıf ilişkileri olduğu gibi yerli yerinde kaldı. Nepal gibi geri bir toplumda ne yapabilir ki sorunu değil burada söz konusu olan. İngiliz Devrimi sırasında, o tarihsel evrede, "Eşitlikçiler", "Kazıcılar" da kendi özlemleri doğrultusunda bir şey yapamazlardı. Ama burjuva devriminin daha köklü sonuçlara ulaşmasında özel bir rol oynadılar. Nitekim bu sayede Fransa'da ne kili-se egemenliği ne de genel olarak feodal egemenlik kaldı. Baldırı çıplaklar hareketi geçmeseydi, devrimin o dinamik sol kanadı olmasaydı bunlar olmayacaktı. Köylüye toprak dağıtılmayacaktı, kilisenin mallarına el konulmayacaktı, dinin etkisine büyük bir darbe vurulmayacaktı. Tam da devrimin aşırı kanadı sayesinde burjuva devrimi bütün sonuçlarına vardı.

Ama modern zamanlarda durum farklı. Şimdi artık burjuva demokratik sınırlarda başlayan bir devrim süreci ya büyüyerek proleter devrime varacak, böylece gerçek devrim olacak ya da ezilecek, süreç devrimden karşı-devrime doğru evrilecek. Ya da Nepal örneğinde olduğu gibi devrimci parti adım adım düzen sınırları içine çekilecek ve böylece devrimci süreç bertaraf edilecek. Sonuçta devrim süreci gerçek bir toplumsal devrim düzeyine ulaşmadan geride kalacak.

(DEVAM EDECEK...)

WWW.TKIP.ORG/DAN ALINMIŞTIR...

Ölümünün 130. yılında öğretmeye devam ediyor!

A. Eren

ENGELS SOSYALİZMİN AHLAKİ-ETİK AÇIDAN SAVUNULMASINI NEDEN ELEŞTİRDİ?

“Zihniyet, vicdandan koparıldığında, ‘ahlaki-politik toplum’ özelliğini yitirir. Oysa Öcalan’a göre toplum; ahlaki ve politik karakter kazandığı oranda anlamlıdır.”

“Asıl kriz anlamın geri çekilmesidir. Bu geri çekilme düşüncenin yönünü, vicdanın sesini, eylemin hedefini kaybetmesine yol açmıştır.” (<https://yeniya-samgazetesi9.com/anlam-olmadan-donusum-olmaz/>)

“Zihniyet devrimi, bireyin ve toplumun kendini anlama, dünyayı kavrama ve ilişki kurma biçimlerinde köklü bir dönüşümü ifade eder. Bu, sadece bilgiyle değil, değerlerle, algılarla ve pratikle ilgili bir meseledir.” (<https://yeniya-samgazetesi9.com/devlet-sol-ve-demokratik-modernite-arayisi-uzerine/>)

Bu tür değerlendirmelere artık daha sık rastlıyoruz. Ciddi ciddi teorize edilmeye çalışılan bu yeni moda söylemlerin hiçbir bilimsel değeri yoktur. İdealizmin ifadesi bu sözde “ahlaki-etik” toplum tanımı, küçük burjuvazi için bir sığınak gibidir. Ve tarihsel olarak bu tür argümanların bilimsel sosyalizmin ustaları tarafından daha en baştan başarıyla mahkum edildiği unutulduğu için, bu tartışmayı hatırlamak önem taşıyor.

Tarihsel materyalizmin burjuvazinin idealist düşüncelerine karşı zafer kazanması uzun bir ideolojik mücadele sürecinin sonucudur. Hegel dünyanın gelişimini idealist bir yaklaşımla “ruh”un evrimi üzerinden ele alırken, Marx ve Engels tarihin seyrini belirleyen fikirler değil maddi yaşam koşulları olduğunu göstermiştir. Tarihsel gelişimin temel itici güçleri, üretici güçlerin gelişimi, sınıf çatışmaları ve devrimlerdir; ahlaki fikirler ya da ahlaki arzular değil.

Kutsal Aile’de, tarihsel gelişmeye yön verenin ne olduğuna ilişkin çarpıcı bir pasaj yer alır:

“Burada söz konusu olan şu ya da bu proleterin ya da hatta tüm proletaryanın şimdilik bir amacı olarak neyi hayal ettiği değildir. Sorun, onun ne olduğu ve bu varlık doğrultusunda tarihsel olarak ne yapmak zorunda kalacağı sorunudur. Amacı ve tarihsel eylemi, kendi yaşam

koşullarında ve günümüz burjuva toplumunun tüm örgütlenmesinde açıkça ve geri dönülmez bir şekilde baştan belirlenmiştir.”

Sınıfın nesnel konumunu belirleyen, tarihin kaçınılmaz olarak ilerleyen seyridir.

Engels, özellikle Dühring ile tartışmasında, bilimsel komünizm ile ütopyik sosyalizm ve diğer sosyalizm anlayışları arasındaki uzlaşmaz karşıtlığı açık bir şekilde ortaya koymuştur. Sosyalizmi tarihsel gelişmenin ve proletarya ile burjuvazi arasındaki sınıf mücadelesinin doğal bir sonucu olarak görmeyen, ama onu yalnızca etik bir önerme, sınıftan bağımsız soyut bir ideal olarak gören bir sosyalizm savunusunu özellikle mahkûm etmiştir. Bu eleştiri bugün de bütün güncelliğini korumaktadır.

Sosyalizmi bu tür bir ahlaki-etik gerekçelendirmenin eleştirisi, bilimsel komünizmin ortaya çıkış sürecinde, özellikle de “hakiki” sosyalizmle mücadelede önemli bir rol oynamıştı. “Hakiki” sosyalizm 1840’ların ortalarında ortaya çıktı. Teorik temelleri, bir dönem Almanya’da sosyalist düşüncenin oluşumuna önemli katkılarda bulunmuş olan Moses Hess tarafından atıldı. 1846 ve özellikle 1847 yıllarında “hakiki” sosyalizm sadece sosyalistlerden etkilenen aydın çevrelerde değil, aynı zamanda işçi sınıfı arasında

da etkiliydi. Yeni gelişmekte olan Alman proletaryasının teorik-politik zayıflığı nedeniyle bu akım ciddi bir tehlike haline gelmişti.

“Hakiki” sosyalistler kendi anlayışlarına teorik bir temel kazandırmaya çalıştılar. Bunun için değişik ideolojik-politik akımlardan eklektik bir biçimde yararlandılar. Sınıf mücadelesinden koparılmış Fransız ütopyik sosyalizmini Hegel’in idealist felsefesi ve Feuerbach’ın soyut insan kavramıyla birleştirerek “daha yüksek bir sentez” oluşturdular. Engels daha sonra bu eklektik kombinasyonu “Fransız sosyalist ifadelerinin yozlaşmış Hegel Al-mancasına çevirisi ve duygusal aşk ilişkisi” olarak nitelendirmişti.

Kapitalist gelişmenin yarattığı toplumsal sorunlara duydukları küçük-burjuva korku ve tepki nedeniyle “hakiki” sosyalistler kapitalizmin sonuçlarına yönelik ahlaki bir eleştirinin ötesine geçemediler ve mevcut koşulları korumayı amaçlayan bir sosyalizm görüşünü savundular.

“Hakiki” sosyalistler, gerçek toplumsal koşulları ve çelişkileri teorideki ya da düşüncedeki koşullar ve çelişkiler olarak yorumladılar. Soyut kategorilere ve ideallere dayanıyorlardı. Bu nedenle sosyalizmin etik bir savunusunun ötesine geçmiyorlardı. Genel olarak toplumsal süreçleri ve özel olarak da kapitalizmin

doğasını kavrayamadıkları için, sınıf mücadelesini tarihin esas itici gücü olarak göremiyor ve proletaryanın tarihsel misyonunu anlayamıyorlardı. Bunun yerine, akla seslenen ahlaki çağrılar, sınıf karşıtlıklarının gizlenmesine katkıda bulunan argümanları savunuyorlardı. Aydınlanma ve genel bir insanlık sevgisi ilan ettiler, çünkü tüm sınıfların “sevgi” ile dolu iç görüşünün toplumsal değişimi ve sosyalizmi getireceğine inanıyorlardı. Engels “hakiki” sosyalizmin, “bilimsel bilginin yerine güzel duygusal ifadeyi, üretimin yeni bir toplumsal düzende yenisinden örgütlenmesi yoluyla proletaryanın kurtuluşunun yerine de insanlığın ‘sevgi’ yoluyla özgürleşmesini” koyduğunu vurgulamıştır.

Marx ve Engels, felsefi idealizmle, özellikle de “hakiki” sosyalistlerle mücadelelerinde, insanlara, kendilerini herhangi bir düşünce tarzı ve kategoriden değil, gerçek toplumsal prangalardan kurtarmaları zorunluluğunu gösterdiler. Tarihin itici gücünün eleştiri değil sınıf mücadeleleri olduğunu vurguladılar.

Proleter sınıf mücadelesi deneyimleri, mevcut düzenin ancak devrimci araçlarla değiştirilebileceği ortaya koyuyordu. Marx ve Engels mevcut toplum yapısının barışçıl yollarla ve kapitalistlere çağrı yaparak değiştirilemeyeceğine işaret ettiler. Komünist yerleşimler (komün-

ler) kurarak yeni toplumu tanıtmaya girişimlerine karşı çıktılar, bunların yerine proletaryanın bir bütün olarak mevcut toplumsal yapıya karşı yürütmesi gereken siyasi mücadeleyi öne çıkardılar.

Bu ilk teorik hesaplaşma daha sonraki süreçte Proudhonizm, Bakunizm ve Lassallcılığa karşı mücadelede önemli bir rol oynadı. Bu argümanlar, Paris Komünü ve sosyalist mezhepçiliğin yıkılmasından sonra ortaya çıkan “yeni sosyalizm” kavramıyla tartışmada merkezi bir konum kazandı. Engels, Dühring’e karşı yürüttüğü polemikle, 1877’den beri Alman sosyal-demokrasisinin teorik dergisi olan Zukunft etrafında toplanan oportünist gruba karşı da harekete geçti. Onların sözde tarihsel sosyalizmine, “sosyalizmin ‘adalet’ kavramı üzerine kurulması gerektiği”ni savunan “duygusal sosyalizm”ine karşı çıktı.

Engels’in “Anti-Dühring”de sosyalizmin ahlaki-etik gerekçelendirilmesine yönelik kapsamlı eleştirisi, daha sonra çeşitli sosyalist akımların ideolojik yaklaşımlarına yönelik tartışmalara sağlam bir temel oluşturmuştur. Bernstein revizyonizminden günümüzün “demokratik”, “liberal”, “etik” sosyalizm savunucularına kadar, bu eleştiri bütün canlılığını korumaktadır.

Engels’in “Anti-Dühring”in ahlak ve hukuku ele aldığı felsefi bölümünde gösterdiği gibi, mevcut koşullara duyulan ahlaki öfke her zaman ilerici sınıfların modası geçmiş toplumsal düzenlerin reforme edilmesi taleplerini yükselttikleri zemini oluşturmuştur. Oysa, kapitalizmin ahlaki eleştirisi onun çelişkilerinin ürünü olsa da, işçi sınıfının kendinden önceki tüm sınıflardan nitelik olarak farklı olan temel amaçlarını hiçbir şekilde açıklayamazdı. Kapitalizmin yıkılması ve yeni bir toplumsal düzenin/sosyalizmin kurulmasını, ancak bilimsel bir dünya görüşüne sahip proletarya başarabilecekti.

Bu hiçbir şekilde bilimsel sosyalizmin sınıf mücadelesinde ahlaki bilincin rolünü yadsıdığı anlamına gelmez. Tersine, işçi sınıfı için özgürlük, eşitlik ve adalet gibi değerlere gerçek bir temel kazandırır. Marx ve Engels, kapitalizmin ahlaki ömrünü tamamladığı bilincinin, işçi sınıfının talep ve amaçlarının meşruiyetinin harekete geçirici rolüne büyük değer vermişlerdir. Kapitalist sisteme karşı ahlaki açıdan da öfkeli eleştirilerde bulunmuşlardır.

Bununla birlikte, genel bir insan ahlakı ve hukuk anlayışının idealist bir bakışla ele alınıp, böylece sosyalizmin kurulması fikrine kararlılıkla karşı çıkmışlardır. Marx ve Engels’in özellikle 1879’da Bebel, Liebknecht, Bracke ve Alman Sosyal Demokrasisinin diğer liderlerine yazdıkları genelgede ortaya koydukları gibi, sos-

yalizmin diyalektik-materyalist bilimsel açıklamasının yerine ahlaki-etik bir gerekçeyi geçirmek, işçi sınıfının sınıfsal rolünün terk edilmesine yol açacaktır. Böyle bir yaklaşım, “proletaryanın kendisini ezenlere karşı verdiği sınıf mücadelesini genel bir insan kardeşliği idealine” indirgemekten başka bir anlam taşımayacaktır.

KÜÇÜK BURJUVAZİNİN AHLAKİ-ETİK DUYGUSAL SOSYALİZMİ!

Engels, ahlaki-etik duygusal sosyalizmi, küçük-burjuvazinin, burjuvazi ile proletarya arasındaki çelişkili sınıfsal konumunun bir yansıması olarak açıklamıştı. Bu konum, bazı kesimlerin sınıf karşıtlıklarının üstünü örten teorik kavramlarına da yansdı. Böylece devrimci sınıf mücadelesinin yerini sınıf uzlaşması politikası, açıkça tanımlanmış komünist hedeflerin yerini ise kapitalizm çerçevesinde sosyalist söylemlere bürünmüş reformist pratikler aldı.

“Demokratik sosyalizm”de de bu durum bugün ifadesini, sosyalizmin, mevcut sistem çerçevesinde daha fazla adalet, demokrasi ve özgürlük lehine bir harekete indirgenmesinde bulmuştur. Bu önermeler pratikte, kapitalist toplumda herhangi bir köklü değişimi hedeflememek, böylece sosyalizm mücadelesinin temel amaçlarını fiilen terk etmek anlamına gelmektedir. Engels, ahlaki-etik sosyalizmin sadece ütöpik değil, aynı zamanda sol söylemlerle işçi sınıfının sosyalizm için verdiği sınıf mücadelesine set çeken gerici bir yaklaşım olduğunu belirtmişti.

Marx ve Engels, “hakiki” sosyalist Hermann Kriege ile girdikleri tartışmada da sosyalizmin ütöpik ele alınışına karşı çıktılar. Kriege, Amerikan ulusal reformcular hareketini izleyerek, devlet mülikiyetindeki en önemli toprakların eşit paylarla bedelsiz olarak dağıtılması çağrısında bulundu. Zira yasal önlemlerin

komünizmin uygulamaya konulmasını kolaylaştıracağına inanıyordu. Marx ve Engels, tüm insanların özel mülk sahiplerine dönüştürüleceği böyle bir yaklaşımın ütöpik ve gerici olduğunu kanıtladılar. Bunun yerine “gerçek koşulların ve pratik sorunların” gelişimiyle ilgilenmenin gerekli olduğunu belirttiler.

“Hakiki” sosyalizmin ahlaki-etik kavramlarının eleştirisinde “Anti-Dühring” temel bir öneme sahiptir. Çünkü Engels toplumun ve toplumsal karşıtlıkların üzerinde duran sonsuz ve değişmez bir ahlak ve adaletin idealist ve metafizik bir yaklaşım olduğunu ortaya koymuş ve teşhir etmiştir. Kapsamlı tarihsel materyaller kullanarak, “insanların bilinçli ya da bilinçsiz olarak ahlaki görüşlerini son kertede sınıfsal konumlarının dayandığı pratik koşullardan -ürettikleri ve birbirleriyle değiş tokuş ettikleri ekonomik koşullardan- aldıklarını” göstermiştir.

Dolayısıyla ahlaki ve hukuki kavramlar sınıflı toplumlarda sosyal içeriğinden soyutlanamaz. Sınıflı toplumlarda “her zaman bir sınıf ahlakı olmuştur; ya egemen sınıfın egemenliğini ve çıkarlarını haklı çıkarmış ya da ezilen sınıf yeterince güçlenir güçlenmez, bu egemenliğe karşı öfkeyi ve ezilenlerin gelecekteki çıkarlarını temsil etmiştir.” Gelişmekte olan burjuva toplumunda, üç büyük sınıftan her biri -feodal aristokrasi, burjuvazi ve proletarya- kendi sınıf ahlakına sahiptir. Engels bunları “Hristiyan-feodal”, “modern-burjuva” ve “proleter geleceğin ahlakı” olarak kategorize etmiştir.

Engels, egemen ahlakın her zaman egemen sınıfın çıkarlarının bir ifadesi olduğunu altını çiziyor ve böylece eşitlik, özgürlük ve adalet sloganlarının genel insanlık maskesini teşhir ediyordu. Marx daha 1843’te, burjuvazinin yükseliş dönemindeki tarihsel amaçlarını evrensel insani değerler olarak savunduğunu göstermişti. Bununla birlikte, genel “insan hakları” olarak ilan ettiği eşitlik, özgürlük ve adalet “özel olarak burjuva bir

karaktere” sahipti. Özgürlük kâr etme özgürlüğü, adalet ise bazılarının üretim araçlarına, bazılarının ise sadece satmak zorunda kaldıkları emek gücüne sahip olanların eşit hakkı olarak ortaya çıktı. Eşitlik, kanun önünde eşitlikle sınırlı kaldı. Sınıfsal eşitsizliği gizleyen bu eşitliğe karşı proletarya “sosyal ve ekonomik eşitlik” talebini, “sınıfların kaldırılması” şiarını yükseltti.

Engels bu bağlamda, insan hakları bildirgeleri ile kapitalizmin insan hakları pratiği arasındaki çelişkiye zamanında dikkat çekmişti. Bugün de burjuvazi “insan haklarının savunulması” bayrağı altında sosyalizmin tüm tarihsel kazanımlarına saldırırken, emperyalizmin saldırgan amaçlarını gizlemeye çalışmaktadır. Tüm insanlar için eşitlik, adalet ve özgürlük gibi değerler, işçi sınıfı tarafından kendi sınıfsal hedefleri olarak benimsendiğinde tamamen yeni bir karakter kazanmaktadır. Kendisini ancak toplumun uzlaşmaz sınıflara bölünmüşlüğüne kesin olarak ortadan kaldırdığı koşullarda özgürleştirebileceği için, işçi sınıfının sınıfsal hedefleri tüm insanlığın gelecekteki çıkarlarını ifade eder. Friedrich Engels’in proleter ahlakı “geleceğin ahlakı” olarak tanımlamasının nedeni budur.

Engels, sosyal reform reçetelerine yol açan sosyalizmin ahlaki-etik gerekçelendirmesine, kapitalizmden sosyalizme devrimci geçiş yasalarının bilimsel diyalektik-materyalist gerekçelendirmenin tutarlı bir sunumuyla karşı çıkmıştır. Bunu yaparken, Marx’ın ve kendisinin önceki on yıllarda edindiği kavrayışı özetlemiş, felsefi olarak derinleştirmiş ve yeni toplumsal gelişmelerin ışığında genelleştirerek daha da geliştirmiştir.

Bilimsel sosyalizmin önceki sosyalist teorilerden ne denli farklı olduğu artık net ve berraktır: “Görevi artık mümkün olan en mükemmel toplum sistemini üretmek değil, bu sınıfların ve çatışmalarının zorunlu olarak ortaya çıktığı tarihsel ekonomik seyri tahlil etmek ve bu şekilde yaratılan ekonomik durumdaki çatışmayı çözümlen yollarını keşfetmektir.”

Engels, “İngiltere’de Emekçi Sınıfların Durumu”nun 1886’daki Amerikan baskısında işçileri, “tüm sınıf karşıtlıklarının ve sınıf mücadelelerinin üzerinde yükselen bir sosyalizmi tarafsızlığıyla vaaz eden ve birbiriyle çatışan her iki sınıfın çıkarlarını daha yüksek bir insanlık içinde uzlaştırmaya çalışan”lara karşı uyarır. Zira bu tür insanlar “ya daha öğrenecek çok şeyi olan yeni yetmelerdir, ya da işçilerin en büyük düşmanları, kuzu postuna bürünmüş kurtlardır.”

“Alaska”: Emperyalizmin paylaşım masası

A. Vedat Ceylan

“Emperyalizm, halkların kaderini kendi çıkarları için pazarlık masalarına yatırır; barış söylemi, yeni paylaşım savaşlarının üstünü örtmekten başka bir şey değildir.” V. İ. Lenin

Alaska, emperyalist güçlerin tarih boyunca karşı karşıya geldiği özel bir coğrafyadır. Öncesinde Çarlık Rusya’sına ait olan Alaska, 1867’de 7,2 milyon dolara (bugünkü karşılığı yaklaşık 100 milyon dolar) Amerika Birleşik Devletleri’ne satıldı. Bu bölge, daha sonra Soğuk Savaş boyunca Sovyetler Birliği’ne karşı ABD’nin askeri üsleriyle tahkim edilmiş, bugün ise Arktik bölgesine açılan stratejik kapı olarak yeniden dünya siyasetinin merkezine oturmuştur.

15 Ağustos 2025’te Alaska’nın Anchorage şehrinde yapılan ve ABD Başkanı Donald Trump ile Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin’i bir araya getiren zirve, “barış” ve “diplomasi” söylemleriyle sunulmuş olsa da gerçekte iki emperyalist kampın kendi çıkarları uğruna yürüttüğü pazarlığın bir yansımasıydı.

Zirve sonrasında tarafların dile getirdiği “önemli ilerleme kaydedildi ancak anlaşmaya varılamadı” açıklamaları, emperyalist diplomasinin özünü bir kez daha ifşa etti. Zirvede kat edilen “ilerleme” ise barışa dönük değil, emperyalistlerin yeniden paylaşım hesaplarına dayanıyordu.

Trump’la Putin’in yaklaşık üç saat süren görüşmesinde, önden belirtildiği gibi Ukrayna Savaşı temel mesele olarak öne çıktı.

Tarafların farklı ifadelerle dile getirdiği görüşler, aslında çelişkinin derinliğini ortaya koymaktadır. Trump, “haftada binlerce insanın öldüğünü” belirterek ateşkesin sağlanması gerektiğini vurguladı; Putin ise Ukrayna krizinin “kök nedenleri” ortadan kaldırılmadan kalıcı çözüme ulaşılamayacağını dile getirdi.

Bu kök nedenler ifadesi, Moskova’nın haklı olarak kendi güvenlik taleplerini öne çıkarmasının yansımasıydı. Böylelikle zirve, “barışın peşinde” teması altında aslında iki emperyalist gücün çıkarlarının örtüşmediğini ve çatışmanın temel nedenlerinin hâlâ ortada durduğunu gösterdi.

Alaska zirvesinin dikkat çekici boyutlarından biri, görüşmeden hemen önce Avrupa’dan gelen çıkışlardı. Berlin’de dü-

zenlenen bir toplantıda, Almanya Başbakanı Friedrich Merz’in ev sahipliğinde bir araya gelen Avrupalı liderler, Trump’a, Putin’le görüşmelerde uyulması gereken beş koşul sundular.

Bu koşullar arasında Ukrayna’nın masada yer alması, görüşmelerin ancak ateşkes sonrasında başlaması, Kiev’e güvenlik garantilerinin sağlanması ve silah “yardımlarının” kesintisiz devam etmesi yer alıyordu. Bu şartlar, Avrupa emperyalizminin Ukrayna üzerinden yürütülen hesaplaşmada dışlanmamak, kendi çıkarlarını ABD-Rusya pazarlıklarının gölgesinde bırakmamak için geliştirdiği diplomatik bir manevraydı. Merz’in açıklamalarında “Toprak meseleleri konuşulabilir ama toprak devri asla tanınmayacak” vurgusu ise, aslında hukuki kılıflarla maskelenmiş bir siyasi çıkmazı işaret ediyordu.

Washington’un bu çıkışa verdiği yanıt, iki yüzlü diplomasiye tipik bir örnektir. Trump, Avrupalı müttefiklerinin önerilerini “yararlı” ve “harika” olarak tanımladı; fakat asıl önceliği kendi ajandasıydı. ABD’nin stratejik çizgisi, Ukrayna meselesinde Avrupa ile eşgüdüm görüntüsü verse de belirleyici kararları kendi eliyle alma ve süreci kendi çıkarları doğrultusunda yönlendirmeyi esas alıyordu.

Avrupa’nın “koşullar” adı altında yaptığı çıkış, bu yüzden Trump için bir yük değil, görüşmelerde elini güçlendiren bir unsur sayıldı.

Moskova’dan gelen karşılık ise, emperyalist diplomasinin dilinden çok daha sertti. Putin, yeni silah kontrol anlaşmaları ihtimalini gündeme getirerek uzlaşmacı bir çerçeve çizmeye çalışsa da Rusya Savunma Bakanlığı ve 1995 yılında KGB’nin devamı olarak kurulan Rusya Federasyonu Federal Güvenlik Servisi (FSB) aynı gün yaptıkları açıklamada Ukrayna’nın 750 kilometre menzilli “Sapsan” balistik füzelerinin üretim programının tamamen imha edildiğini duyurdu. Pavlograd, Shostka ve Dnipro’daki üretim

tesislerine düzenlenen saldırılar sonucunda programın sıfırlandığı, üretim alt yapısının tamamen yok edildiği bildirildi. Bu operasyonun zamanlaması tesadüf değildir; Avrupa’dan gelen “koşullar” açıklamasına doğrudan bir mesaj niteliği taşımaktadır. Moskova’nın mesajı netti: “Ukrayna’ya sağladığınız destekleri boşa çıkarırız, hangi güvenlik garantilerini verirseniz verin, onları askeri gücümüzle geçersiz kılacağız.”

Bu noktada Almanya’nın rolü ayrıca dikkat çekmektedir. “Sapsan” programına Almanya’nın en azından finansal düzeyde katkıda bulunduğu ortaya çıkmıştır. Merz ve Bundeswehr (Alman Ordusu) Tümgeneral Christian Freuding’in, Ukrayna’ya uzun menzilli silah sağlanmasının Taurus füzelerinin teslimi yerine “yerinde üretim” projeleriyle telafi edilebileceğini dile getirdikleri biliniyordu. Dolayısıyla Moskova’nın imha açıklaması yalnızca Kiev’e değil, Berlin’e de doğrudan bir yanıt niteliği taşımaktadır. Avrupa’nın “beş koşulu” böylelikle masada daha dile getirilmeden sahada berhava edilmiş oldu. Bu arada Putin’i ABD’ye davet eden Trump’ın da bu koşulları dikkate aldığı söylenemez.

Bütün bu gelişmeler, Alaska zirvesinin aslında yalnızca iki taraf arasında değil, üç büyük blok arasında bir hesaplaşmaya sahne olduğunu gösteriyor. ABD ve Rusya, Ukrayna merkezli güç mücadelesinde doğrudan pazarlık yaparken, Avrupa ise bu pazarlığın dışında kalmamak için koşullar ileri sürmekte; ancak sahadaki gerçeklik, bu koşulları geçersiz kılmaktadır. Böylelikle Alaska’nın tarihsel olarak temsil ettiği simgesel anlam günümüze de taşınmış oldu: Emperyalistlerin pazarlık masasında coğrafyaların, halkların ve geleceğin alınıp satıldığı bir platform.

Zirvenin ardından verilen mesajlar, bu çelişkili durumu perdelemeye yetmedi. Putin, görüşmeleri “yapıcı ve faydalı” diye nitelendirirken, Trump ise “büyük ilerleme kaydettik” açıklamasını yaptı.

Ancak Trump’ın aynı anda dile getirdiği “Anlaşma sağlanana kadar anlaşma yoktur” ifadesi, emperyalist diplomasinin gerçek yüzünü ortaya koymuştur. Tarafların “ilerleme” vurgusu, yalnızca kendi kamuoylarını ve uluslararası “izleyicileri” oyalamaya yönelik bir taktik gibi görünüyor. Gerçekte ortada çözümsüzlük vardır ve bu çözümsüzlük, halkların barışı açısından değil, sermaye sınıflarının yeni çıkar hesapları açısından sürdürülmektedir. Zirvenin ardından planlanan ortak öğle yemeğinin iptal edilmesi bile, diplomatik nezaketin arkasındaki anlaşmazlıkların somut göstergesi olarak değerlendirildi.

Alaska zirvesi, emperyalist güçlerin barış üretmediğini, yalnızca kendi çıkarlarının gerektirdiği yeni paylaşım alanları için pazarlık yaptıklarını bir kez daha kanıtlamıştır. Trump ve Putin’in kırmızı halı üzerindeki yan yana görüntüsü, Avrupa liderlerinin koşul açıklamaları, Rusya’nın Ukrayna’daki füze programını imha duyurusu... Tüm bu gelişmeler halklar açısından tek bir anlama gelmektedir: Emperyalistlerin masasında barış yoktur, yalnızca savaşın ve sömürünün yeni biçimleri vardır.

Sonuç olarak, Alaska’daki buluşma emperyalist diplomasinin çelişkilerini bütün açıklığıyla sergilemiştir. “İlerleme” açıklamalarıyla örtülmeye çalışılan çözümsüzlük, aslında emperyalist sistemin yapısal karakteridir. ABD, Rusya ve Avrupa kendi çıkarlarını güvence altına almak için masaya oturmakta; fakat halkların güvenliği ve barışı bu hesaplarda hiçbir şekilde yer almamaktadır. Ukrayna, ülkesi ve halkıyla birlikte birkez daha pazarlık nesnesine indirgenmiş, emperyalist güçlerin nüfuz mücadelesinde bir koz olarak kullanılmıştır.

Alaska zirvesi, emperyalizmin halklara barış değil, yeni savaşların koşullarını dayattığı bir örnek olarak yaşandı. Rosa Luxemburg’un ifadesiyle, “Gerçek barış, emperyalistlerin masasında değil; halkların kendi mücadelesinde doğar”. Bugün için soyut bir çağrı gibi görünse de bu tespit, savaşı bir dünyaya ulaşmanın yolunu gösteriyor. Tarihsel deneyimlerin de gösterdiği üzere, barış ancak dünya halklarının, işçi ve emekçilerin örgütlü mücadelesiyle somut bir gerçekliğe dönüşebilir.

Sömürgeci / soykırımcı küstahlık dorukta

E. Bahri

AKP-MHP rejiminin etkin desteği ile Suriye'nin cihatçı terör örgütleri tarafından işgal edilmesi, İsrail'e hiç olmadığı küstah ve saldırgan tutum alma fırsatı tanıdı. Soykırımcı Netanyahu rejimi o kadar zıvanadan çıktı ki, Suriye'yi kendisine altın tepside sunan Erdoğan-Bahçeli ikilisini bile aşağılayıcı, hakaret dolu ifadelerle anıyor. Bu danışıklı bir dövüş mü, Suriye'nin yağmasından pay kapma kavgasının ürünü mü ya da her ikisi mi? Sebep ne olursa olsun sonuç değişmiyor: Bir kez daha "sözlü kavgaya" içine giren Netanyahu-Erdoğan ikilisi, günün sonunda aynı projenin hayata geçirilmesi için çalışıyor.

Ne var ki, Netanyahu rejimi küstahça ifadelerle Ankara'daki "gönüllü İsrail hizmetkari" zevatı aşağılarken, siyonistlerin hedeflerine ulaşması için özel çaba harcayan ABD'nin Ankara büyükelçisi Tom Barrack ile Erdoğan arasında "su sızıyor." Saray'dan beslenen yandaş medya ise "Ortadoğu'nun sömürge valisi" havalarında konuşan Barrack'a ekran ve sütunlarını açmak için adeta birbiriyle yaşıyor. Zira Trump yönetimi tarafından güncellenen "Büyük Ortadoğu Projesi" kapsamında rol üstlenen Erdoğan-Bahçeli rejimi, "yağmadan pay almak" ve Trump tarafından takdir edilmek için elinden geleni yapıyor. Rejim, bu hedeflerine ulaşma beklentisiyle Washington-Tel Aviv patentli bu projenin başarısı için emre amade olduğunu sergilemekte herhangi bir sakınca görmüyor.

HALKLARA "NETANYAHU-COLANI MODELİ" DAYATILIYOR

Tel Aviv'deki soykırımcı rejim ile Şam'daki soykırımcı cihatçı terör örgütleri ABD ile İngiltere, Fransa, Almanya gibi emperyalist devletlerin gözdesi. Gazze'de hem bombayla/kurşunla hem aç/susuz bırakarak soykırım yapan Apartheid rejimi, halen kendisine yönelik eleştirilere küstahça yanıtlar veriyor. Zira adı geçen emperyalist devletlere, özellikle ABD'ye sırtını dayamanın kibir ve küstahlığıyla hareket edebiliyor.

Cihatçı faşistlerin işbaşına getirildiği Suriye'deki tablo, İsrail'dekini tamamlıyor. Tarihleri iğrenç katliamlarla dolu olmasına rağmen işbaşına getirilen HTŞ ile diğer IŞİD, El Kaide artıkları, 8 Aralık'ta Şam'a yerleşir yerleşmez Alevi katliamı-

na başladı, 6-10 Mart'ta ise vahşi bir soykırım yaparak yoluna devam etti. Suriye'yi vahşet çağına itip Alevilerin yanı sıra Şiileri, İsmailileri, Dürzileri ve cihatçı zihniyete biat etmeyen diğer halkları katlettiler. Kadınları kaçırdılar, insanların evlerine, işyerlerine, arabalarına, topraklarına el koydular. Kısacası zorbalık ve ölümün kol gezdiği bir Suriye yarattılar.

Tüm bunların ardından, "Trump, Colani ile yürümeye karar verdi" diye Washington'dan açıklamalar yapıldı. Tom Barrack, HTŞ ve Colani'ye methiyeler dizerken, 10 yıldan beri Suriye'de ABD ile işbirliği yapan PYD/YPG'yi hedef aldı. Aba altından sopa gösterdi. Zira Barrack'ın esas işi Netanyahu rejiminin soykırımına kalkan olmak, İsrail'in güvenliğini sağlamak, bölgede emperyalizme ve siyonizme karşı direnişi imha etmektir.

"Netanyahu-Colani modeli" bölge devletleri tarafından da "meşru" kabul ediliyor. Bu rejimler destekleniyor, onlarla her alanda işbirliği yapılıyor. Yemen ve İran dışındaki bölge devletlerinin tümü Netanyahu-Colani ikilisinin barbarlıklarını destekliyor. Halkların genellikle edilgen, pasif kaldığı bu koşullarda emperyalist/siyonist güçler halkların direniş iradesini kırabileceklerini var sayıyorlar.

Soykırım "serbest" direniş "yasak"

Bölgeyi emperyalist/siyonist planlara göre dizayn etmek isteyen ABD ülkeleri parçalıyor, halkları katlediyor, Netanyahu-Colani modelini halklara dayatıyor. Tüm bunları ve daha fazlasını yapıyor: Çünkü ABD planının başka türlü uygulanması mümkün değil. Bunun için ise halkların direniş iradesini kırmayı "stratejik" bir hedef olarak belirlemişler. Direnişin olduğu yerde halkların ABD-İsrail köleliğine uzun süre katlanmaları mümkün değil. Direniş iradesini kırabildiklerinde ise Filistin davasını ortadan kaldıracılabileceklerini var sayıyorlar. Belirtmek gereki-

yor ki, bu konuda ABD-İsrail yalnız değil. Türkiye'den Suudi Arabistan'a, Mısır'dan Birleşik Arap Emirlikleri'ne, Ürdün'den Katar'a kadar bölgedeki tüm Amerikancı rejimler direniş iradesinin kırılması için birlikte çalışıyor.

Soykırımcıların el üstünde tutulduğu yerde, ABD-İsrail barbarlığına karşı direnme cüreti gösteren Lübnan Hizbullah'ı "baş hedef" ilan edildi. ABD-İsrail saldırılarında ağır kayıplar veren parti ne teslim oldu ne direnişten vaz geçti. İsrail'in kara saldırısına karşı olağan üstü bir direniş göstererek Tel Aviv'deki soykırımcı çeteyi ateşkes istemeye mecbur bıraktı. Bu direniş iradesi kırılmadan ABD planının başarıya ulaşması mümkün görünmüyor. Savaşla direniş iradesini kıramadılar. Şimdi Lübnan'ı iç savaşa sürükleyerek bu hedeflerine ulaşmak istiyorlar.

Trump'la Suudi Arabistan'daki kuklası Muhammed bin Selman, Lübnan'daki işbirlikçilerini sahaya sürdüler. Lübnan hükümeti, Hizbullah ve Emel Hareketi'nin meclisteki temsilcilerinin kesin olarak reddetmesine rağmen, Hizbullah'ın silahsızlandırılması yönünde karar aldı. Kararın yürürlüğe girmesi için Bakanlar Kurulu'nda onaylanması gerekiyordu. Ancak Hizbullah ve Emel Hareketi'ne bağlı bakanlar toplantıyı boykot etti. Lübnan yasaların göre bu durumda karar alınmaz. Ancak buna rağmen Nevvaf Selam başkanlığındaki hükümet kararı onayladı. Hizbullah'la anlaşarak Cumhurbaşkanı seçilen Josef Avn da hükümetin suçuna ortak oldu.

Bu kararın Lübnan'da iç savaş fitilini ateşleme riski oluşturabileceğini tüm taraflar biliyor. Zira ABD ve İsrail savaş ve saldırganlıkla ulaşamadıkları hedeflerini, Lübnanlıları birbirine kırdırarak gerçekleştirmeyi amaçlıyor. Buna rağmen kararın alınması, iradesini başka güçlere teslim eden siyasi figürlerin ülkeler ve

halklar için ne kadar tehlikeli olabileceğini göstermesi bakımında ibretliktir.

"İŞGALIN OLDUĞU YERDE DİRENİŞ MEŞRU BİR HAKTIR!"

Hizbullah hem hareketin lideri Naim Kasım tarafından yapılan açılama ile hem de parlamentodaki grubu üzerinden (Lübnan'daki en kalabalık grup) hükümeti bu yönde bir karar almaması için uyardı. Bu konuda pek çok görüşme yapıldı. Buna rağmen Nevvaf Selam-Josef Avn ikilisi ABD-Suudi baskıları karşısında diz çökerek Lübnan'a ve halklarına karşı büyük bir ihanet anlamına gelen karara imza attılar.

Tüm çabalara rağmen "silahsızlandırma" kararının alınmasına tepki gösteren Hizbullah, silahları teslim etmenin söz konusu bile olmayacağını ilan etti. İşgalin olduğu yerde direnişin hem meşru bir hak hem siyasi, ahlaki, dini bir sorumluluk olduğunu kabul eden Hizbullah, kararın "yok hükmünde" olduğunu vurguladı. "Onursuz yaşamak ya da savaş" arasında tercih yapmaya zorlandıklarında tereddütsüz bir şekilde ikincisini seçeceklerini, zorbalardan önünde diz çökmektense savaşarak ölmeyi yeğleyeceklerini pek çok kez dile getiren Hizbullah liderleri, bu duruşlarında yalnız değiller. Şiilerin ezici bir çoğunluğu ile direnişten yana olan tüm Lübnanlılar da bu kaniyi paylaşıyor.

Tel Aviv ve Şam'daki iki soykırımcı rejim arasında kalan Lübnan'da direniş hareketine silah bırak demek, "cellada boynunu uzat" demekten başka bir anlam taşımaz. Her iki rejimin ırkı-mezhepçi olduğu ve direnen Şii'leri tamamen ortadan kaldırmak istedikleri kimse için bir sır değil. Bu gerçeği sadece Hizbullah değil, Lübnan'daki çocuklar bile biliyor. Bu koşullarda direniş elbette silah bırakmayacak. Mecbur kalırsa sonuna kadar tüm güç ve imkanlarıyla savaşacaktır.

Soykırımcı sömürgecilerin bu kadar küstahlaştığı yerde ilerici-devrimci güçler ve bölge halklarının emperyalizme, siyonizme ve bunlarla işbirliği yapan gerici rejimlere karşı mücadeleyi yükseltmeleri hayati bir önem taşıyor. Bu mücadelenin Filistin ve Lübnan başta olmak üzere, direnen tüm güçlerle enternasyonal dayanışmayı esas alması gerektiği ise aşikardır.

Filistin'de gasp edilmek istenen enerji kaynakları

A. Vedat Ceylan

“Emperyalizm, halkların kaniyla yazılmış bir haritadır.”

Frantz Fanon

İsrail, Doğu Akdeniz'in en büyük doğal gaz sahalarından biri olan Leviathan'dan çıkaracağı gazı Mısır'a ihraç etmek üzere 35 milyar dolarlık dev bir anlaşma imzaladı. Yaklaşık 600 milyar m³ rezerve sahip sahadan, 2040 yılına kadar veya sözleşmedeki miktar tamamlanana dek, 130 milyar m³ gazın akıtılacağı açıklandı. Bu, Siyonist rejimin tarihindeki en büyük ihracat anlaşması olarak sunuluyor.

Oysa Leviathan sahasının bulunduğu bölge, tarihsel olarak 1948 öncesi Filistin Mandası'nın kıyı şeridinin doğal uzantısında yer alıyor.

Korsan İsrail, emperyalist destekle kurulduğu günden bu yana yalnızca kara işgali değil, deniz alanlarını ve yer altı zenginliklerini de sistematik bir şekilde gasp ediyor. “İsrail'in MEB'i” (Münhasır Ekonomik Bölge) olarak sunulan bu alan, bağımsız bir Filistin devleti var olsaydı onun deniz yetki alanına dâhil olacak bölgelerden biridir.

Mısır halkı, işçi ve emekçileri, Gazze'de 22 aydır soykırım devam ederken Kahire yönetiminin İsrail ile on milyarlarca dolarlık anlaşmalar imzalamasına öfkeli.

Sosyal medyada “soykırım yapanlar ticaret yapanlar da soykırıma ortaktır” tepkisi büyüyor. Bu öfke, yalnızca güncel gelişmelere değil, yüz yılı bulan sömürgeci gaspa karşı bir hafızaya da dayanıyor.

1945 sınır haritalarına bakıldığında, bugün İsrail'in MEB diye ilan ettiği kıyı açıkları, Filistin'in doğal deniz kıyısıydı. “Münhasır Ekonomik Bölge” (MEB) kavramı ancak 1982'de BM Deniz Hukuku Sözleşmesi ile tanımlandı. O tarihte bağımsız bir Filistin devleti tanınmış olsaydı, Leviathan gibi sahalar da Filistin'in MEB sınırlarında kalacaktı.

Bugünkü deniz sınırları, Filistin'in devlet olarak tanınmadığı koşullarda, İsrail'in fiili kontrolü ve emperyalist baskılarla çizildi.

Bu nedenle İsrail'in bu alanlar üzerindeki hak iddiası tarihsel bir korsanlık olmakla birlikte ne hukuken ne de ahlaken meşrudur. Tamamen korsanca ve askeri güçle yapılan bir gasptan başka bir şey değildir.

GAZA MARİNE, BİLİKEN VE BİLİNMEYEN REZERVLER

2000 yılında keşfedilen Gaza Marine, Gazze kıyısının yalnızca 30 km açıklarında yer alıyor. Yaklaşık 1 trilyon fit³ (28 milyar m³) doğal gaz rezervine sahip olan bu saha, Filistin'in on yıllar boyunca enerji ihtiyacını karşılayabilecek kapasitede.

Eğer bu kaynak işletilebilseydi, Filistin ekonomisi enerji bağımlılığından kurtulacak, altyapısını kendi kaynaklarıyla inşa edebilecekti. Ancak İsrail, ırkçı-askeri abluka, siyasi terör ve uluslararası şirketler üzerindeki etkisini kullanarak bu sahayı 20 yılı aşkın süredir atıl bırakıyor. Gaza Marine'nin hayata geçirilmesi, Filistin'in ekonomik olarak kendine yeteceği anlamına geleceği için emperyalist-Siyonist işgalciler tarafından engelleniyor.

Gaza Marine, bilinen tek rezerv değil. Levant Havzası adı verilen jeolojik yapı, Leviathan, Tamar, Karish gibi dev sahaların yanı sıra Gazze açıklarını da kapsıyor. ABD Jeoloji Araştırmaları Kurumu'na (USGS) göre bu havzanın toplam potansiyeli 122 trilyon fit³ (yaklaşık 3,45 trilyon m³) doğal gaz. Jeolojik devamlılık, Gazze'nin güneyi ve açık deniz derinliklerinde Gaza Marine'den çok daha büyük rezervler olabileceğini gösteriyor. 2010'larda yapılan sınırlı 2D/3D sismik çalışmalar, yüz milyarlarca m³'lük potansiyele işaret etmişti. Ancak ABD ve Batı'nın desteği ile İsrail'in abluka ve deniz kontrolü, Filistin'in bu bölgelerde araştırma yapmasını engelliyor.

Bu nedenle “keşfedilmemiş” olarak kalan bu alanlar, Filistin'in MEB'i tanınsaydı ona ait olacak, bölgeyi enerji açısından stratejik bir merkez haline getirecekti.

İsrail'in Gazze'yi insansızlaştırma, Mısır ve başka ülkelere göç ettirme planı, yalnızca mevcut Gaza Marine'i değil, bu

henüz çıkarılmamış dev rezervleri de hedefliyor.

LEVIATHAN, GASP EDİLEN DEV KAYNAK

Leviathan sahası, 600 milyar m³ rezervle Gaza Marine'in yaklaşık 20 katı büyüklüğünde. İsrail, bu gazı Mısır üzerinden Avrupa'ya ve küresel pazarlara satmayı planlıyor. Mısır ise kendi üretiminin düşmesiyle İsrail gazına bağımlı hale geldi.

Tel Aviv'deki soykırımcı çete, bu bağımlılığı Kahire'ye karşı siyasi baskı aracı olarak da kullanıyor. Gazze'deki soykırım karşısında Mısır yönetiminin sessizliği ve Refah Sınır Kapısı'nın kapalı tutulması, başka şeylerin yanı sıra, enerji bağımlılığının yarattığı teslimiyetin de göstergesidir. Mısır, Ürdün, Suudi Arabistan ve Körfez monarşileri, Filistin davasını söylem düzeyinde “savunurken” pratikte İsrail'le güvenlik, ticaret ve enerji iş birliklerini derinleştiriyor. Mısır yönetimi bir yandan İsrail'i “soykırım”la suçluyor, diğer yandan milyarlarca dolarlık enerji anlaşmaları imzalıyor. Bu ikiyüzlülük, Filistin halkının yalnızlaştırılmasının ve emperyalist-Siyonist planın işleminin başlıca nedenlerinden biridir.

ABD'NİN “ÖNCE AMERİKA” STRATEJİSİNİN BÖLGEDEKİ YANSIMASI

ABD, Doğu Akdeniz gazını yalnızca Avrupa'nın Rus gazına alternatif bulması için değil, Çin'in enerji kaynaklarına erişimini sınırlamak için de stratejik bir koz olarak görüyor. Çin, hızla artan enerji ihtiyacını karşılamak için Ortadoğu ve Afrika'da yatırımlar yapıyor. İsrail üzerinden Doğu Akdeniz'i kontrol eden ABD hem bölge halklarının kaynak-

larını sömürmeyi hem de Çin'in enerji koridorlarını baskı altına almayı hedefliyor. Filistin'in yok edilmesi ve denizdeki kaynakların tamamen İsrail denetimine geçmesi, bu stratejinin ayrılmaz bir parçasıdır. Avrupa, gelinen aşamada ABD ve İsrail'in bu planından “tırsmış” görünüyor. İsrail ve bölgenin monarşileri üzerinden enerji kaynaklarının kontrolünü sağlamak isteyen ABD, Avrupa için de tehlike olma potansiyeli taşıyor. Nitekim Donald Trump, şimdiden trafik polisi misali Avrupa dâhil kimi ülkelere ceza kesiyor. Bölgenin enerji kaynakları üzerinde tam kontrol sağladığında ise ne yapacağı kestirilemiyor. Bundan dolayı şimdiye kadar soykırımcı İsrail'e “koşulsuz destek” veren eski kıtanın kapitalist devletleri, Netanyahu rejimini yaptığı katliamlarla ve açlıkla yok etme politikasından dolayı “eleştiriyor” ve “Filistin'i tanıyacağız” diye homurdanıyorlar.

ABD ve İsrail'in asıl hedefi, bölgenin tamamen insansızlaştırılması, Filistin halkının Mısır ve Ürdün'e zorla göç ettirilmesi ve toprak işgalinin yanı sıra denizdeki enerji kaynaklarının da tam kontrolünün sağlanmasıdır. Bu emperyalist-Siyonist proje, Filistin'in kara ve deniz alanlarını bir bütün olarak gasp etme stratejisidir. Filistin halkının yok edilmesi, enerji sömürsünün önündeki tek gerçek engelin ortadan kaldırılması anlamına da geliyor. Doğu Akdeniz'deki enerji anlaşmaları, Filistin halkına yönelik soykırımla doğrudan bağlantılıdır. Leviathan'dan Avrupa'ya, Gaza Marine'den henüz keşfedilmemiş derin deniz rezervlerine uzanan enerji hattı, ancak Filistin halkının ortandan kaldırılmasıyla “güvence” altına alınabilir. Emperyalistlerin ve bölgedeki gerici işbirlikçilerin bu planına karşı Filistin direnişi, yalnızca bir ulusal kurtuluş mücadelesi değil, aynı zamanda bölgesel enerji sömürsüne karşı bir cephe hattıdır da. Filistin'in denizi, toprağı ve yer altı kaynakları ne İsrail'in ne de emperyalizmin malıdır.

Bugün Gazze'de akan kan, yalnızca ideolojik bir nefretin değil, trilyonlarca dolarlık enerji rezervleri üzerindeki emperyalist kavganın da ürünüdür. Emperyalist/Siyonist güçler eliyle yürütülen bu plan tersyüz edilmedikçe ne Filistin özgürleşebilir ne de bölge halkları kendi zenginliklerine kavuşabilir.

Tianjin zirvesi ve değişen güç dengeleri

31 Ağustos-1 Eylül tarihlerinde Çin'in kuzeyindeki liman kenti Tianjin'de toplanacak olan Şanghay İşbirliği Örgütü (ŞİÖ) zirvesi, dünya siyasetinde yaşanan çalkantıların ve kaymaların gölgesinde gerçekleşecek.

Donald Trump'ın "ticaret savaşları" kapsamında uyguladığı astronomik gümrük tarifeleri/cezaları, zirvenin başlıca gündem maddeleri arasında yer alıyor.

Trump, Çin'e yüzde 50'ye varan gümrük tarifeleri koymanın yanı sıra, Hindistan'a da %25 gümrük vergisi uygulama kararı almıştı. Dahası, Yeni Delhi'nin Rusya'dan petrol ithalatını sürdürmesi halinde bu oranı ikiye katlayacağı tehdidinde bulundu. Hindistan küstahça tehdit ve şantajla boyun eğmediği için, Trump gümrük vergisi oranını %50'ye çıkardı. ABD Ticaret Bakanlığı verilerinden hareketle, Reuters'a göre bu karar, 87 milyar dolarlık Hindistan ihracatını doğrudan etkileyerek binlerce küçük işletme ve işyerinin geleceğini riske soktu.

Böylesi bir atmosferde bir araya gelen ŞİÖ üyeleri, ABD'nin ekonomik şantajları karşısında "kendi çıkış kanallarını" geliştirme yönündeki arayışlarını sürdürüyor. Çin Devlet Başkanı Şi Jinping'in ev sahipliğindeki toplantı, Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin'in yanı sıra Orta Asya, Orta Doğu, Güney Asya ve Güneydoğu Asya'dan yirmiden fazla lideri Tianjin'de buluşturacak.

ABD'NİN "KURALSIZ KURALLARI" VE "YENİ ARAYIŞLAR"

Donald Trump'ın birinci döneminde başlayan ve Biden yönetimi tarafından da sürdürülen yaptırım politikaları, ikinci Trump dönemiyle ayyuka çıkarıldı. Çin'den İran'a, Rusya'dan Hindistan'a, hatta ABD'nin "müttefiki" olan AB ülkelerine kadar birçok ülke doğrudan hedef alındı. Ancak bu yaptırımların "beklenen etkiyi" yaratamadığı açıkça görülüyor. Aksine, baskıya maruz kalan ülkeler, Washington'un finansal ve ticari hegemonyasını aşmak amacıyla kendi iş birliği kanallarını oluşturuyor.

Çin, ABD'nin yüksek gümrük vergileriyle köşeye sıkıştırma girişimlerine karşılık hem bölgesel ticaret ağlarını genişletti hem de Kuşak-Yol Projesi üzerinden küresel ölçekte yeni bağlantılar kurdu. Hindistan ise ABD pazarındaki kayıpları

telaflı edebilmek için Çin, Latin Amerika ve Orta Doğu gibi bölgelere ihracatı artırma yoluna gitti. (Hindistan Ticaret Bakanlığı verileri - Reuters).

Rusya, Ukrayna savaşı sonrası SWIFT sisteminden dışlanınca, kendi ödeme-mesajlaşma sistemi olan SPFS'yi geliştirdi. Çin de ABD'nin finansal yaptırımları karşısında CIPS üzerinden benzer alternatifler kurmaya yöneldi. Aynı şekilde Hindistan da özellikle enerji ticaretinde yerel para birimlerini kullanmaya yönelerek kendine alan açmaya çalışıyor.

Hegemonya çatışmasını şiddetlendiren bu girişimler, emperyalist/kapitalist sistemin ürünü olan çelişki ve zorunlulukların sonucu olarak ortaya çıkıyor.

ABD'nin yaptırımlarını ve finansal tekelini aşmaya yönelik girişimler, bir alternatif değil; kapitalist ilişkilerin kaçınılmaz kıldığı rekabet ve kutuplaşmanın sonuçları olarak okunmalı.

HİNDİSTAN-ÇİN YAKINLAŞMASI

Zirvenin en dikkat çekici yönlerinden biri, Hindistan Başbakanı Narendra Modi'nin yedi yıl aradan sonra Çin'e resmi bir ziyaret gerçekleştirecek olması. 2020'de iki ülkenin sınır hattında yaşanan kanlı çatışmalar, ilişkileri derin biçimde sarsmıştı. Ancak ABD'nin Hindistan'a yönelik tarife baskısı ve bölgesel gerilimler, iki

tarafı yeniden diyaloga "zorlamış" görünüyor. Tianjin'de Şi ve Modi arasında yapılacak görüşmede, sınırındaki askeri çekilmeler, ticarette kolaylaştırıcı adımlar ve iklim iş birliği gibi başlıkların öne çıkması bekleniyor.

Yine de Hindistan ile Çin'in yakınlaşması, her iki ülkenin de emperyalist çıkarlarını gözeten hareket ettiği gerçeğini değiştirmiyor. Nitekim Hindistan, geçtiğimiz aylarda ŞİÖ'nün İran'a yönelik İsrail saldırılarını kınayan açıklamasına imza atmayı reddetmişti.

Bu arada Keşmir meselesi de hâlâ çözümsüz bir başlık olarak duruyor. Bu nedenle olası yakınlaşma, değişen güç dengeleri kapsamında atılan taktiksel adımların yansıması olacak.

ŞİÖ'NÜN ROLÜ

2001'de altı Avrasya ülkesi tarafından kurulan ŞİÖ, bugün 10 daimi üye ve 16 ülkenin gözlemci/diyalog ortaklığıyla geniş bir çerçeveye ulaştı.

Başlangıçta "güvenlik ve 'terörle' mücadele eksenli" olan örgüt, zamanla ekonomik ve askeri iş birliği alanlarına da yayıldı. ABD'nin kurlsız kuralları, keyfi dayatma ve baskıları, ŞİÖ üyelerini alternatif çıkış kanalları açma yoluna itti.

ŞİÖ, böylelikle yalnızca bir "toplama platformu" değil; aynı zamanda üyeleri-

ne ekonomik ve diplomatik manevra alanı açan bir zemin haline geliyor.

Bununla birlikte, örgütün üye ülkeler arasındaki çelişkiler nedeniyle yaşanan sorunlara kalıcı çözümler getirmesi hâlen mümkün görünmüyor.

DEĞİŞEN DENGELER, DEĞİŞMEYEN SİSTEM

Tianjin Zirvesi'nden kapsamlı ve bağlayıcı kararlar çıkması beklenmiyor. Ancak bu buluşma, emperyalist bloklar arasındaki çatlakların derinleştiğini bir kez daha gösterecek. Bir yanda ABD'nin ekonomik ve finansal baskıları, diğer yanda Rusya, Çin ve Hindistan gibi ülkelerin kendi alternatif kanallarını açma çabaları...

Unutulmamalı: Pekin de Moskova da Yeni Delhi de hepsi kapitalist sistemin kuralları içinde kendi çıkarlarını kolluyor.

Tianjin'de sahnelenecek olan şey, aslında emperyalist zincirin farklı kanatları arasındaki rekabetten ibaret. ABD'nin keyfi uygulamaları, rakiplerini kendi yollarını aramaya zorluyor. Bu tablo ise, değişen güç dengelerinin özünde aynı sömürü düzeninin farklı versiyonları olduğunu bir kez daha gözler önüne seriyor.

Son dönemeç: Kapitalizm ve iklim çıkmazı

“Kapitalizm, doğanın kaynaklarını ve işçinin emeğini aynı ölçüde sömürür; birinde yarattığı tahribat diğerinde de kendini gösterir.”

Karl Marx

İnsanlık tarihinin en büyük kırılma noktalarından birine doğru sürükleniyor. Yeryüzü, milyonlarca yıldır var olan ekolojik dengelerini hızla yitiriyor. Bugün artık iklim bilimi yalnızca “küresel ısınma”yı değil, geri dönüşü olmayan bir sürece işaret ediyor: “Son dönemeç” Bu dönemecin aşılmasıyla birlikte gezegenin iklim sistemi, kendi kendini besleyen zincirleme reaksiyonlarla geri döndürülemez biçimde değişebilir.

En çok bilinen örnek Amazon ormanlarının kuruması. Bir zamanlar “dünyanın akciğerleri” olarak anılan bu devasa ekosistem, giderek kendi varlığını sürdürebilecek gücü yitiriyor. Daha az ağaç, daha az yağış, daha yüksek sıcaklık. Bu ise daha çok yangın anlamına geliyor. Kapitalistlerin kâr hırsı uğruna kesilen her ağaç, gezegenin nefesini biraz daha kısıyor. Amazon’un büyük kısmı kurak bir savanaya (ekvator kuşağındaki geniş çayırlar için kullanılan söz) dönüşürse, burada depolanan on milyarlarca ton karbondioksit atmosfere salınacak. Bu da yalnızca Latin Amerika için değil, tüm dünya için ölümcül bir tehlike olacak.

Felaket ihtimalleri Amazon’la sınırlı değil. İklim araştırmacılarına göre, Grönland buz örtüsünün eriyip parçalanması, deniz seviyesini yedi metreden fazla yükseltebilir. Bu yalnızca kıyı şehirlerini değil, milyonlarca insanın yaşam alanlarını, büyük miktarda tatlı su kaynağını ve geniş tarımsal üretim alanlarını yok edecek bir felaket demektir. Öte yandan Atlantik Meridyonel Devrilme Dolaşımı (AMOC) denen okyanus akıntılarının çökmesi, Avrupa’yı hızla soğutacak, yağış rejimlerini (yağışların dağılımını ve miktarını belirleyen doğa düzeni) değiştirecek ve tarımı çökme noktasına getirecektir. Daha da vahimi, bu felaketlerin birbirini tetikleme potansiyeli taşımasıdır. İklim bilimcilerine göre Grönland’dan kopan tatlı su AMOC’yi zayıflatabilir, bu da Amazon üzerindeki yağışları azaltarak ormanların daha hızlı yok olmasına yol açabilir. Görüldüğü üzere sömürü, kar ve ranta dayalı kapitalist düzen, tüm bir ekosistemi domino taşları gibi devirme yolunda

ilerliyor.

Peki insanlık neden böyle bir uçuruma doğru koşuyor? Nedeni açık: Kapitalizm. Doğayı bir yaşam alanı değil, sömürülecek sonsuz bir hammadde deposu olarak gören bu sistem, kâr uğruna her şeyi yağmalıyor. Petrol için çıkarılan savaşlar yalnızca toplumalarda değil, doğada da geri dönülmez yaralar açıyor. Ormanlar kesiliyor, nehirler kirleniyor, atmosfer gaz çöplüğüne çevriliyor. Bu vahşi yağmanın ardındaki mantık, sermayenin tek gerçeği: Kâr, daha fazla kâr. Sermaye için ne ormanlar “mukaddes” ne denizler değerli ne insanların bir önemi var... Tek ölçü, kâr ve daha çok kâr. Amazon’un ortasında elektrikli testereyle gezen bir şirket görevlisi ile savaş uçaklarıyla kentleri bombalama emri veren devletler, aynı zihniyetin ürünü: Kapitalist yağma ve talan düzeni.

Kapitalizmin yalnızca üretim tarzı değil, kültürü de iklim krizini besliyor. Reklamlarla kışkırtılan tüketim sarhoşluğu, insanlara doğayı tüketmenin “özgürlük” olduğunu söylüyor. “Daha fazla al, daha fazla tüket” mottosu, ekolojik yıkımın toplumsal ayağını oluşturuyor. Bencillik, yani herkesin yalnızca kendi çıkarını düşünmeye yönlendirilmesi, doğanın kolektif bir yaşam alanı, kaynakların ise sınırlı olduğu gerçeğini unutturuyor. Böyle bir düzenin iklim krizine gerçek bir çözüm üretmesini beklemek, en hafif tabiriyle saflık olur. Çünkü sorunun kaynağı

olan sistem, aynı zamanda çözüm üretemeyecek kadar derin bir çürüme içindedir. “Yeşil kapitalizm”, “karbon ticareti”, “sürdürülebilir kalkınma” gibi söylemler, devasa bir sorunu küçük gösterme ve sermayenin kendisini aklama çabalarından öte bir anlam taşıyor.

İklim bilimciler 20 yılı aşkın süredir bu kritik dönemeçlere dikkat çekiyor. Ancak bilim insanlarının uyarıları siyasetçiler ve sermaye çevreleri tarafından görmezden gelinmekle kalmıyor, “safсата” diyerek aşağılanıyor. Sermayenin “bilim insanı” kılıklı kimi zatlara ise, “iklim sorunu” diye bir şeyin olmadığı yönünde propaganda yapıyor. Bu nedenle, iklim krizinin gerçek çözümü, kapitalist mülkiyet ve üretim ilişkilerinin aşılmasını gerektiriyor. Bilim insanları, bu dönemeç aşıldığında ortaya çıkacak olası sonuçlar konusunda uyarıyor. Tablo artık net, Amazon’un tahrip edilmesinde, buzulların erimesinde, okyanus akıntılarındaki zayıflamada geri dönüşsüz süreçler çoktan başladı. Kriz artık teorik bir ihtimal değil, somut bir gerçeklik boyutuna ulaşmıştır.

BELEM’DEKİ ZİRVE VE ÇIKIŞ YOLU

Bu yıl 10-21 Kasım tarihleri arasında Brezilya’nın Belém kentinde yapılacak olan 30. Birleşmiş Milletler (BM) İklim Değişikliği Konferansı (COP 30), ironik bir şekilde “Amazon’a açılan kapı”da toplanacak. Sermayenin dev sigorta tekellerinden emeklilik fonlarına, “yar-

dım” kuruluşlarından hükümet ve devlet temsilcilerine kadar doğayı yağmalayan güçler orada buluşacak. Peki, doğayı yok eden bu düzen gerçekten onu koruyabilir mi? Yanıt ortada: Hayır.

Kapitalizm doğayla barış yapamaz, çünkü onun mantığı yaşamı değil, kârı büyütme odaklıdır. Amazon ormanları da Grönland’ın buzulları da okyanusların dengesi de bu düzende pazarlık konusu olmaya devam edecek. Bugün insanlığın önünde yalnızca iki yol var: Ya kapitalizmin uçurumuna doğru koşmayı sürdürüceğiz ya da bu düzeni yıkmanın yolunu bulacağız. İklim krizini durdurmanın tek yolu, doğayı metalaştıran üretim ve bölüşüm tarzını sona erdirmektir. Engels’in dediği gibi “Doğaya karşı kazandığımız zaferlerin çoğu sonunda intikamını bizden alır. Doğayı kendi yasalarına uygun biçimde ele almayı öğrenmek zorundayız.”

Doğa, insanlığın ve tüm canlıların ortak evidir; şirketlerin malı ya da mülkü değil. Gerçek çözüm, kâr için değil, ihtiyaç için üretim yapan; doğayla uyumlu kolektif, sosyalist bir düzen kurmaktır. İşte bu nedenle iklim krizine karşı mücadele anti-kapitalist sınıf mücadelesinin bir alanıdır. Amazon’un, buzulların, okyanusların geleceği, işçi sınıfının ve tüm ezilen halkların mücadelesiyle doğrudan bağlantılıdır. İnsanlığın geleceği de artık yaşam alanı olan doğanın korunup savunulmasına bağlıdır.

Zengezur Koridoru ve emperyalist kuşatma

A. Vedat Ceylan

Zengezur Koridoru, Azerbaycan ile Nahçıvan Özerk Bölgesi'ni, oradan da Türkiye'yi doğrudan bağlayacak bir kara ulaşım hattı olarak 2020'deki Dağlık Karabağ savaşından sonra gündeme getirilmişti.

Savaş sonrasında imzalanan ateşkes anlaşması, Ermenistan topraklarından geçecek bir ulaşım koridoruna izin verilmesini öngörüyordu. Bu hat, Güney Ermenistan'ın Sünik bölgesinden geçerek Azerbaycan'ı doğrudan Türkiye'ye bağlamayı amaçlıyordu.

Başlangıçta yalnızca "Azerbaycan'ın Batı ile ticaretini kolaylaştıracak bir ulaşım projesi" gibi sunulan bu girişim, kısa sürede bölgesel güçler açısından stratejik bir çatışma başlığına dönüştü.

Özellikle Türkiye'nin "Orta Koridor" stratejisiyle uyumlu hale getirilen bu proje, Çin'in Kuşak ve Yol Girişimi'ne Batı destekli bir alternatif oluşturma hedefi taşıyor.

Ancak son haftalarda, koridorun işletmesinin 99 yıllığına ABD'ye bağlı bir özel şirkete devredilmesi teklifi ve bu şirketin güvenlik amacıyla 1000 kişilik paralı asker konuşlandıracağı iddiası, koridorun yalnızca bir ticaret hattı değil, aynı zamanda emperyalist bir tahkimat aracı olduğunu da ortaya koydu.

Koridorun şimdiden "Trump Köprüsü" diye anılması ve ABD-Türkiye-Azerbaycan üçgeninde bir anlaşmayla gündeme gelmesi, projenin arkasındaki siyasi hedefleri daha görünür kıldı. Ortadoğu'da İran'a karşı sürdürülen savaş ve Ukrayna'da Rusya'ya karşı yürütülen NATO müdahalesi, Güney Kafkasya'daki bu girişimi daha büyük bir kuşatma planının parçası haline getiriyor.

ABD'nin, bir özel şirketi kullanarak koridorun kontrolünü devralmak istemesi, bu hattın bir tür askeri-siyasi üsse dönüştürülmesinin önünü açıyor.

Trump yönetiminin bu hamlesi, haliyle İran ve Rusya'nın sert tepkilerine yol açtı. İran, bu koridor aracılığıyla Güney Kafkasya'daki etkisinin zayıflatılacağını, İran'daki Azeri nüfusun kışkırtılarak iç istikrarının hedef alınacağını ve kara bağlantılarının kesilerek jeopolitik kuşatmaya tabi tutulacağını düşünüyor.

İran'ın dini lideri Ali Hamaney'in danışmanı Ali Ekber Velayeti'nin son açıklamaları da bu kaygıları açıkça yansıtıyor.

İran, sınırına asker yığıyor ve "aktif önleme" politikasına geçtiğini duyuruyor. Rusya da bu planın, Ermenistan'ı Batı'ya entegre ederek Güney Kafkasya'da kalan son etki alanını yitirmesine yol açacağını farkında.

Ne var ki, Ukrayna'daki savaşla boğuşan Moskova, bölgeye etkili bir müdahalede bulunamıyor.

Ermenistan'da Paşinyan hükümetinin Rus askerlerini ülkeden çıkarması, Kolektif Güvenlik Antlaşması Örgütü (KGAÖ) üyeliğini askıya alması ve Batı'ya yaklaşması bu süreci daha da hızlandırıyor.

Ermenistan'daki son gelişmeler bu koridorun yalnızca jeopolitik değil, iç siyasi bir kriz başlığına da dönüştüğünü gösteriyor.

Hükümetin, bu planlara karşı çıkan Ermeni Kilisesi temsilcilerini ve muhalif siyasi figürleri 'darbe hazırlığı' gerekçeyle tutuklaması, ülke içinde ciddi bir meşruiyet krizini tetiklemiş durumda.

Koridorun ABD'ye devredilmesi ise, çoğu Ermeni tarafından bir tür 'ulusal ihanet' olarak değerlendiriliyor.

Bu proje, Azerbaycan'ın Batılı emperyalist merkezlerle ilişkisini de derinleştiriyor. Soykırımcı İsrail ile geliştirdiği askeri iş birliği, İran'a karşı siyonist rejime istihbarat sağlaması, Türkiye üzerinden petrol sevkiyatına devam ederek Gazze'de devam eden soykırım savaşına destek sunması ve Avrupa'ya Rus gazı yerine alternatif gaz kaynağı olarak öne çıkması, Azerbaycan'ı Washington ve Tel Aviv için önemli bir taşeron haline getiriyor.

"Aliyev hanedanlığı", üslendiği bu alçaltıcı rol karşılığında "ABD/İsrail/Saray rejimi" cephesinden aldığı hem ekonomik hem siyasi destekle iktidarını tahkim etmeye çalışıyor.

Zengezur Koridoru'nun şekillendirdiği yeni bölgesel denklem, yalnızca Kafkasya'ya değil, küresel jeopolitik çatışmalar zincirine doğrudan bağlı bir gelişmedir.

Bu proje, yalnızca bir ulaşım hattı değil, Batılı emperyalistlerin Çin, Rusya ve İran'a karşı yürüttüğü kuşatma politikasının yeni bir ayağıdır. Bundan dolayı kaçınılmaz olarak savaş, istikrarsızlık ve yeni emperyalist müdahaleler üretecektir.

Türkiye ve Azerbaycan rejimleri, bu projenin taşıdığı saldırgan karakteri bile bile, onun aktif uygulayıcısı rolünü üstlenmiştir.

NATO'nun, ABD-İsrail ekseninin ve bölgesel müttefiklerin desteğiyle geliştirilen bu koridor, halklara refah değil, savaş, yıkım ve bağımlılık getirecektir.

"Bir bölgeye barış değil, çıkarlar hâkim olduğunda; yollar köprü değil, çatışma alanı olur." (Arundhati Roy)

Zengezur Koridoru da bir çıkar koridorudur ve ardındaki planlar, Güney Kafkasya'da açılmak istenen yeni bir cephe için hazırlık yapıldığını ortaya koymaktadır.

Bu da bölge halkları için yeni acılar ve yıkımlar anlamına gelecektir. Bu belayı önlemenin tek yolu, bölge halklarının emperyalist müdahalelere ve projelere karşı ortak ve kararlı bir tutum sergilemesinden geçmektedir.

DGB İstanbul yaz kampımızdan aldığımız güçle...

Birleşik, kitlesele, devrimci bir gençlik hareketi için ileri

Devrimci Gençlik Birliği İstanbul Yaz Kampı Hazırlık Komitesi olarak, iki ay boyunca çalışmalarını yaptığımız yaz kampımızı 12-15 Ağustos tarihleri arasında başarıyla gerçekleştirdik.

Gençlik olarak bahar döneminde öfkemizin isyana, isyanımızın direnişe dönüştüğü günler yaşadık. Büyük bir öfke patlamasına sahne olan Mart Direnişi'nde, barikatları aşarak önemli bir rol oynadık. Buradan aldığımız güçle "mücadelenin tatili olmaz" diyerek yaz dönemi çalışma planımızı çıkardık. Bu kapsamda çeşitli seminerler, drama, müzik ve film atölyeleri gerçekleştirmeyi önümüze aldık. Bir yandan mücadelenin içinde kültür-sanat faaliyetleri ile uğraşırken bir yandan ise gençlik isyanını, gençlik mücadelesinin güncel durumunu, gençlik hareketinin ihtiyaçlarını tartıştık. Bütün atölyelerimizin, seminerlerimizin bir ara durağı olarak DGB İstanbul yaz kampını örgütleme kararı aldık.

Kamp hazırlık komitesi olarak kampımızın politik gündemlerinden teknik hazırlığına kadar bütün süreci birlikte örgütledik. Kamp çağrı toplantıları gerçekleştirerek üniversiteliler ve liselilerle buluştuk. Kampımızın çağrısını geniş gençlik kesimlerine ulaştırmak için yaygın şekilde afiş astık. Kadıköy ve Beşiktaş'ta kamp çağrılarını taşıdığımız stantlar açarak bildiri dağıtımını gerçekleştirdik. Kamp davetiyelerimizi sendikalara meslek odalarına ve derneklere ulaştırdık. Bütün bu çalışmayı herkesin elini taşın altına koyduğu kolektif bir ruhla hayata geçirdik.

Kampta yapılacak atölyelerin, tartışmaların, seminerlerin ve oyunların ihtiyaca uygun ve kolektif olmasına özen gösterdik. Kampımızın tartışma gündemini "19 Mart halk hareketi ve gençlik isyanı dersleri ışığında devrimci gençlik mücadelesi" başlığı altında topladık. "Devrimci gençlik tarihi" kapsamında bu topraklardaki politik gençlik hareketi geleneğini FKE, DEV-GENÇ, öğrenci dernekleri vb. deneyimleri inceledik, tartıştık. Devamında "Mart isyanı ve gençlik hareketi" sunumu ile 19 Mart'taki deneyimlerimizi, gençlik hareketinin mevcut durumunu, eksiklikleri ve bu kapsamda sorumluluklarımızı konuştuk. Devrimci Gençlik Birliği olarak yeni döneme nasıl hazırlanmamız gerektiğinden detaylı

tartışmalar gerçekleştirdik. Tartışmalarından çıkardığımız sonuç üzerinden şu değerlendirmeyi yaptık:

"Devrimci Gençlik Birliği olarak gençlik mücadelesinin tarihsel birikimine ve güncel deneyimlerine sahip olduğumuzu biliyoruz. Bu birikim ve deneyimlerin ışığında gençlik mücadelesini kesintisiz sürdüreceğiz; çalışmalarımızı birleşik, kitlesele ve devrimci bir gençlik hareketi yaratma hedefiyle, sürdüreceğiz. 'Birleşik mücadele, örgütlü direniş!' şiarıyla güne yüklenene geleceğe hazırlanacağız."

Kampımızda;

-Temel Demirel hocamızın gerçekleştirdiği "Nasıl bir dünyada ve sistemde yaşıyoruz?" sunumunda sistemin sürdürülemez olduğunu ve eşitlik, adalet, özgürlük için bu sistemin yıkılması gerektiğini, bu amaç için örgütlenmenin gerekliliğini tartıştık.

-BDSP temsilcisinin "Emperyalizm, savaş ve anti-emperyalist mücadele" sunumu kapsamında gençlik cephesinde antiemperyalist mücadeleyi nasıl büyüteceğimizi, emperyalist savaş ve saldırıganlık karşısında alacağımız tutumu ve güncel planda Filistin'de süren soykırıma

karşı neler yapabileceğimizi tartıştık. Bu kapsamda eylemli dayanışma pratiklerini gerçekleştirme kararı aldık.

-Yaz kampımız için ayrıca birçok atölye de planladık ve bunların hazırlıklarını kamp öncesi gerçekleştirdik. Atölyelerimizin hedefi kolektif yaşamı güçlendirme ve yaratıcılığımızı arttırmaktı. Kamp boyunca gerçekleştirdiğimiz seramik atölyesi, drama atölyesi, müzik atölyesi ve şiir atölyesi tam da bu amacın başarıya ulaştığını göstermiş oldu.

-Yaz kampımızda çadırların kurulmasından toplanmasına, yemeklerin hazırlanmasından alan temizliğine bütün gündelik işleri, oyunlardan halaylara ve yüzmeye kadar tüm aktiviteleri birlikte örgütledik. Kapitalist sistemin dayattığı bencil, faydacı bakış açısını ördüğümüz yoldaşlık ilişkileri ile parçaladık. Herkesin tek başına yapmakta zorlandığı işleri kolektif çabamız ile birer aktiviteye ve birliğimizi motive eden etkinliklere, çalışmalara dönüştürdük. Gelecekte kurmayı planladığımız dünyanın küçük bir provasını yaparak, kamp boyunca kolektif ruhumuzu ve yoldaşlık ilişkilerimizi geliştirdik. Tartışmalar, seminerler ve

atölyeler ile her anı dolu ve verimli geçen kampımız bize kolektif yaşamın, insanın ufkunu nasıl genişletebileceğinin ve yeni bir insanı nasıl yaratabileceğinin küçük örneklerini gösterdi. Kampta edindiğimiz bu deneyim ve derslerle artık daha güçlüyüz.

-Yeni dönemde başta üniversitelerimizde ve liselerimizde olmak üzere mücadeleyi büyütme, geniş gençlik kesimlerini mücadeleye katma sorumluluğu önümüzde duruyor! Nihai mücadelemiz kapitalizmin çarklarını kırmak, cüretkâr adımlarla yarınları kurmaktır.

Bize düşen sorumluluk, bu deneyimler ışığında bulunduğumuz her alanda örgütlülüğü büyütme ve bu barbarlık düzenini hak ettiği yere, tarihin çöplüğüne atmak için mücadeleyi güçlendirmektir.

İstanbul DGB olarak, yaz kampımızdan aldığımız güçle, yeni mücadele döneminde "Birleşik mücadele, örgütlü direniş" şiarıyla yolumuzu yürümeye devam edecek, örgütlü mücadeleyi büyüteceğiz!

DGB İSTANBUL YAZ KAMPI HAZIRLIK KOMİTESİ
22 AĞUSTOS 2025

**Filistin'de
işgale, soykırıma,
ablukaya son!**

